

ŽELEZAR

JESENICE, 28. APRILA 1964

ST. 17-18/VI.

**Vsem delovnim ljudem
iskreno čestitamo
za praznik dela!**

**Družbeno-politične organizacije
Organi samoupravljanja
Uprava podjetja in uredništvo
»Železarja«**

Pripravljalno kampanjo za prvomajsko manifestacijo je začela »Arbeiterzeitung« že celih 5 mesecev pred 1. majem 1890. Pariški mednarodni socialistični kongres poleti 1889 je predvidel »veliko enotno manifestacijo delavcev vseh dežel... na isti dogovorjeni dan ... 1. maj 1890... za zahtevo po zakonski omejitvi delavnika na osem ur«; za manifestacijo niso zamislili uniformne oblike,

marveč »v vsaki deželi naj bi delavci manifestirali tako, kakor jim tamkajšnji zakoni in razmere omogočajo«. Nemara je bil dunajski socialistični list dr. Adlerja prvi, ki je predložil, naj bi bil 1. maj 1890 mednarodni delavski praznik, t. j. nedelavnik, s shodi v dopoldanskem času in s popoldanskimi prireditvami.

Odlomek iz knjige Dušana Kermavnerja: »Začetki slovenske socialne demokracije«

Nekaj važnih dogodkov v mandatni

Aprila meseca letos je potekel mandat sedanemu centralnemu delavskemu svetu in delavskim svetom ekonomskih enot, katerim je bil naknadno mandat podaljšan na dve leti. Obenem z mandatom centralnega delavskega sveta poteče tudi mandat upravnemu odboru. Volitve v nove organe delavskega samoupravljanja bodo tokrat pozneje kot navadno, ko so bile prav kmalu potem, ko je delavski svet sprejel zaključni račun, saj je zaključni račun osnova za sprejem nalog novega centralnega organa samoupravljanja. Volitve v nove organe samoupravljanja bodo zato pozneje, ker naj bi bile že po novem statutu, katerega pa mora delavski svet še sprejeti.

V mandatni dobi od 25. aprila 1962, to je od konstituantnega zasedanja do danes, se je v naši železarni marsikaj zgodilo. Poglejmo nekaj takšnih dogodkov predvsem skozi delo samoupravnih organov oziroma skozi sklepe 30 zasedanj, kolikor jih je delavski svet imel v svojem mandatu.

Delavski svet je s svojim delom začel v težkih pogojih. Železarna do takrat še nikdar ni bila v tako težkem gospodarskem položaju. Po eni strani plafonirane in kontrolirane cene našim izdelkom, po drugi strani pa stalno naraščanje materialnih stroškov zaradi porasta cen nekaterim surovinam in prevoznim uslugam. To je že v prvem četrtletju doseglo takšno razmerje, da z doseženim dohodkom nismo več pokrivali izplačanih osebnih dohodkov, ki se pri nas izplačujejo na osnovi opravljenih ur po osnovnih postavkah, po doseženi normi in po enoti izdelka. Delavski svet je zato moral sprejeti sklep o zadrževanju osebnih dohodkov (mesečna izplačila so akontacije) po progresivni lestvici od 6 do 17% vse do tlej, dokler ne bomo dosegli tolikšno realizacijo, da bo pokrivala osebne dohodke v celoti. To smo potem lahko napravili šele v tretjem četrtletju. Kljub temu, da smo osebne dohodke zadrževali,

da smo tudi bolje delali, saj lahko v našem sistemu nagrajevanja več dosežemo, če več naredimo (norma — cenik), nismo uspeli do konca leta napraviti kaj več, razen da smo dosegli takšen dohodek, da smo lahko pokrili izplačane osebne dohodke.

Pri tem pa se opravičeno vprašujemo, kaj bi bilo, če ne bi delavski svet že takoj na svojem drugem zasedanju sprejel sklepa o zadrževanju osebnih dohodkov? Vprašanje ni brez pomena, kajti v tem primeru je moral delavski svet že na začetku svoje poti sklepati o zelo važni odločitvi. Odločil se je za pot dobrega gospodarja s perspektivnim gledanjem na nadaljni razvoj situacije, z energičnim ukrepanjem za odpravljanje vseh najmanjših pomanjkljivosti in z upanjem v moč delovne skupnosti. Lahko pa bi sklepal drugače, saj smo bili upravičeni do osebnih dohodkov, kajti povečali smo proizvodnjo, produktivnost in realizacijo.

Razprava o zaključnem računu za leto 1962 je bila prav zato zelo živahna in lahko rečemo temeljita, bolj kakor kdajkoli poprej. Sklepi, ki jih je delavski svet sprejel ob zaključnem računu za odpravo zunanjih vplivov, subjektivnih pomanjkljivosti in za operativno reševanje situacije, ker železarna za svo-

je poslovanje ni imela niti dinarja v skladu skupne porabe, so bili vodilo v gospodarskem letu 1963. Ne zaman!

V letu 1963 smo uspešno uveljavili večino sklepov o odpravi zunanjih vplivov, predvsem pa smo uspeli rešiti vprašanje znosnih cen za večino naših izdelkov. Prav tako smo uspeli odpraviti večino subjektivnih vzrokov. Uspeh tako po eni kot po drugi strani je bil zadovoljiv, kar so potrdili tudi rezultati zaključnega računa za leto 1963. Delavski svet je zato danes upravičeno lahko zadovoljen in lahkega srca pričakuje iztek svoje mandatne dobe.

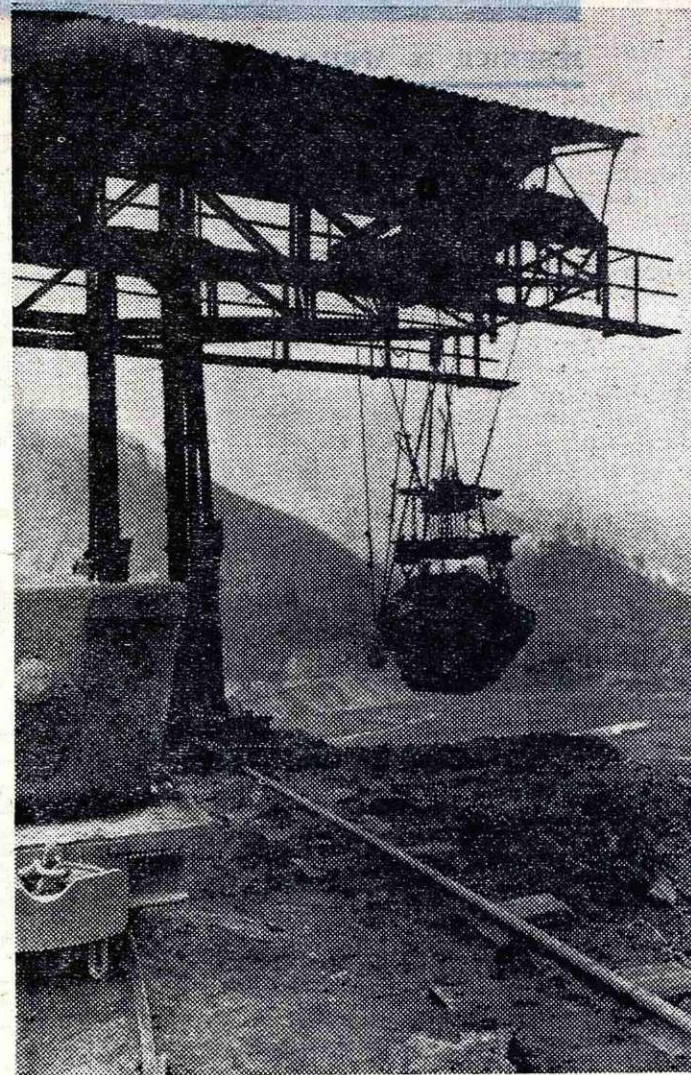
Ko govorimo o delu samoupravnih organov pri reševanju kritičnega gospodarskega položaja naše železarne ne smemo prezreti še nekaj važnih dogodkov oziroma ukrepov. Gospodarsko-politična konferenca, ki so jo sklicale družbeno-politične organizacije, je nakazala nov način pomoči organom delavskega samoupravljanja pri reševanju, ali bolje rečeno v odpravljanju subjektivnih slabosti oziroma v čimvečjem sodelovanju subjektivnih faktorjev pri reševanju perečih gospodarskih vprašanj. Zaključke gospodarsko-politične konference je delavski svet železarne sprejel v celoti kot svoje sklepe in so ti sklepi postali vodilo celotnega našega dela in poslovanja.

Delavski svet je poizkušal tudi z drugimi oblikami aktivnega dela. Uvedene konference organov samoupravljanja so pripomogle, da so pri reševanju perečih problemov sodelovali vsi organi samoupravljanja v železarni, predvsem pa organi samo-

upravljanja v delovnih enotah.

Tudi oblika popolnoma strokovnega obravnavanja posameznega problema na seji delavskega sveta železarne se je pokazala kot potrebna, koristna in konstruktivna. Z velikim zanimanjem je delavski svet spremljal razpra-

vo o kvalitetni problematiki naše proizvodnje in o delu raziskovalnega odd. prav po teh vprašanjih. Čeprav je bila razprava podana za sejo delavskega sveta prav na nenavaden način, s pomočjo prikazovanja diafilmov, to ni bilo strokovno predavanje, temveč temeljita razprava o

Dvigalo na haldi, s katerim prevračajo žilindrne banje

Zaradi bolezni, nesreč in porodniških dopustov smo izgubili 142.039 dni

Ko razpravljamo o našem delu v preteklem letu, ugotavljamo, da smo dosegli znatne uspehe pri zdravstveni in varnostni preventivi. To, da smo nadomestila osebnega dohodka zaradi odsotnosti z dela, bolezni, nesreč in poklicnega obolenja do 30 dni prenesli na ekonomske enote, je vplivalo zelo stimulatивно, tako da so začele skrbeti za vsakega člana, ki boluje, kaj je z njegovim zdravstvenim stanjem. Prav po zaslugi take aktivnosti je bilo preprečeno marsikatero izkoriščanje teh sredstev s strani sodelavcev, ki še niso spoznali, da s tem oškodujejo sebe in sodelavce pri osebnem dohodku.

Za nekatere tovariše, ki so bolni pa so dosegli preko ustreznih služb, da je zdravstvena služba podvzela bolj učinkovite ukrepe za rešitev nakazanih problemov. Skratka, lahko ugotovimo, da smo začeli posvečati večjo skrb zdravstveni in varnostni preventivi na delovnih mestih, kar nam dokazuje tudi to, da smo v preteklem letu znižali odsotnost z dela zaradi bolezni, nesreč pri delu in poklicnega obolenja za 3.167 primerov in 6.517 dni.

ali za 0,11 % na povprečni stalež zaposlenih v primerjavi z letom 1962. Tako je bila odsotnost z dela zaradi nesreč pri delu in poklicnega obolenja manjša za 410 primerov in 2.081 dni, ali za 9,7 % v primerjavi z letom 1962, zaradi bolezni pa za 2.757 primerov in 5.945 dni, ali za 4,9 %. Več pa je bilo porodniških dopustov in sicer za 51 primerov in 3.407 dni, ali za 13,8 %.

Po statističnih podatkih je bilo v preteklem letu 1.428 primerov in

18.777 izgubljenih dni zaradi nesreč in poklicnih bolezni, ali 0,90 % na povprečni stalež zaposlenih. Povprečno na mesec pa 119 primerov in 1.565 dni.

Zdravstvena služba je priznala bolniški stalež v 11.770 primerih, za kar je bilo izgubljenih 110.986 dni. Povprečno na mesec pa 981 primerov in 9.249 dni, ali 5,45 % na povprečni stalež zaposlenih. Porodniških dopustov je bilo 125 primerov in 12.276 izgubljenih dni. Povprečno na mesec pa 10 primerov in 1023 dni, ali 0,59 % na povprečni stalež zaposlenih.

Vsa odsotnost zaradi nesreč pri delu, poklicnega obolenja in bolezni pa je bila v preteklem letu 13.198 primerov in 129.763 izgubljenih dni. Povprečno na mesec pa 1.107 primerov in 10.814 dni ali 6,18 %. Od tega je bilo do 30 dni zaradi nesreč pri delu in poklicnega obolenja 1.220 primerov in 11.853 dni ali 0,56 % na povprečni stalež zaposlenih. Nad 30 dni pa 208 primerov in 6.924 izgubljenih dni. Povprečno na mesec pa 182 primerov in 988 dni.

Zaradi bolezni pa je bilo do 30 dni 10.425 primerov in 67.075 izgubljenih dni — ali 3,27 %, nad 30 dni pa 1.355 primerov in 43.911 izgubljenih dni, ali 2,08 % odsotnosti na

povprečni stalež zaposlenih. V preteklem letu so se začeli zdravniki bolj posluževati skrajšanega delovnega časa v primeru, da zdravnik smatra, da bi bolniku, ki je že dalj časa v bolniškem staležu, pripomoglo do hitrejšega okrevanja delo s skrajšanim delovnim časom. Tako je v preteklem letu delalo skrajšan delovni čas 14 članov kolektiva 1.965 dni. Za vso bolniško odsotnost pa smo izplačali skupno s porodniškimi dopusti, 152.237.043 dinarjev nadomestil osebnega dohodka. Od tega za porodniške dopuste 10.404.971 dinarjev.

Za nadomestila osebnega dohodka do 30 dni odsotnosti z dela smo porabili 83.252.821 dinarjev, ali povprečno na mesec 9.377.350 din, za nadomestila osebnega dohodka nad 30 dni pa 68.984.222 din, kar bremenijo Komunalni zavod za socialno zavarovanje.

Po zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja in zakonu o zdravstvenem zavarovanju ter sklepu skupščine komunalne skupnosti zavarovancev na Jesenicah je železarna dobila za kritje nadomestil osebnega dohodka do 30 dni odsotnosti zaradi bolezni in nesreč 1,90 % od bruto osebnih dohodkov redno zaposlenih. Tako smo v preteklem letu

dobi sedanjih samoupravnih organov

problematiki kvalitete naših izdelkov in o problemih ter uspehi dela raziskovalnega oddelka.

Vse te nove oblike sodelovanja, pomoči in temeljite strokovne obravnave, ki jih je delavski svet uporabil pri svojem delu, predvsem pa pri prizadevanju, da se čim ugodneje in čimprej reši kritični položaj železarn, so brez dvoma prispevale svoj delež k doseženim rezultatom v preteklem letu. Zato so te konference pomembni dogodki v pretekli mandatni dobi.

Pomemben dogodek, ki ga ne smemo zanemariti, ker je plod prizadevanja samoupravnih organov za izboljšanje gospodarskega stanja železarn, je poizkusno uvajanje četrte izmene v martinarni, ali z drugimi besedami — prehod na 42-urni delovni teden. Na žalost poizkus ni uspel in nimamo namena razglabljati o vzrokih, zakaj je do tega prišlo, vendar nas izkušnje učijo in nam kažejo, da je prehod na 42-urni delovni teden realna stvar. Potrebno bo samo ustvariti za to potrebne pogoje in dobro proučiti organizacijo dela. Posebno ne smemo forsirati takšno delo za vsako ceno. Trud, ki ga bomo morali vložiti v to, ne bo zaman, ker bo v zelo kratkem času dal presenetljive rezultate, seveda če bomo znali izkoristiti vse tehnične in subjektivne zmogljivosti.

Več uspeha je delavski svet dosegel z uvajanjem posebne stimulacije za izpolnitev mesečnih planov proizvodnje, kar je tudi pomemben dogodek v pretekli mandatni dobi in se je pokazal kot izredno koristen prav ob koncu preteklega gospodarskega leta. Vse kaže, da stimulacija v kakršni koli obli-

ki mnogo bolj odkriva naše skrite rezerve kot vsi ostali ukrepi.

Med važne in pomembne dogodke spada v tej dobi vsakor dograditev šestih stanovanjskih blokov s 392 stanovanji. To pomeni rešitev najmanj 500 stanovanjskih problemov, ker lahko pri vseljevanju v nova stanovanja vzporedno rešimo marsikak stanovanjski problem. Komaj se je zadnji stanovalec vselil v nova stanovanja že so buldožerji zaorali ledino na Koroški Beli in pripravili teren za gradnjo devetih stolpičev, kjer bo dobilo stanovanje novih 180 prosičev. Delavski svet železarn pa tudi s tem ni zadovoljen in se mu zdi, da je reševanje stanovanjskih problemov prepočasno. Zato je sklenil, da je treba pripraviti gradnjo montažnega naselja z 250 stanovanji in je zadolžil upravo, da dobi potreben kredit. Prav tako je delavski svet sklenil, da bo podprl zadržno gradnjo, za kar bo v kratkem izdan informativni razpis.

Delavski svet pa ni skrbel za delovnega človeka samo s tem, da mu urejuje stanovanjske pogoje. Skrbi za človeka je posvečal veliko pozornost tudi na drugih področjih. V železarni smo reorganizirali delitev tople malice in uvedli delitev malice po želji sodelavcev v kantinah. Zato vsak član kolektiva dobi po 100 bonov za opravljen delovni dan in s temi boni plačuje malice. Ta oblika delitve malice daje vse možnosti, da v železarni dobimo izdatno hladno ali toplo malico po svoji želji in okusu.

K skrbi za človeka moramo dodati tudi preselitev počitniškega tabora iz Kaštela Lukšiča v Biograd na moru,

ker bo imel tam delovni človek bolj udoben počitek in več možnosti za rekreacijsko dejavnost. Biograd je tudi znatno bližji in odkar je povezan z moderno avtocesto z Reko, bomo ta tabor lahko uporabili za prijetne dvodnevne izlete tudi izven sezone.

V tragičnem dogodku, ki je pretresel ves svet, je tudi naša železarna, vsa naša delovna skupnost priskočila na pomoč in je prizadetim ob potresu v Skopju pomagala

s tem, da smo darovali enodnevni zaslužek, da smo vpisali znatno posojilo in da je železarna po sklepu CDS nudila dotacijo 5 milijonov.

Ko govorimo o vseh teh važnih dogodkih, pa ne smemo pozabiti na statut, katerega še nismo sprejeli, smo pa o osnutku intenzivno razpravljali. Pripombe na posamezne člene osnutka statuta nam kažejo veliko razgibanost kolektiva v razpravi o osnutku, saj so pripombe zajele več kot polovico vseh

členov in jih je bilo preko 400. To nam govori, da bomo sestavili in končno sprejeli statut, ki bo dejansko odraz teženj in želja vse delovne skupnosti. Osnutek statuta, še bolj pa sedanji predlog, ki ga pripravljamo za objavo, nakazujejo nove smernice in poti razvoja družbeno-ekonomskih odnosov in nove poti razvoja delavskega samoupravljanja v naši delovni skupnosti.

Milan Polak

26. seja upravnega odbora

Na 26. seji upravnega odbora, ki je bila 13. aprila, so člani razpravljali o finančnem planu, o programu investicijskega vzdrževanja, o razdelitvi sredstev sklada splošne porabe, o operativnem planu za april in reševali tekoča vprašanja.

Med drugim je upravni odbor sklenil:

1. Komisija za družbeni standard naj skupaj s stanovanjsko komisijo pripravi informativni razpis za individualno gradnjo stanovanjskih hišic v okviru zadruga. Razpis naj bo objavljen v »Železarju« s primerno obrazilitvijo.

2. V dogovoru z Investicijskim birojem v Trbovljah je upravni odbor odobril 4 ključavničarjem, da za eno leto prekinijo delovno razmerje z železarno in se zaradi odhoda na delo v inozemstvo zaposlijo pri Investicijskem biroju, ki ta dela izvaja. Po enem letu se ti ključavničarji, lahko ponovno zaposlijo v železarni, če pa bo potreba za ostalimi ključavničarji, bo upravni odbor v dogovoru z delovnimi enotami določil druge. Na ta način bo železarna sporazumno sodelovala z Investicijskim birojem, v železarni pa bo lahko na to delo usmerjala per-

spektivni kader, ki mu bo to delo obenem praksa.

3. UO se je strinjal, da Obratna ambulanta namen-sko uporabi sredstva, ki so

v centralnem skladu za preventivo, pridobljena pa so z manjšim odstotkom bolovanj do 30 dni. Ta sredstva ambulanta uporablja za do-zidavo prizidka in povečanje kuhinje, kar je potrebno, da lahko razširimo preventivno dejavnost Obratne ambu-lante.

Obvestilo

Stanovanjska komisija pri CDS železarni Jesenice obvešča vse zainteresirane člane kolektiva, ki se želijo vključiti v zadržno gradnjo stanovanj na območju občine Jesenice, da se prijavijo pri stanovanjskem referentu železarn. Stanovanjsko za-drugo bi ustanovili za lokacijsko področje, ki bo določeno sporazumno z odgovornimi organi pod-jetja in občinsko skupščino Jesenice. Gradbeni in ostali pogoji bodo znani po zaključenem vpisu, od-visno od števila interesentov.

Prijave sprejemamo od 4. do vključno 9. maja 1964 od 8. do 12. ure v poslovni stavbi GEŽ, Cesta železarjev št. 26.

Stanovanjska komisija
pri CDS železarni Jesenice

dobili v ta namen od Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje skupno 97.746.910 dinarjev, porabili pa smo 83.252.821 dinarjev. Razlika so neporabljeni sredstva v višini 14.481.418 dinarjev, s katerimi razpolaga kolektiv po zakonu o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, ki določa, da taka

sredstva lahko organizacija uporabi za napredek zdravstvenega varstva v kolektivu.

V razpredelnici vidimo, kako smo gospodarili z odstopljenimi sredstvi od KZSZ za kritje nadomestil osebnega dohodka zaradi odsotnosti z dela zaradi boleznih, nesreč pri delu in poklicnega obolenja.

mesec	odstopljena sredstva	izplačano	razlika
januar	7.353.261	6.512.712	+ 840.549
februar	7.040.617	8.851.063	- 1.810.446
marec	8.000.958	7.188.755	+ 812.207
april	8.000.811	6.480.491	+ 1.520.320
maj	8.291.730	5.929.743	+ 2.361.987
junij	7.675.386	6.911.740	+ 763.646
julij	7.485.803	7.337.318	+ 148.491
avgust	8.091.962	6.988.561	+ 1.103.401
september	7.916.340	7.099.706	+ 816.634
oktober	8.236.063	7.984.702	+ 251.361
november	9.600.210	6.474.953	+ 3.125.257
december	10.053.769	5.505.758	+ 4.548.011
skupaj	97.746.910	83.252.821	+ 14.481.418

V prvem tromesečju izgledi niso bili dobri z ozirom na visoko bolezensko odsotnost v februarju, saj smo s primanjkljajem v februarju porabili ves prihranek v januarju in marcu. V vseh ostalih mesecih

pa smo stanje popravili, tako da so nam sredstva ostala.

Kakšna pa je bila odsotnost do 30 dni zaradi boleznih, nesreč in poklicnih obolenj:

Vrsta obolenja	Število primerov	Število izgubljenih dni	Število izgubljenih dni na 1 primer	Dnevna odsotnost (število)	Odstotek odsotnosti na povprečen stalež zaposlenih
nesreče in poklicne bolezni	1.220	11.853	10	38	0,56
ostale bolezni	10.415	67.075	6	215	3,21
skupaj	11.635	78.928	16	253	3,77

Za vsa ta bolovanja do 30 dni-mora železarna plačevati nadomestila osebnega dohodka iz odstopljenih sredstev Komunalnega zavoda za

socialno zavarovanje. Kako pa to izgleda po posameznih skupinah obratov:

	nesreče			bolezni			skupaj		
	primerov	izgubljenih dni	%	primerov	izgubljenih dni	%	primerov	izgubljenih dni	%
topilnice	412	5.741	1,49	2.724	24.880	6,46	3.136	30.621	7,95
valjarne	403	5.239	1,05	2.594	26.220	5,26	2.997	31.459	6,31
predeloval. obrati	227	2.466	0,83	2.313	21.343	7,22	2.540	23.809	8,05
strojno-energetski obrati	340	4.861	0,90	2.945	28.623	5,29	3.285	33.484	6,19
upravne službe	20	385	0,15	945	8.099	2,76	965	8.484	2,91
O T K	13	95	0,13	228	1.787	2,77	241	1.882	2,90
skupaj	1.415	18.787	0,90	11.749	110.952	5,35	13.164	129.739	6,25

Nesreče

27. seja UO

Na 27. redni seji v petek 17. aprila so člani UO obravnavali predlog statuta občine Jesenice in osnutek statuta železarne.

TOPILNICE MARTINARNA

Franč Jeretič, jamski pomočnik, je zapenjal brame s kleščami, ki so mu padle na kazalec leve roke in mu ga poškodovale.

Mihael Jazbec — kovač, je nesel železni drog in se pri tem spotaknil ter padel in si prebil čelo.

Andrej Koritnik, topilniški pomočnik, je pobiral pred SM pečko odpadlo železo in se pri tem urezal skozi rokavico v dlan leve roke.

Nail Hodžić, pomočnik čistilca preboda, je nerodno stopil, ko je zapenjal voz in si pri tem poškodoval levo nogo v stopalu.

LIVARNE

Alojz Šega, kurjač sušilnih peči, je stresal železo in koks v kupolko. Ko je prazno koksovo posodo postavil nazaj na voz, mu je spodrsnila in mu zmečkala sredinec leve roke.

SAMOTARNA

Ahmed Mislimov, odpremnik, je pri nakladanju kamiona stopil na pokrov, ki ščiti ventile dvigne mize. Po-

ZAHVALA

Kolektivu mehanične delavnice Jesenice se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč med boleznijo.

Zdravko Gluhar

krov se mu je udril in je padel 1 m globoko. Poškodoval si je desno nogo v kolenu.

VALJARNE JAVORNIK I

Franca Muleja, valjavca, je valjanec, ki je priletel iz žleba na predprogo, opeknel po desni nogi.

Sulejman Kičin, pomočnik pri progi, je vlekel železo od proge. Valjanec je zadel med plošče na tleh in pri tem oplazil ponesrečenca ter ga opeknel.

Jože Perkovič se je pri pospravljanju železnih odpadkov v jami med remontom udaril s kosom železa na levo roko.

ZICNA VALJARNA

Avgustu Štamparju, vezaču žice, je pri odpenjanju sidra na vagonu le-to zdrsnilo in ga udarilo na palec leve noge.

STRUGARNA VALJEV

Rudolfu Veharju, strugarju, je pri skakanju čez voz, ki je stal na tirih, spodrsnilo in si je izvinil desno nogo v gležnju.

STROJNO-ENERGETSKI OBRATI

MEHANIČNE DELAVNICE

Marjanu Tolarju, mehanikarju na transportu, je med popravilom mastne gosnice UB dvigala spodrsnilo. Padel je in se udaril na spodnjo ustnico.

ELEKTRO DELAVNICA

Silva Derganca, dežurnega električarja v jeklarni, je med prehodom na žerjav št. 4 žerjav št. 5 pritisnil ob stber nosilne konstrukcije ter mu poškodoval medenico in desno nogo.

KONSTRUKCIJSKE DELAVNICE

Jožetu Čebašku, ključavničarju v konstrukcijski delavnici, je sekač, ki je izpadel iz revolverja na stisnjeni zrak, poškodoval koleno leve noge.

VZDRŽEVANJE JAVORNIK

Alojz Ažman, klepar na gradbenem oddelku, je pri remontu težke proge pomagal odstranjevati ležaj dvigne mize. Med delom mu je podporni les padel na stopalo desne noge.

Viktorja Kržišnika, ključavničarja v mehanični delavnici, je pri električnem varjenju opekla iskra na oko. Antonu Pretnarju, električarju v elektro delavnici, je pri dviganju elektromotorja nosilno uho presekalo čelo nad desnim očesom.

Husein Islamović, posojeni valjavec težke proge, si je pri zapenjanju tesnilnih žlebov krožne peči poškodoval golen leve noge.

Rudiju Mavcu, posojenemu vodji škarij na težki progi, je pri čiščenju jame pod podajno napravo ob krožni peči utež poškodovala podlaket leve roke in stegno desne noge.

Poročilo komisije za izdelavo statuta železarne, da je naš statut usklajen z določili občinskega statuta, je upravni odbor vzel na znanje. Glede občinskega statuta pa upravni odbor meni, da je nepopoln, ker je v njem premalo določil splošnih odnosov občine do delovnih organizacij, o razvoju gospodarstva, o delitvi dohodka in pa o odvisnosti vsega občinskega gospodarstva od napredka gospodarstva na splošno.

Upravni odbor je izrazil prepričanje, da so člani delovne skupnosti na zborih volivcev po naših delovnih enotah in družbeno politične organizacije dali svoje nri-

pombe na statut, ki so bolj konkretne.

Glede osnutka statuta železarne in nadaljnega dela s statutom je upravni odbor sklenil, da se poročilo komisije za statut o pripombah, dopolnitvah in spremembah osnutka razmnoži in dostavi vsem delovnim enotam in vsem, ki so dali pripombe na statut.

Pripraviti je treba prečiščen tekst predloga statuta in izdati kot prilogo »Železarja«. Ko bo priloga izšla, je treba organizirati zbor delovne skupnosti železarne po delovnih enotah v desetih dneh od izida, nakar bo predlog predložen delavskemu svetu železarne za sprejem.

Praznovanje tedna mladosti

Občinski komite ZMS Jesenice se vestno pripravlja na praznovanje tedna mladosti. S tem namenom so pripravili predlog programa, o katerem so v sredo, dne 15. aprila razpravljali z vsemi športnimi, kulturnimi in družbeno-političnimi organizacijami v naši komuni. Po nekaterih spremembah so program sprejeli. Teden mladosti nam bo nudil obilo športnih in kulturno-zabavnih prireditev, saj bodo v času od 17. do 25. maja or-

ganizirana občinska prvenstva v odbojki, namiznem tenisu, streljanju z zračno puško, kegljanju na asfaltu in lahki atletiki. Med kulturnimi prireditvami bomo verjetno najbolj veseli koncerta simfoničnega orkestra jeseniške Glasbene šole ter večera narodnih plesov in pesmi. Prireditve bodo v vseh krajih naše komune, od Kranjske gore do Breznice. Organizatorjem želimo pri izvedbi tako obširnega programa mnogo uspehov.

čm

OBVESTILO

ČEVLJARSKI SERVIS KRAJEVNE SKUPNOSTI »SAVA« JESENICE obvešča vse stranke, ki imajo čevlje v popravilu še iz leta 1963, da jih dvignejo v roku 30 dni od objave.

Iz zgornje razpredelnice je razvidno samo, kolikšna je bila odsotnost. Ta odsotnost pa je potegnila za seboj stroške za zdravljenje poleg nadomestil osebnega dohodka, kar pa ni tako malo, če bi še za vse izgubljene dni upoštevali tudi izgubo narodnega dohodka. Skupno smo za zdravljenje in nadomestila osebnega dohodka porabili iz sklada zdravstvenega zavarovanja 592 milij., 554.936 dinarjev. Od tega 78 milij., 820.512 dinarjev za zdravniške preglede in druge vrste zdravstvene pomoči.

Naši zavarovanci so skupaj z družinskimi članj iskali zdravniško pomoč v drugih zdravstvenih ustanovah v 2.210 primerih, za kar smo izplačali samo za potne stroške 5.365.704 dinarjev.

Za zdravljenje v bolnišnicah in za zdravila smo porabili za aktivne zavarovance in njihove družinske člane skupno 17.510.411 dinarjev.

Za zdravljenje zob, ustne votline in za zobotehnična dela smo porabili 34.347.273 dinarjev.

Stroški zdravljenja za nesreče pri delu in poklicna obolenja do 30 dni znašajo 4.349.000 dinarjev.

Za opremo otroka, to je enkratna pomoč, ki jo dobi zavarovane ob rojstvu otroka v višini 8000 dinarjev, smo izplačali za 218 primerov

1.744.000 dinarjev. Za pogrebno in posmrtno pa za 75 umrlih 2 milij. 451.088 dinarjev.

Poskušal sem nakazati najvažnejše izdatke, ki poleg drugih po svoji strukturi najbolj vplivajo na proračun sklada zdravstvenega zavarovanja. Že iz teh nekaj števil vidimo, da je treba veliko napora in znoja, da ustvarimo tolikšna sredstva, da pokrijemo izdatke za zdravstveno varstvo. Tako smo vplačali v sklade socialnega zavarovanja v preteklem letu 1.263.719.653 dinarjev prispevkov. Seveda iz tega izplačujejo vse dajatve socialnega zavarovanja kot pokojnine, invalidske dajatve, otroške dodatke in pravice iz zdravstvenega zavarovanja.

Železarna je v preteklem letu plačevala naslednje prispevke od bruto osebnega dohodka: 21,5% po splošni stopnji za socialno zavarovanje, 2,5% zveznega prispevka za kritje primanjkljaja v dolgoročnih dajatvah in 3% dodatnega prispevka Komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje Jesenice za zdravstveno zavarovanje.

Po splošni stopnji smo odvedli 917.451.000 din, zveznega prispevka 124.817.365 din in dodatnega prispevka za zdravstveno zavarovanje 191.562.188 din. Poleg tega nam je republiška skupnost socialnega za-

varovanja predpisala dodatni prispevek za invalidsko zavarovanje 0,6%, kar znese 29.826.949 dinarjev.

Za potrebe zdravstvenega zavarovanja oddvojimo 8% od splošne stopnje (21,5%). Samo za zdravstveno zavarovanje smo plačali skupno 592.615.944 dinarjev. Za zdravstvene storitve in ostale pravice za člane našega kolektiva po zakonu o zdravstvenem zavarovanju pa smo potrošili iz sklada zdravstvenega zavarovanja 592.554.936 dinarjev. Seveda so v teh stroških vključeni tudi režijski stroški sklada, ki jih je železarna plačala 24.574.368 dinarjev. Če primerjamo dohodke in izdatke, smo v preteklem letu potrošili praktično ves prispevek, ki smo ga vplačali, saj je bilo dohodkov le 61.000 dinarjev več.

V preteklem letu je bilo v železarni zaposlenih povprečno 6.564 zavarovancev. Če dohodke in izdatke ugotavljamo na posameznika, je v našem kolektivu bilo vplačnega prispevka povprečno na člana kolektiva za zdravstveno zavarovanje 90.283 dinarjev, porabili pa smo 90.273 dinarjev. V preteklem letu smo torej vplačali 10 dinarjev več povprečno na zavarovanca kot smo porabili za zdravstvene usluge.

Aktivni zavarovanci pa moramo plačevati s prispevkom za zdrav-

stveno zavarovanje tudi usluge zdravstvenega varstva za družinske člane, ki jih preživljamo. Če razdelimo dohodke in izdatke na družinske člane in aktivne zavarovance, ki jih je bilo skupno na dan 1.1.1964 14.712, smo potrošili povprečno 40.277 dinarjev na zavarovano osebo, vplačani prispevek pa znaša 40.281 dinarjev.

Čeprav ugotavljamo, da smo znižali odsotnost zaradi bolezni in nesreč pri delu za 0,11%, se to znižanje ne odraža pri izdatkih na aktivnega zavarovanca, ker so zdravstvene usluge iz leta v leto dražje. Tako je morala skupnost oziroma skupščina skupnosti zavarovancev v predračunu za leto 1964 povišati dohodke in izdatke za okrog 300 milijonov.

Na skupščini je zaradi podražitev in večjih zahtev zdravstvene službe zopet za tekoče leto predpisana dodatna stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje od 0,5 do 4%. Ker ima železarna povprečne izdatke na aktivnega zavarovanca za zdravstveno varstvo 40.193 dinarjev, bomo v tem letu zopet plačevali najvišjo stopnjo dodatnega prispevka, to je 4% od bruto osebnega dohodka redno zaposlenih.

Konec prih.

Valentin Zen

Kako poteka rekonstrukcija v sedanjih obratih

Poleg valjarn na Belškem polju, ali kot jih kratko imenujemo valjarne Bela, v naši tovarni marsikaj obnavljamo ali gradimo na novo tudi v obstoječih obratih. Oglejmo si po vrsti, kakšna so ta dela in kako daleč smo z njimi.

50-TONSKA ASEA ELEKTRIČNA PEČ

Vsa dosedanja dela in priprave potekajo v redu. Do 1. aprila so bili zabetonirani temelji, medtem ko mora biti do 1. julija letos urejen tudi komandno stikalni prostor. Do tega roka je treba zamenjati tudi žerjavni nosilec v šaržirni hali, da se bo peč pri šaržiranju lahko nagibala. V začetku maja bomo začeli tudi že z drugo fazo gradbenih del. Urediti je treba prostor za legure in elektrode, pretok povratne hladilne vode, prestaviti dingler kompresor, in sicer takrat, ko bo v novi kisikarni že obratoval novi Ingersoll kompresor. Ne glede na probleme bo nova električna peč začela obratovati v predvidenem roku.

Že v juniju bomo dobili opremo firme ASEA, nekoliko pozneje pa tudi 18.000 KVA transformator. Tudi domača oprema bo pravočasno izgotovljena, tako da bomo s 1. julijem začeli z montažo peči.

Za drugo novo električno peč, ki bo prav tako v šaržirni hali jeklarne, že zbiramo ustrezne podatke.

RTP 110/35 kV

V glavnem bo ta objekt služil za potrebe 50-tonske električne peči. Temelje po sistemu vodnjakov že gradimo, in sicer za žično valjarstvo na levem bregu Save. Dela je prevzelo gradbeno podjetje »Sava« in bomo že v maju začeli graditi stavbo. Nekaj električne opreme smo že naročili, za preostalo z montažo vred pa se bomo dogovorili v maju. Upamo, da bodo dobave in montaža pravočasne, saj vsa dela izvaja eno podjetje.

SKLADIŠČA

Novi skladišči za maziva in goriva gradimo na haldi, ker moramo staro skladišče podreti zaradi novih tirov za dovoz vložka izpod »Sava« žerjava do nove električne peči. Skladišče maziv bo zgrajeno v maju, skladišče goriv pa v juniju.

Tudi zgradbo, v kateri je sedaj centralno skladišče, moramo porušiti, zato bomo to skladišče preselili v poslopje Kašte; lokal je podjetje »Zarja« že izpraznilo. Pri teh delih kasnimo, ker podjetje »Zarja« ni upoštevalo dogovorjenih rokov. Na prostoru, kjer je sedaj centralno skladišče, bo nov uvozni tir. Poleg tega bomo letos postavili vzhodno od šamotarne za potrebe centralnega skladišča tudi hangar tipa Soko, ki ga bomo uporabljali za vskladiščenje večjih in težjih kosov.

TRANSPORTNE NAPRAVE ZA NOVO

ELEKTRIČNO PEČ

Nov 50/3 tonski šaržirni žerjav, izdelek Metalne iz Maribora, že obratuje in si z njim pomagajo pri gradbenih delih, pozneje pa ga bodo lahko koristno uporabili za montažo peči. Za pravočasno razkladanje, pripravljanje in nakladanje vložka pod »Sava« žerjavi bo Lito stroj dobavil v maju nov 5-tonski polipni žerjav. Na obstoječem livnem žerjavu 80/20 tonski bo treba predelati obstoječi maček, zaradi potrebne višine dvigalja ponovce iz ponovne jame, nove električne peči in manjše pristaniške mere proti šaržirni lopi.

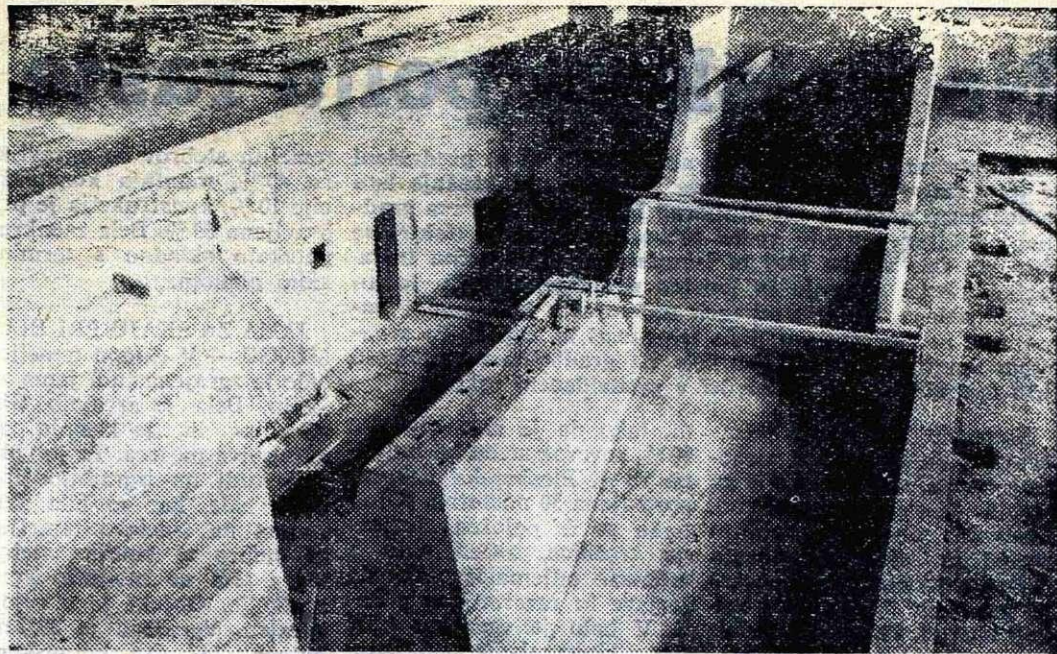
Vložek bomo dovažali na vozovih s košarami. Potrebne naprave bodo izdelale naše domače delavnice, ki bodo po potrebi sodelovale s tujim podjetjem pri konstrukciji vozov. Za razkladanje in zakladanje ferolegur ter prevoz elektrod je naročen 3,5 t viličar, za tehtanje vložka pa 80-tonski in 10-tonski tirna tehtnica ter 500 kg prenosna tehtnica. Vložek bomo prevažali z dieslom kotomoto, ki je naročena v podjetju »Duro Đaković«. Preurediti moramo tudi prostor za vložek pod »Sava« žerjavi. V maju bomo začeli graditi jamo (70 x 13 x 2 m) za staro železo. V ta namen so že postavljene kokile in grodelj na haldo. Pod »Sava« žerjavi bo še letos nov normalni tir. S tem bo odpadel sedanji ozki tir. Zato moramo za nemoteno obratovanje 7,5 tonske električne peči zgraditi poseben ozki tir na zapadnem delu izpod »Sava« žerjavov, kar smo že začeli.

SKLADIŠČENJE IN PRIPRAVA VLOŽKA ZA JEKLARNO

Glede na nove potrebe jeklarne po zadostnem skladiščnem prostoru ter hitre in ekonomične priprave vložka bomo ustrezen prostor začeli graditi že letos. V ta namen smo že sklenili pogodbo z Metalno Maribor za tri 20-tonske portalne žerjave, od katerih bomo dva dobili ob koncu letošnjega leta, tretjega pa v prvem četrtletju prihodnjega leta. Načrte za tirne naprave izdeluje naš projektivni biro.

NAPRAVA ZA ODBRIZG SKAJE V VALJARNI 2400

Po programu bi morala ta naprava že obratovati. Ker se je dobava iz Poljske za več kot eno leto zakasnila, je naše podjetje že velikokrat urgiralo in obvestilo o

Nova 50-tonska električna peč bo predvidoma začela obratovati že ob koncu letošnjega leta.

tem vse naše merodajne formule, vendar do danes brez posebnega uspeha. Še vedno nimamo bistvenega dela naprave — gibljivega kolektorja. Ko bo naprava začela obratovati, bo pločevina površinsko bolj kvalitetna, odpadlo pa bo tudi sedanje čiščenje z metlami.

ŽIČNA VALJARNA

Tudi v žični valjarni bomo že letos začeli z rekonstrukcijo. Najprej bodo na vrsti gradbeni dela, ki bodo morala biti organizacijsko dobro pripravljena, da bodo čim manj ovirala redno obratovanje in proizvodnjo. Uvozno opremo bomo dobili iz Italije, domačo, predvsem električno opremo pa od podjetja »Rade Končar«. Rekonstruirana bo valjarniška proga, zgrajena pa tudi nova peč za ogrevanje vložka. Nov 8-tonski žerjav pa je že montiran.

KISIKARNA IN KOMPRESORSKA POSTAJA

Nad novima sedimentnima bazenoma na desnem bregu Save že gradimo plató in dovozno cesto za novo kisikarno s kompresorsko postajo. Vse kaže, da bo plató pripravljen do 15. maja, ko bomo začeli kopati temelje za zgradbo. Dela izvaja »Sava« v kooperaciji z »Gradisom«. Z gradbenimi deli bomo morali zelo pohiteti, ker bo oprema nove kisikarne prispela iz ZDA že v maju, zračne kompresorje pa smo že dobili. V stavbi bodo stroji za proizvodnjo kisika, zračni kompresorji, poleg stavbe pa čistilne in zbiralne kolone za kisik ter zračni zbiralci. Načrte za dovajanje kisika in zraka na potrošna mesta izdelujejo v našem projektivnem biroju.

ZAJETJE IN RAZVOD HLADILNE VODE

Za potrebe valjarne Bela in jeseniških obratov bomo začeli graditi zajetje in naprave za čiščenje savske vode ob obstoječem jezu pri predelovalnih obratih. Načrti so v delu. Prva polovica čistilne naprave, ki bo v prvi fazi zadostila potrebam po hladilni vodi, je že prispela. V zgradbi čistilnih naprav bo-

sta tudi dve črpalki za potrebe predelovalnih in jeseniških obratov. Voda bo tekla v sedimentne bazene, od tam pa v valjarno na Beli vseskozi ob strugi Save. Po posebnem odcepu pri sedimentnih bazenih bodo dobivali hladilno vodo jeseniški obrati. Cevovod bo dolg 3,5 km in so nosilni stebri ob novi kisikarni že zabetonirani. Izdeluje ga naša konstrukcijska delavnica, ki je prve cevi že izdelala.

MAZUTNA POSTAJA

Predvideni sta dve mazutni postaji — na Jesenicah in na Belškem polju, vsaka s skladiščno zmogljivostjo 1000 t. Na Jesenicah bo mazutna postaja popolnoma dograjena v juliju letos, načrti za mazutno postajo na Beli pa so v delu in bomo z gradbenimi deli začeli v drugi polovici letošnjega leta. Strojno opremo za mazutno postajo na Beli, razen cevovodov, filtrov in ogrevalcev, že imamo.

PARNI KOTEL 25/32 T

Vso opremo in montažo je prevzelo TPT Zagreb. Trenutno rentgensko kontrolirajo zware montiranih ekran-skih cevi, po vodnem preizkusu pa bo sledila obzidava kotla. Zaradi nekaterih pomanjkljivosti opreme bo verjetno montaža za krajši čas ustavljena, kar pa ne bo vplivalo na pravočasno izgradnjo kotla, saj je rok za dobavo avtomatike in vodne mešalne naprave oktober — december letos. Poleg tega je naprava za odplakovanje pepela šele v projektiranju.

ZARILNE ZVONASTE PEČI V HLADNI VALJARNI IN ŽIČARNI

Nasproti obstoječih peči gradimo dve novi peči, od katerih bo imela vsaka tri podstavke. Gradbeni dela so v glavnem zaključena. Tudi oprema je že delno dobavljena. Rok za poskusno obratovanje je julij 1964.

NOVI ŽIČARSKI STROJI

Iz ZDA smo dobili 13 novih strojev za vlečenje žice in tri stroje za konicenje žice. Dva enostopenjska in dva dvostopenjska enobenski stroja sta že postav-

ljena, v delu pa so temelji za ostale stroje ter pomožne naprave. Za obratovanje teh strojev pa moramo še dobiti: odvijalce, snemalce, dvigala, stroje za varjenje in ves kabelski dovod ter razvod do motorjev in stikal. Predvidevamo, da bodo stroji začeli poskusno obratovati v tretjem četrtletju letos.

PATENTIRNICA

Z gradnjo nove hale patentirnice bomo začeli v juliju. Postavljena bo vzhodno od obstoječe hale žičarne. V štirih od petih polj po 15 km bodo štiri nove proge za patentiranje, ki smo jih pred kratkim naročili v Italiji, v petem polju pa je predviden prostor za žičarske stroje. Ker bo nova hala na sedanjem prostoru za skladiščenje vložka, smo že začeli urejevati nov skladiščni prostor na Marčičevem vrtu.

RAZDELILNE IN TRAFOPOSTAJE

V zvezi z rekonstrukcijo po obstoječih obratih moramo nujno zgraditi ali preurediti več razdelilnih ali transformator. postaj poleg že omenjene RTP 110/35 kV. Na novo bomo zgradili RTP Hrenovico 35/5/0,4 kV s štirimi transformatorji po 4 ti-soč KVA in tremi po 1000 KVA, trafo postajo kisikarne 35/5/0,4 kV, s 4000 kV in 400 kVA transformatorjema, trafo postajo v žični valjarni 5/0,4 kV, v kateri sta za enkrat predvidena dva transformatorja po 1000 kVA, trafo postajo martinarne 5/0,4 kV s tremi transformatorji po 1000 kVA in transformatorjem po 400 kVA. Večina transformatorjev je že naročenih.

Poleg tega bomo morali predelati obstoječe trafo postaje v predelovalnih obratih, in sicer v glavnem TP 2. Vgraditi bomo morali dodatni transformator za Siemag in za nove stroje položiti nov kabel. To delo moramo opraviti do 15. julija letos. Tudi rekonstrukcija tretje faze RTP 35/5 kV poteka v redu in v pogodbenih rokih. Montaža bo zaključena v maju, nato pa bomo izvedli preklope in meritve. Delo izvaja IMP Ljubljana.

Tone Dolenc

Na Belškem polju raste nova valjarna

Za pravočasno zaključitev del na objektih, ki so predvideni v prvi fazi rekonstrukcije naše železarnice, je letošnje leto odločilnega pomena, saj bi morali letos zaključiti vsa gradbena dela ter opraviti grobo montažo strojne in električne opreme. Čas v letu 1965 bi izkoristili še za končna instalacijska dela, ožičenje in končno urejanje. Seveda je to velika naloga, ki terja od vseh sodelujočih maksimalne napore in ne dovoljuje nobene ležernosti in napak. Po sedanjem stanju del in tempu dela na gradbišču ne moremo biti optimisti o zaključku del v predvidenem roku.

Trenutno si najbolj prizadevamo, da bi kolikor mogoče hitro pripravili temelje za strojno in električno opremo. Letošnja zima je temeljito razredčila vrste gradbenih delavcev in onemogočila vsako gradbeno dejavnost v večjem obsegu. Poleg tega so bili z zamudo izdelani tudi projekti za temelje strojnih naprav, kar povzroča težave pri kontinuirnem razvijanju gradbenih del in organizaciji gradbišča. Sedaj, ko je vreme ugodno za gradbena dela, pa manjka kvalificiranih delavcev, opazimo pa lahko tudi nezainteresiranost gradbenih firm za upoštevanje pogodbenih rokov.

Boljše pa je stanje s strojno opremo, ki jo izdeluje domača strojna industrija po dokumentaciji iz ZDA. Tudi iz ZDA prihaja oprema točno v predvidenih rokih in so nekatere filme že v celoti izpolnile zaključene pogodbe.

Sicer pa je stanje na posameznih glavnih objektih naslednje:

HALE

STRIPER HALA — S temelji za halo smo začeli v februarju 1963. Gradbena dela je opravilo SGP »Projekt« Kranj v pogodbenem roku, montažna dela in izdelavo konstrukcije pa »Metalna« Maribor. Dela so bila opravljena v predvidenem roku. Obzidavo hale in prekritje je izvršilo GP »Projekt« v predvidenem roku. Zakasnili so le pri prekrivanju ventilacijskih odprtih s salonom zaradi pomanjkanja salona na tržišču in pri polaganju žerjavnih tračnic. Te zakasnitve ne vplivajo na nadaljnjo izgradnjo objektov na tem območju.

V halo je vgrajeno 900 ton konstrukcije, 6.100 m² opečnega zidu, 4.650 m² prekritja z betonskimi ploščami, 1.100 kubičnih metrov betona, 1.800 kvadratnih metrov stekla in 24 ton betonskega železa.

BLUMING HALA — Gradbena dela je prevzelo GIP »Gradis«, montažo konstrukcije »Metalna« Maribor, ki jo je tudi izdelala, pleskarska dela »Pleskar« Ptuj, montažo razsvetljave in odzvalcev toka »Hidromontaža« Maribor. Čeprav smo s temelji za stebre in vmesne stebre kasnili, je bila montaža konstrukcije končana v predvidenem roku do 29. 11. 1963. Da bi lahko nadaljevali dela v zimskem obdobju, smo forsirali prekrivanje hale in izzidavo sten, kar naj bi bilo opravljeno vzporedno s montažo. Gradbeno podjetje ni dovolj resno začelo z delom, kljub urgencam z naše stra-

ni, tako da je hala prekrita 90 %, severne stene pa izzidane 90 %. Pleskarska dela so opravljena 50 odstotno. Kljub temu so že položene žerjavne tračnice, začeli smo z montažo odjemalcev toka na žerjave in razsvetljavo v hali. V halo je vgrajeno 1.850 ton konstrukcije, 6.210 m² opečnega zidu, 14.000 betonskih plošč za prekritje, 1.500 kvadratnih metrov stekla, 23.157 m³ betona in 116 ton betonskega železa.

HALA STROJNICE — Gradbena dela je prevzelo GIP »Gradis«, izdelavo in montažo konstrukcije »Metalna« Maribor, pleskarska dela »Lesni servis« Jesenice, montažo razsvetljave in odjemalcev toka »Hidromontaža« Maribor. Z gradnjo temeljev smo delno po krivdi projektanta zakasnili, ker je bilo treba dokumentacijo prilagoditi ameriškim projektom, ki smo jih dobili prepozno. Montaža konstrukcije je zaključena, prekrivanje z betonskimi ploščami 50 %, oplesk 20 %, desni vodi odzvalcev toka 40 %.

V halo je vgrajeno 990 ton konstrukcije, 4.800 betonskih plošč za prekritje, 2.304 m³ betona, 142 ton betonskega železa, izkopanega pa je bilo 1.690 m³ materiala.

HALA VALJARNE GREDIC — Gradbena dela je prevzelo GIP »Gradis«, izdelavo in montažo konstrukcije pa »Metalna« Maribor. Pogodbe za pleskanje konstrukcije, montažo razsvetljave in drsnih vodov za žerjave še niso sklenjene. Gradbena dela na

temeljnih stebrov so opravljena 40 %, montaža konstrukcije 10 %, konstrukcija je pripravljena 80 %. Dela zaenkrat potekajo skladno s terminskim planom.

JAMA ZA ŠKAJO PRI BLUMINGU — V sklopu temeljev hale je zgrajena tudi jama za škajo. Dela je izvajalo GIP »Gradis« in je kasnilo za okrog dva meseca. To je vplivalo tudi na izgradnjo bluming hale, ker so bila dela vezana na izdelavo temeljev za stebre in vmesne stebre ter s tem na montažo konstrukcije. Objekt je v celoti zgrajen. Vgrajeno je 2017 m³ betona, 147-ton betonskega železa, izkopanega pa je bilo 24.540 m³ materiala.

HALA VZDRŽEVANJA — Gradbena dela na hali vzdrževanja je opravilo GIP »Gradis«, izdelavo in montažo konstrukcije »Metalna« Maribor, oplesk konstrukcije »Pleskar« Ptuj, montažo razsvetljave in drsnih vodov odzvalcev toka za žerjave Elektrosignal Ljubljana. Dela na hali so se odvijala normalno in v rokih ter so zaključena. V halo je vgrajeno 124 ton konstrukcije, 600 m² opečnega zidu, 2.600 m² stekel, 3.400 m² betonskih plošč za prekritje.

Prvotno je bil del hale v dolžini 105 m predviden kot odprt skladišni prostor. Ker so potrebe pokazale, da mora tudi ta del hale biti zaprt, smo začeli graditi podaljšek. Gradbena dela je prevzelo GIP »Gradis« Jesenice, izdelavo konstrukcije OZOD Jesenice, montažo »Metalna« Maribor, oplesk »Pleskar« Ptuj, razsvetljavo »Elektrosignal« Ljubljana. Dela so potekala po terminskem planu, zavrli jih je zima. Konstrukcija je montirana 100 %, prekritje 70 odstotno, oplesk pa 80 %. Izgradnja tega podaljška ne vpliva na pravočasen zaključek del na hali vzdrževanja.

KANALIZACIJA

Zapadni del kanalizacijskega sistema izvaja GP »Sava« Jesenice. Dela so se vlekla že od sredine lanskega leta ter je sedaj končan glavni zbiralni vod, medtem ko z deli na stranskih dovodih še nismo pričeli.

Vzhodni del kanalizacijskega sistema izvaja GIP »Gradis«. Dela potekajo po predvidenem planu in bodo kmalu zaključena.

Glavni kolektor odpadnih voda, ki poteka prečno na hale v globini 15 m, je že skoraj dokončan. Manjka še približno 30 m rova ter jaški.

TIRI IN CESTE

Nasip za nadvoz in propustom za javniški potok je končan ter je položen tudi železniški tir, ki omogoča direktni prevoz opreme na Belško polje.

TEMELJI ZA STROJNO IN ELEKTRO OPREMO

Dela na temeljih za opremo bluminga, škarij, reverziranega kvarto ogrodja, navijalca ter valjčnic zahtevajo vključitev velikega števila kvalificiranih gradbenih delavcev, predvsem tesarjev in železokrivcev, katerih pa gradbena podjetja nimajo. Čeprav iščejo rešitve in aranžmaje, da bi vsaj začasno prebrodili ta problem, že kasnimo pri teh delih, kar bo skoraj nemogoče nadoknaditi.

Podobno je stanje tudi v strojnici, kjer bodo elektromotorji in pomožne naprave za pogon bluminga in reverziranega kvarto ogrodja za trakove. Ta dela forsiramo, ker želimo najprej začeti z montažo te opreme, ker zahteva največ časa.

Pripravljamo še temelje za globinske peči, za potisno peč ter energetski kanal, po katerem bodo posamezni agregati dobivali vso potrebno energijo.

DOMAČA STROJNA OPREMA

Del strojne opreme izdeluje domača strojna industrija po ameriški dokumentaciji. Do sedaj so bile sklenjene delne pogodbe z Litostrojem in STT Trbovlje. Roki dobave so vsi v letu 1964, vendar do sedaj še nismo dobili ničesar. Že nastopajo težave v zvezi s pravočasno izdelavo opreme in sicer:

— Domača strojna industrija ne more obdelati (ozobljenje) in izdelati posameznih strojnih delov (sklopke, hidravlične naprave) in mora iskati izdelavo teh delov v inozemstvu.

— Kovačnice so tako zasedene z delom, da je kritična pravočasna oskrba z odkovki (Železarna Ravne).

— Enako je z odlitki. Da bi rešili to vprašanje in zagotovili kolikor mogoče roke izdelave, je naša livarna prevzela v izdelavo več kot polovico vseh odlitkov.

Roki za izdelavo opreme, ki jo je prevzela domača strojna industrija, so sorazmerno kratki, ker je bila dokumentacija ameriških firm poslana za naše možnosti izdelave pozno, ker je bilo treba vso dokumentacijo predelati iz colskega na metrski sistem in ker naša strojna industrija ne more izdelati vse opreme doma ter mora iskati usluge na inozemskem tržišču.

TRANSPORTNE NAPRAVE V VALJARNI

Z Litostrojem Ljubljana je bila sklenjena pogodba za izdelavo žerjavov za bluming valjarno, valjarno trakov in strojnico. Nekaj teh žerjavov bi moral Litostroj izdelati že v letu 1963.

Glede izdobe žerjavov je situacija naslednja:

— 50-tonski montažni žerjav v strojnici, ki je bil izdobiljen z zakasnitvijo, je usposobljen za vožnjo.

— 50-tonski žerjav v strugarni valjev, ki je bil izdobiljen z zakasnitvijo, je montiran.

— Dva 12,5 tonska žerjava valjarne trakov, ki sta bila izdobiljena z zakasnitvijo, sta delno montirana.

— 75/32 tonski montažni žerjav bluminga še ni izgotovljen, čeprav je rok že zamujen. Predvidoma bo izdobiljen v prvi polovici januarja.

Kasnitve pri izdobi žerjavov ne vplivajo na izvedbo ostalih del, ker so bili pravočasno naročeni in so prispeli v času, ko je bila že možna takojšnja montaža.

ŽERJAVI HALE VZDRŽEVANJA

Litostroj je dobavil 12,5 tonski žerjav pravočasno in je že montiran ter usposobljen za delo.

UVOZNA OPREMA

Vsi dobavitelji iz ZDA pošiljajo opremo točno v dogovorjenih rokih, nekateri celo (nadaljevanje na 7. str.)

Trenutno na Belškem polju najbolj pospešujejo dela na izgradnji temeljev za opremo Delno zaradi hude in dolge zime, delno pa zaradi pomanjkanja delavcev gradbena podjetja kasnijo pri izgradnji hal

Kaj pa rekonstrukcija martinarne?

Izgradnja nove valjarne Bela je v polnem teku in že zunanji izgled kaže, da se dela na tem objektu lepo odvijajo. Vendar člane našega kolektiva v zvezi z rekonstrukcijo brez dvoma zelo zanima, kje bomo dobili potrebno surovo jeklo, da bo lahko nova valjarna poleg vseh ostalih že obstoječih valjarn normalno obratovala. Dobro vemo, da že danes ne zadostuje proizvodnja martinarne in elektropeči za vse potrebe valjarn in imamo precejšnje težave z nabavo manjkajoče količine ingotov v drugih železarnah. Zato je vprašanje, kaj bo šele po končani izgradnji valjarne Bela, ko bodo potrebe po ingotih in bramah precej večje kot zdaj, v martinarni pa zaenkrat razen gradnje nove električne peči ASEA na zunanji ni videti kakšnih znakov rekonstrukcije.

Po končani izgradnji nove valjarne bomo potrebovali letno 475.000 ton surovega jekla. Od tega bosta obe novi 65-tonski električni peči, ker nekaj mesecev na leto zaradi pomanjkanja električne energije ne bosta obratovali, proizvedli skupno 105.000 ton elektro jekla. Znano je, da za prvo električno peč že gradimo temelje in bo ob koncu tega leta začela obratovati, medtem ko je za gradnjo druge električne peči sprejel odgovarjajoč sklep CDS na enem izmed zadnjih zasiedanj. To drugo peč bomo kupili v ZDA. Pogodba sicer še ni podpisana, vendar so vse priprave v teku, tako da lahko računamo, da bo začela druga električna peč obratovati v drugi polovici leta 1965.

Preostalo proizvodnjo 370.000 ton surovega jekla bodo zaenkrat morale proizvesti obstoječe SM peči. To bo možno samo v primeru intenzivne uporabe kisika za pospeševanje procesa v SM pečeh. Nova kisikarna, ki bo že letos začela obratovati, bo to omogočila, vendar bodo potrebne tudi določene preureditve na samih SM pečeh. Tako bomo morali na nekaterih nekoliko dvigniti glavne oboke in povečati vratca, da bomo lahko hitreje zakladali vložek s koriti, ki imajo prostornino povečano na 0,8 m³. Velika uporaba kisika v SM peči zahteva zaradi večje toplotne obremenitve v delovnem prostoru peči večjo razdaljo med dnem in obokom. Poleg tega je potrebno tudi čim hitrejši zakladanje vložka, da pride zaradi uporabe kisika hitrejši potek taljenja bolj

do izraza.

V letošnjem letu bomo najprej postopoma povečali odprtino vrat na vseh SM pečeh. Kot prva je prišla na vrsto SM peč V, kjer smo to predelavo že izvedli. Istočasno bomo prav tako postopno naročali nova korita z večjo prostornino ter preuredili potrebno število voz za ta korita. V drugi polovici letošnjega leta, ko se bo bližala h koncu montaža nove kisikarne, bomo pričeli tudi z dvigovanjem glavnih obokov na posameznih SM pečeh. Vsa ta dela bomo opravili med rednimi remonty z minimalnimi stroški, tako da bodo do konca leta vse peči pripravljene za intenzivno uporabo kisika. S tem bo dana osnovna možnost za potrebno povečanje proizvodnje.

V zvezi z začetkom obratovanja nove valjarne Bela nas čaka še veliko dela v livni jami, ki ga zaenkrat še ne moremo začeti. Za novo valjarno bomo vlivali od vrha na vozovih ingote težke 5 ton in brame težke 8 ton. Vozove z odlitimi bloki bomo po normalnem tiru prepeljali v valjarno Bela, kjer bo striper žerjav »slačil« kokile z blokov. Prazne kokile bomo potem prepeljali nazaj v livno jamo ter jih ponovno pripravili za vlivanje.

V zvezi s tem moramo zgraditi potrebne normalne tire v livni jami in urediti prostor za pripravo kokil. To bo brez dvoma najtežja naloga pri rekonstrukciji martinarne, ker bo na razpolago zelo malo časa in bomo morali vsa dela opraviti med več ali manj normalnim obratovanjem.

Na Belškem polju raste nova valjarna

(nadaljevanje s 6. strani) predčasno. Tako smo že dobili: gorilce, avtomatiko in ventilatorje za globinske in potisno peč, stroj za brušenje in poliranje, ki je postavljen v valjarni 1300 in poizkusno obratuje, kompletno kontinuirno peč za žarjenje z napravami za zaščitni plin in dva klesčna žerjava in striper žerjav.

Dobavitelja valjarniške in električne opreme, Blaw Knox in Westinghouse pa postopoma pošiljata opremo. Rispela so že stojala za reverzno kvarto valjarno travkov z valji in grebenjaki, natezni ravnalni stroj za ploče

vino, škarje za rezanje debele pločevine, valji in vstavki, kroglični ležaji, ventilatorji, razdelilne omare, usmerniki ter posamezni elektromotorji.

Vsa ta oprema je vskladiščena v bodoči hali jeklovleka in delno tudi že v hali blumiinga.

Takšno je stanje pri izgradnji novih valjarn na Belškem polju ob letošnjih prvomajskih praznikih. Eno leto pri tako veliki gradnji ni dolgo obdobje, vendar so vsi naši napori usmerjeni v to, da bi bili za 1. maj 1965 že dokončani novi objekti valjarn na Belškem polju.

Pod »Sava« žerjavi bodo skladiščenje starega železa za nove električne za novi električni peči.

Dokler vlivamo sedanje formate ingotov in jih vozimo po ozkem tiru samo v valjarno na Javorniku, je vsak pričetek predelave na tirih v livni jami nemogoč, ker bomo morali ob začetku predelave vsaj del jekla odliti že v velike formate kokil na vozovih.

Zato bomo morali izredno skrbno uskladiti potek del na gradnji tirov v livni jami, da ne bo prišlo zaradi pomanjkanja ingotov ali bram v valjarnah do zastojev.

Tudi prostor, ki je namenjen za pripravo kokil, je sedaj še zaseden in bo prost praktično šele ob začetku obratovanja nove valjarne.

Iz teh razlogov so sedaj v pripravi samo projekti, na podlagi katerih bomo potrebno ureditev v livni jami lahko izvedli. Prav tako so že naročeni vozovi za prevažanje kokil in blokov v novo valjarno. S pričetkom samih del pa bomo morali počakati tako dolgo, da bo začela obratovati nova valjarna, takrat pa jih bo treba izvesti v čim krajšem roku. Trdo in upoštevanja vredno dejstvo je, da bo morala martinarna med izvajanjem vseh teh del v livni jami normalno obratovati. Zato težave pri tej predelavi po vsej verjetnosti ne bodo ravno majhne.

Pri obratovanju SM ali električne peči potrebujemo poleg drugega tudi pripravo vložka. Za večjo proizvodnjo moramo pripraviti in naložiti v korita (za SM peči) ali v šaržirne košare (za električne peči) tudi odgovarjajočo večjo količino starega železa in mrzlega grodlja. Zato smo tudi na tem področju že pričeli z delom.

Začeli smo z urejanje prostora pod Sava žerjavom, kjer bomo v bodoče priprav-

ljali vložek za obe novi električni peči. Pripravljamo tudi projekt za nov prostor za pripravo starega železa na haldi, kjer bomo pričeli z delom v drugi polovici letošnjega leta. V ta namen so tudi naročeni trije pristaniški žerjavi, ki bodo dobavljeni v začetku leta 1965. Ta prostor bo namenjen za potrebe martinarne.

V zvezi z deli na rekonstrukciji priprave vložka moramo omeniti tudi preureditev železniških tirov pred spodnjim vhodom v martinarno. Po preselitvi kovačnice, žerjavnega oddelka in cen-

tralnega skladišča bomo to stavbo podrli in uredili ozke ter široke železniške tire tako, da ne bo ob vsakem uvozu po normalnem tiru prišlo do neprijetnih dolgih zastojev pri dovozu vložka v martinarno kot je to sedaj primer. Tudi to predelavo bomo opravili v nekaj mesecih še v letošnjem letu.

Takšno je sedanje stanje in take so naše naloge za bližnjo bodočnost v zvezi z rekonstrukcijo martinarne. O perspektivi nadaljnega razvoja jeklarne pa kdaj drugič.

K.

Stanovalci novih blokov na Plavžu urejujejo svoje naselje

V decembru lani so se v bloke na Plavžu priselili novi stanovalci. Kljub hudi zimi so prenekateri dobili prijetno svoje domače ognjišče. Tiho veselje v družinah nad prijetnim počutjem pa je povečalo še pomladansko sonce, ki je pokukalo skozi okna v sleherni kotichek novega doma.

Za zakasnelo zimo pa so ostali precej grdi sledovi opuščene gradbišča. Slednjič so tudi gradbena podjetja odpeljala (toda ne povsod) najvažnejši preostali gradbeni material. Ostanki so tu pa tam še danes vidni.

Za ureditev ožje okolice okrog blokov so dali pobudo hišni sveti. V ta namen so bile organizirane akcije za prostovoljno delo. Odziv je bil v večini primerov dober. Najprej so očistili okrog blokov nepotrebno navlako, ki je ostala še od gradnje, alj pa se je nabrala preko zime. Pozneje so očiščene površine okrog blokov in dohode posuli s peskom. S tem so pripomogli k lepšemu izgledu in čistoči v ožjem okolišu.

Želje stanovalcev pa niso samo v tej skromni ureditvi, temveč si želimo več. Pristopiti čimprej k ureditvi potov, zelenih površin z nasaditvijo drevja ter grmičevja, za otroke pa otroških igrišč s primernimi napravami.

Lepa okolica in prijetno bivališče pripomoreta našemu delovnemu človeku, da si po napornem delu pridobi novih moči za jutrišnji dan.

ZAHVALA

Podpisani se najlepše zahvaljujem sindikalnemu odboru obrata plavž za denarno pomoč v času moje bolezn.

Matija Kranjc
plavž

a prvomajsko proslavo

iral sreskemu načel-
nu pojasnil, kaj na-
lban dovolil ter zah-
egovo intervencijo.
mu je odgovoril,
če poveljnika žan-
telefonu. Ko mu je
to povedal, je odgo-
bujodi podporočnik
rije, ki je prišel iz
»Danas sam ja bog
imam višo vlast ne-
načelnik.« Zadeva je
i mrtvi točki. Med
neko oglasil, ime-
sponinjam več, da
na Bledu, naj gremo
on bi gotovo dovo-
je Krašovec v pri-
peljal Čelesnika na
v gošeni uniformi.
časom se je nabralo
enom veliko ljudi,
se zadrževali v go-
ske pa prepirale z
in jih smešile. Pote-
mučne ure čakanja.
sem zahteval tele-
vezo z bansko upra-
ur se ni nihče javil.
tka v centrali je bila
tena in je povedala,
hitro zvedo tam, da
esenice, takoj preki-
o. Nekako po 10. uri
rnila tudi Krašovec
ik z Bleda s sporoči-
nistavopravila niče-
jih do najvišjih še
niso. Tako je bilo
ponovno ogoljufa-
varano od takratnih
ov. V lice so jim
oljenje, za hrbtnom
poveže orožništvo,
eči praznovanje. De-
in gošbeniki so se
azšli, zatrujujoč drug
da se popoldne vi-
Poljanah kot običaj-
o leto.

ejem Plešom, Lojzem
om in Mici Vovk pa
dogovorili, da gremo
obiskat Jaka Rabi-
ijazni dovški gostilni
avnavali jutranje do-
a Jesenicah, drugim
delavcem pa obraz-
men praznovanja 1.

stal skupaj s Poldetom Stra-
žišarjem in Jožetom Čelesni-
kom. Nihče ni vedel, za kaj
se gre. Vsakogar, ki je prišel
iz pisarne, je spremljal orož-
nik na cesto, tako da ni mo-
gel povedati drugim, kaj ga
zaslišujejo. V pisarni je bil
neki orožniški major in je
sprasoval, kako je bilo na 1.
maja zjutraj pred Jelenom,
kako so postopali orožniki,
kdo je poklical podporočni-
ka, naj se javi na telefon, od
mene pa je hotel vedeti, za-
kaj sem bil pri podbanu in

zakaj sem ga sledil čelo v
Kreditni zavod. Vsak, kdor je
bil zaslišan, je takoj lahko
odšel domov. Seveda smo se
vsi zbrali pri Jeleni in ko-
mentirali to zasliševanje. Čez
dobrih štirinajst dni pa smo
zvedeli, da je bil jeseniški
komandir po službeni potre-
bi prestavljen nekam na Sta-
jersko, podporočnik iz Kra-
nja pa nekam v Srbijo.

Naše delavstvo pa je imelo
eno zmago in zadoščenje več.

Fr. Toman

Program prvomajskih praznovanj

CETRTEK, 30. aprila ob 16. uri: Odkritje spomin-
ske plošče na Cimpkovi hiši na Potokih.

Ob 18. uri: Promenadni koncert združenih godb
DPD Svobode Jesenice in Javornik pred spomeni-
kom padlih borcev na Javorniku.

Ob 19. uri: Promenadni koncert združenih godb
DPD Svobode Jesenice in Javornik pred gimnazijo
na Jesenicah.

Ob 19.30 uri: Slavnostna akademija v gledališču
»Toneta Čufarja.« Na programu je koncert simfo-
ničnega orkestra in pevske točke pod vodstvom
dirigenta Rada Kleča. Izvaja glasbena šola Jesenice.

Na predvečer praznika bodo na vseh bližnjih
vrhovih goreli kresovi. V vseh večjih krajih občine
bodo slavnostne akademije, odprta bodo tudi go-
stišča, kjer bo preskrbljeno za prijetno zabavo.

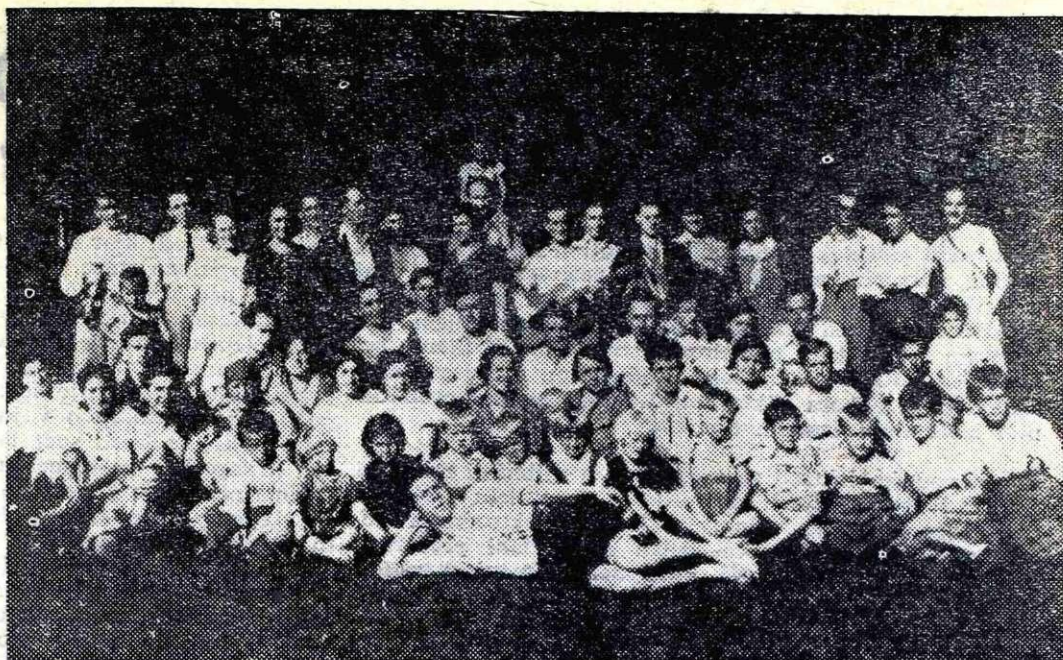
PETEK, 1. maja:

Ob 5. uri zjutraj v vseh krajih jeseniške občine
budnice — izvajajo godbe na pihala DPD Svoboda
Žirovnica, Javornik, Jesenice in Hrušica.

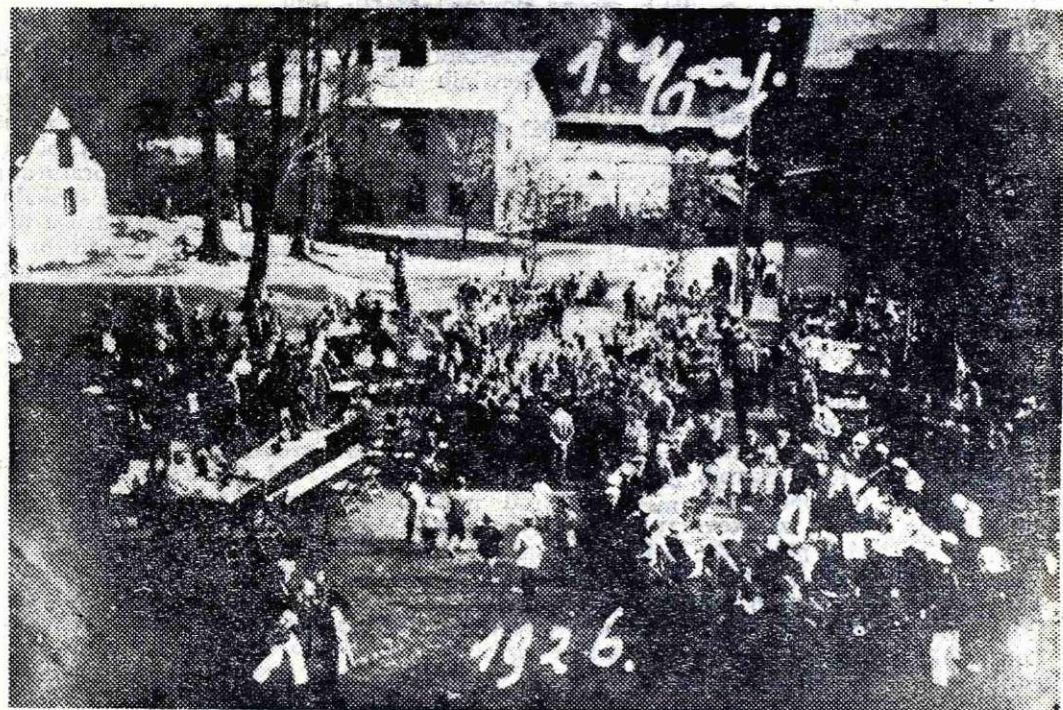
Kolektivni izletji v znane kraje: Poljane, Javor-
niški rovt, Planina pod Golico, Radovna, Krma,
Korensko sedlo. Izlete organizirajo delovne orga-
nizacije.

Občinski odbor Ljudske tehnike Jesenice bo s
svojimi člani organiziral »lov na lisico,« modelarji
bodo preizkusili svoje modele, TVD Partizan pa bo
dal na razpolago nekaj športnih rekvizitov.

Delovnim ljudem jeseniške občine želimo prijet-
no prvomajsko praznovanje!

Pred drugo svetovno vojno so napredni delavci iz naše tovarne vsako leto praznovali 1. maj na Poljanah. 1. maja 1933 so se med drugimi zbrali tudi proletarski pisatelj Tone Čufar, Janez in Francka Smid z Javornika, Ignac Kralj, Vencelj Perko, Lovro Albreht, Franc Mencinger, Filip Klemenčič, Polde Stražišar, Alfonz Oblak, Albin in Julka Pibernik in drugi.

Tako so praznovali 1. maj na vrtu delavskega doma pri Jeleni leta 1926. Sodelovala je tudi kovinarska godba

1. maj 1944 na Obranci

Čeprav je bilo o praznovanju 1. maja med NOB že veliko
napisanega, prvomajsko praznovanje na Obranci leta 1944
doslej še ni bilo podrobneje opisano. Takrat so se zbrali na
Obranci aktivisti Osvobodilne fronte z namenom, da se
udeležijo konference jeseniškega okrožja. Konference se je
udeležil tudi Lojze Tišov. Prosili smo ga, da nam pove ne-
kaj o poteku konference, ki je bila združena s praznovanjem
mednarodnega delavskega praznika.

»Obranca je kraj, ki bo v
zgodovini narodnoosvobodil-
nega pokreta ostal zapisan
z velikimi črkami. Tu so se
1. avgusta leta 1941 prvič po-
stavili po robu okupatorju
naši prvoborci, čeprav so
bili slabo oboroženi. Na Obranci
sta padla tudi prvoborci
Viktor Arzenšek in Ferdo
Koren — prvi žrtvi za svo-
bodo na našem območju.

V spomin na zgodovinske
dogodke, ki so se odvijali v
letu 1941 na Obranci ter v
spomin Arzenšku in Korenu.

ki sta žrtvovala svoje drago-
ceno življenje, so na Obranci
postavili lep spomenik,
vendar se mi zdi, da je ta
spomenik preveč osamljen,
prav tako tudi Obranca, zato
bi bilo prav, če bi mladi
ljudje bolj pogosto zahajali
tja in se spominjali zgodo-
vinskih dogodkov. Med po-
membnejše dogodke, ki so
vplivali na delo aktivistov OF
pa prištevamo tudi okrožno
konferenco, ki je bila 1. ma-
ja 1944 na Obranci.

V letu 1944 je bilo delo ak-

tivistov OF na Jesenicah in
v okolici zelo razgibano. OF
je imela v vseh krajih dobro
organizirano mrežo aktivistov,
ki so se v tem času z veliko
nestrpnostjo pripravljali na
konferenco jeseniškega okrož-
ja. Konferenco sta vodila čla-
na jeseniškega okrožja Aleš
Jelenc in Mitja Gašperin,
OOOF je zastopal Franc Tro-
jar — Gašper, pokrajinski
odbor OF pa France Perov-
šek. Konference jeseniškega
okrožja se je udeležilo okrog
30 aktivistov, pogovarjali pa
so se predvsem o tem, da je
treba ustanoviti predvsem
organizacijo »Delavska enot-
nost,« ki naj bi delovala med
delavstvom v železarni. Ude-
leženci konference so bili
prepričani, da bo ta organi-
zacija v obratih železarne
ference OF jeseniškega okrož-

opravila pomembno politično
nalogo. Našejmto nekatere
od teh nalog: sabotiranje de-
la, ker bi s tem onemogočili
okupatorja pri njegovih na-
črtih; člani »Delavske enot-
nosti« bi prodajali denarne
obveznice ljudskega posojila,
ki ga je razpisal vrhovni
štab NOV, stalno dopisovali
v Slovenskega poročevalca
ter razkrinkovali delo ter
načrte izdajalcev in nakane
okupatorjev v borbi proti
NOV. Že takrat je bilo pred-
videno, da naj bi bila novo-
ustanovljena »Delavska enot-
nost« predhodnik današnje
sindikalne organizacije ter
organov delavskega samo-
upravljanja.

Na konferenci OF jeseni-
škega okrožja so ustanovili tu-
di deset ilegalnih trojk, ki
so jih sestavljali člani Ko-
munistične partije. Večina od
članov teh trojk je bilo ta-
krat sprejetih v KPS, neka-
teri pa so postali kandidati,
ker so se že prej pokazali kot

vestni, požrtvovalni aktivisti,
ki jim je OF lahko zaupala
izpolnitev tudi zelo težkih
in pomembnih nalog pri ile-
galnem delu. Delo, ki so ga
morali opraviti člani novo-
ustanovljenih trojk, ni bilo
lahko. Poleg okupatorjev so
bili v tem času na našem
območju zelo aktivni tudi
pripadniki zločinske organi-
zacije »Črna roka,« ki so na
domovih pa tudi drugod ubi-
jali aktiviste OF.

Tudi jeseniška mladina je
bila pred 1. majem zelo ak-
tivna. Organizacijo ZMS je
takrat vodil Jože Zupan — Je-
žek, ki je bil sekretar jese-
niškega okrožja. V tistem
času je bilo veliko mladincev
sprejetih v SKOJ. ZMS je ime-
la zelo pomembne naloge.
Med najbolj vidnimi je bila
prav gotovo agitacija za
vstop mladih v vrste NOV.
Omenim naj še sabotažne in
trosilne akcije, ki so jih
mladi aktivisti kljub nevar-
(Konec na 16. strani)

Z modernizacijo elektrodnega oddelka bodo lahko povečali proizvodnjo

Elektrodni oddelak predstavlja s svojimi izdelki enega od najbolj perspektivnih obratov naše železarnice. Da bi kaj več zvedeli o problematiki tega obrata ter njegovi perspektivi, smo imeli kratek razgovor z obratovodjem inž. Francem Mlakarjem, tehnologom Slavkom Biziljem, sekretarjem OO ZKS Ljubom Radovičem, predsednikom sindikalnega odbora Viktorjem Kokošarjem ter proizvodnim asistentom Ivanom Sodjem.

S proizvodnjo elektrod smo v naši železarni začeli že pred drugo svetovno vojno. Toda pravi začetek obratovanja predstavlja leto 1945. Elektrodni oddelak je torej že devetnajst let samostojen oddelak. V začetku so izdelovali samo gole in strženske elektrode. V prvem letu je znašala proizvodnja teh elektrod 56 ton. Dve leti pozneje so začeli s proizvodnjo oplasčenih elektrod in jih izdelali 23,6 t. skupna proizvodnja pa je znašala 651 ton. V prihodnjih letih so asortiment zelo povečali, pa tudi proizvodnja je bila do leta 1961 v stalnem porastu. Leta 1961 je bila dosežena doslej največja proizvodnja in sicer 6193 t, od tega 5.200 ton oplasčenih, ostanek pa predstavljajo gole elektrode in žice za plamensko varjenje.

Naslednje leto je bila proizvodnja nekoliko nižja zaradi neugodnih razmer na tržišču. Delni vzrok za nizko proizvodnjo lahko utemeljimo tudi s tem, da so se počasi prilagajali tržišču. Asortiment je bil dokaj različen, izdelali so 5.200 ton elektrod, od tega 4.200 ton oplasčenih in 1000 ton ostalih izdelkov. Lani se je položaj pri proizvodnji elektrod spet izboljšal, izdelali pa so 5.040 ton oplasčenih elektrod in 1.040 ton ostalih izdelkov in se ta

ko močno približali rekordni proizvodnji v letu 1961.

Kolektiv elektrodnega oddelka se je lani predstavil na domačem in tujem tržišču z novimi elektrodami in uspel. Zanimanje za naše elektrode je na tržišču tudi letos izredno. Kljub slabim proizvodnim napravam, s katerimi razpolagajo za proizvodnjo elektrod, letos pričakujejo zelo ugodne rezultate in celo rekordno proizvodnjo. Posebno je treba poudariti, da so v zadnjih dveh letih močno povečali asortiment, predvsem z namenom, da bi lahko zadovoljili resnične potrebe številnih naročnikov.

Do leta 1962 so proizvajali osem različnih vrst oplasčenih elektrod. Toda to je bila premajhna izbira za kupce na domačem in tujem tržišču, ki imajo vedno več želja, zahtev in potreb. Prav majhna izbira, ki so jo nudili kupcem oziroma naročnikom, se je hudo maščevala kolektivu in je v veliki meri vzrok težavam v letu 1962, zaradi katerih so morali proizvodnjo celo omejiti. V zadnjih dveh letih so asortiment elektrod povečali na 23 vrst. Tu so vštete tudi nekatere vrste specialnih elektrod, ki jih lahko prodajajo po višji ceni.

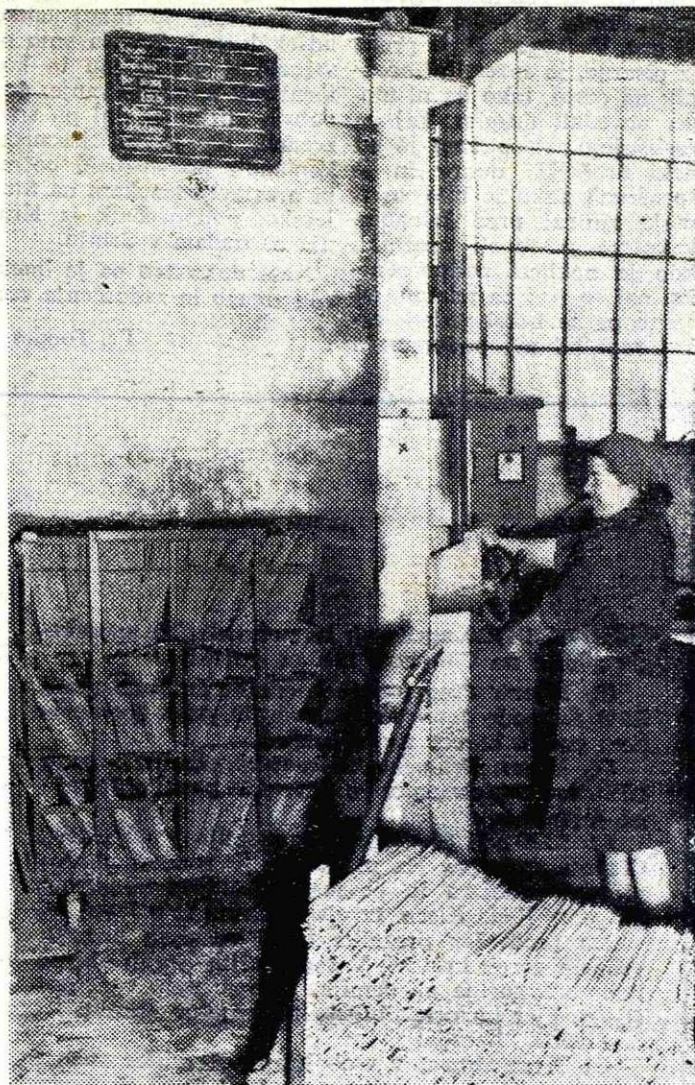
S povečanjem asortimenta so nastale težave pri proiz-

vodnji elektrod, kjer so spet prišle do izraza stare in dotrajane proizvodne naprave. Največ težav imajo s sušenjem elektrod. Edina rešitev za odstranitev ozkega grla pri sušenju elektrod, je nova peč, ki jo pričakujejo v juniju. Tako, se bodo spet lažje prilagodili asortimentu, sušilna peč pa je grajena tako, da bodo v njej sušili kisle in bazične elektrode.

Za odstranitev ozkega grla pri sušenju elektrod, bodo lahko povečali proizvodnjo za 10% tudi na ostalih proizvodnih napravah. To povečanje pa še vedno ne zadovoljuje vseh potreb, želja in zahtev kupcev na tržišču. Proizvodnja bo lahko še veliko večja, ko bodo dve zastareli in dotrajani stiskalnici zamenjali z novimi, bolj šimi.

Brez nove moderne linije si skoraj ne moremo predstavljati sodobne in moderne proizvodnje elektrod. V kolikor se ne bi odločili za postavitev takšnih linij, bi morali izločiti iz obratovanja obe stari dotrajani stiskalnici in še nekatere druge proizvodne naprave. To bi bil korak nazaj, saj bi tako zmanjšali proizvodnjo za okrog 2000 ton in bi pri sedanjem zelo obsežnem asortimentu z veliko težavo dosegli komaj 4000 ton namesto sedanjih 6000 ton proizvodnje.

Od švicarske firme Oerlikon so že dobili ponudbo za nakup nove moderne linije. V ta namen bi morali plačati 200 milijonov dinarjev. Vložena investicija za to potrebno napravo ni prevelika, če pomislimo, da bi ob

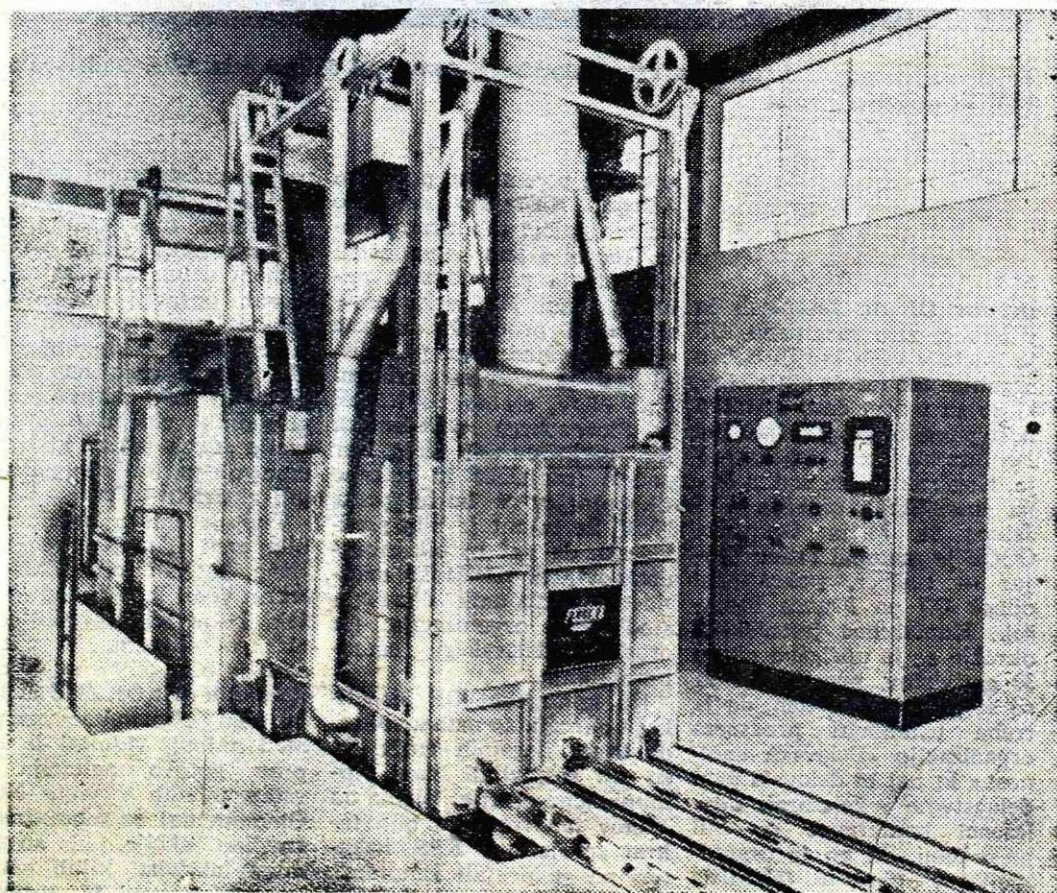
Sedanja sušilna peč predstavlja ozko grlo pri proizvodnji elektrod

njenem polnem obratovanju lahko povečali proizvodnjo elektrod za najmanj 2.500 ton. Tako bi izdelali namesto sedanjih 6000 ton kar 8.500 ton elektrod, ne da bi morali povečati stalež zaposlenih delavcev. Nova moderna linija, v kolikor bi jo kupili pri omenjeni švicarski firmi, ne bi prispevala samo k modernizaciji tehnološkega postopka pri izdelavi elektrod, temveč bi imela zelo veliko vlogo pri kvalitetni izdelavi, pa tudi delo bi bilo lažje kot je sedaj. Z novo moderno linijo bi skoraj v celoti odpravili zamudno prekladanje elektrod, poleg tega pa bi pospešili tudi izdelavni čas od sedanjih 48 ur na tri ure. V ilustracijo naj povejmo, da ob sedanjih delovnih pogojih potrebujejo kar 48 ur za izdelavo ene oplasčene elektrode. Najbolj zamudno je sušenje. Z novo moderno linijo bi lahko v veliki meri povečali tudi izplen in imeli večji pregled nad proizvodnjo. To so v glavnem prednosti nove moderne linije, upoštevati pa je treba še to, da bi lahko zmanjšali izmeček od 1,5 na 0,5%, računano na proizvodnjo 8.400 ton. To pomeni novih 80 ton elektrod na leto.

Res je, da bi za novo moderno linijo morali prispeva-

ti 200 milijonov dinarjev, po drugi strani pa je spet res, da bi prenovljeni ali modernizirani elektrodni oddelak lahko še veliko več prispeval k bolj ugodnemu finančnemu rezultatu vsega podjetja. V kolikor pa bi take moderne linije zaenkrat še ne nabavili, bi z manjšo proizvodnjo negativno vplivali na sam položaj v obratu, in tudi čisti dohodek podjetja bi bil znatno manjši. V tem primeru gre torej za perspektivo elektrodnega oddelka, ki ga moramo danes in v prihodnje gledati tudi s stališča zaposlovanja žensk. Že sedaj so v oddelku v večini zaposlene ženske. Z modernizacijo obrata sicer ne bi povečali števila zaposlenih žensk, ampak bi lahko napravili določene premike na posameznih delovnih mestih, ki jih danes zasedajo moški, spet v korist žena, ki težko čakajo na zaposlitev.

Še nekaj o proizvodnji praška za avtomatsko varjenje. S proizvodnjo tega praška so pričeli šele pred kratkim, toda že sedaj ugotavljajo, da bo treba poiskati boljši prostor in izboljšati naprave. Proizvodnjo praška za avtomatsko varjenje so organizirali skupno z raziskovalnim oddelkom. Dosle so izdelali že 120 ton praška, njegova vred-

Z novo sušilno pečjo Felind bo odpravljeno ozko grlo pri sušenju elektrod

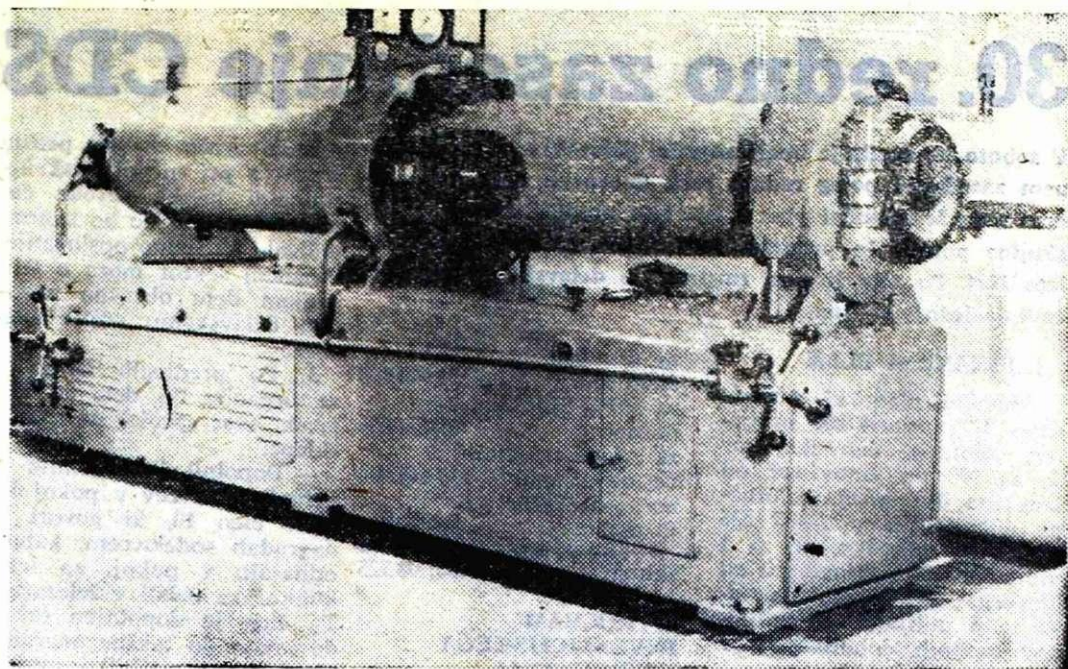
nost pa predstavlja precejšen prispevek k finančni realizaciji podjetja. Z modernizacijo samega postopka bi proizvodnjo praška lahko še povečali, to pa bi bilo v dobro tako obratu kot podjetju.

Z novimi napravami in modernizacijo tehnološkega postopka bi povečali in izboljšali proizvodnjo elektrod. Toda nalogi, ki bi narekovala proizvodnjo 8.400 ton elektrod na leto, bi bili le s težavo kos ob sedanjih delovnih pogojih. Razpolagajo z delovnim prostorom, ki je že za današnje potrebe zelo utesnjen in zato povsem upravičeno računajo, da bodo z izgradnjo druge etape na Belškem polju lahko dobili nov večji delovni prostor. S tem bi tudi zadostili vsem predpisom o varnosti pri delu in omogočili nemoteno izpolnjevanje večjih proizvodnih nalog.

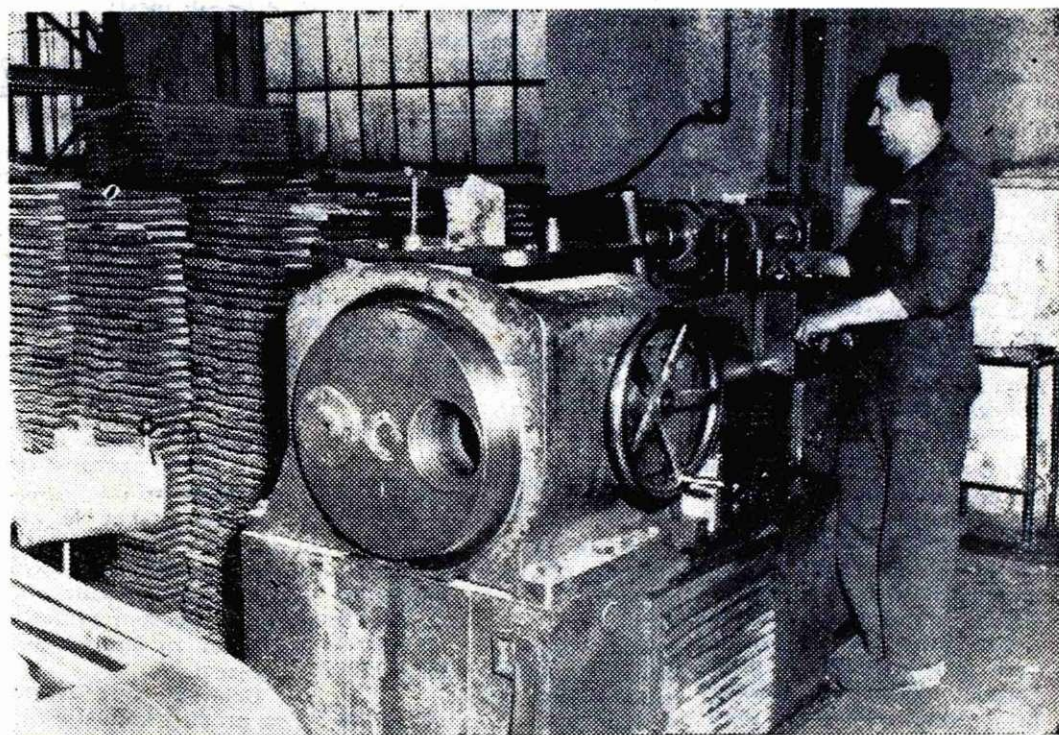
Kaže, da so v elektroodnem oddelku z delom samoupravnih organov zadovoljni. Udeleženci našega razgovora so imeli le eno pripombo in sicer, da bi bilo za delo teh organov zelo vzpodbudno in koristno, če bi jim zaupali tudi razpravo o delitvi dolo-

čenega dela dohodka, ki ga ustvarjajo obrati. Gre za tisti del dohodka, ki bi ga posamezne delovne enote lahko izkoristile za lastne potrebe, to je za obnovo ali za zamenjavo starih proizvodnih naprav z novimi, skratka za izboljšanje delovnih in proizvodnih pogojev. Na ta način bi prav gotovo obogatili in popestrili razpravo na sejah samoupravnih organov, ki zaenkrat lahko razpravljajo samo o razdeljevanju osebnih dohodkov. V kolikor bi osvojili ta predlog, potem bi prav gotovo napravili nov velik korak naprej v delu samoupravnih organov, delavsko samoupravljanje pa bi v še večji meri približali neposrednim proizvajalcem.

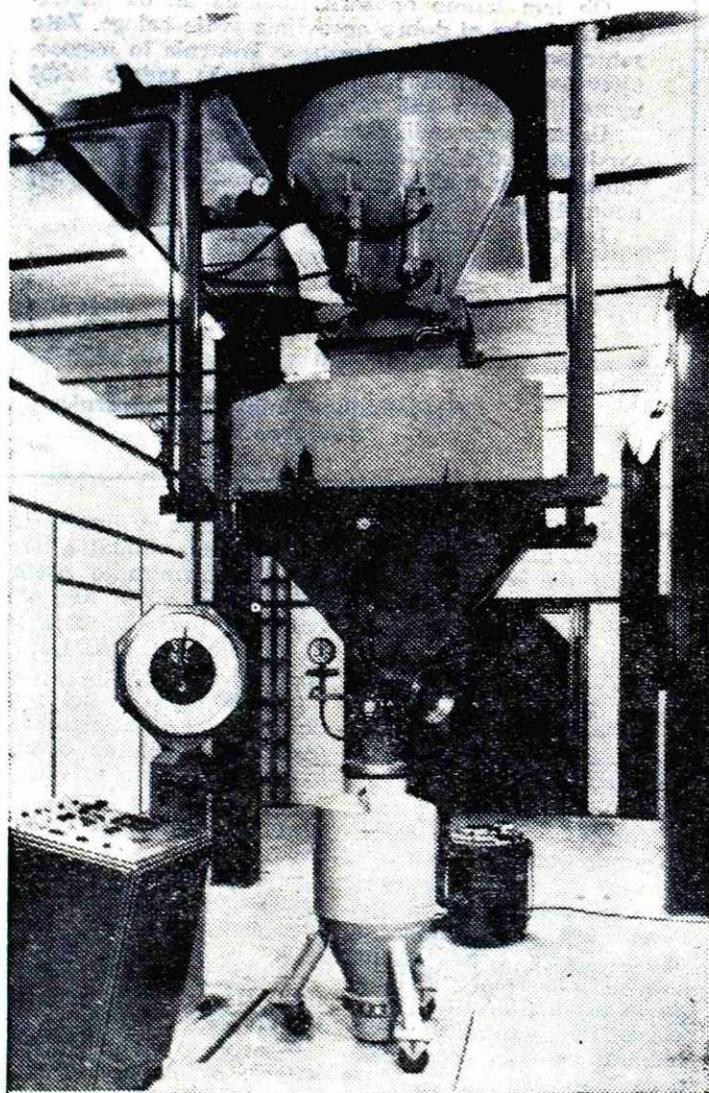
Iz našega razgovora je bilo razvidno, da je glavni cilj vseh prizadevanj v elektroodnem oddelku v tem, da izboljšajo sam proizvodni proces in olajšajo del pogoje zaposlenim sodelavcem. Vložena investicijska sredstva bi bila v kratkem času bogato poplačana, koristi od novega in bolj sodobnega postopka pri izdelavi elektrod pa bi imela vsa delovna skupnost naše železarne.

Moderna in visoko produktivna elektrodna stiskalnica EP-10, ki naj bi zamenjala stari, že izrabljeni stiskalnici EP-5.

Stiskalnica EP-5 je najbolj potrebna zamenjave z novo, bolj moderno stiskalnico EP-10.

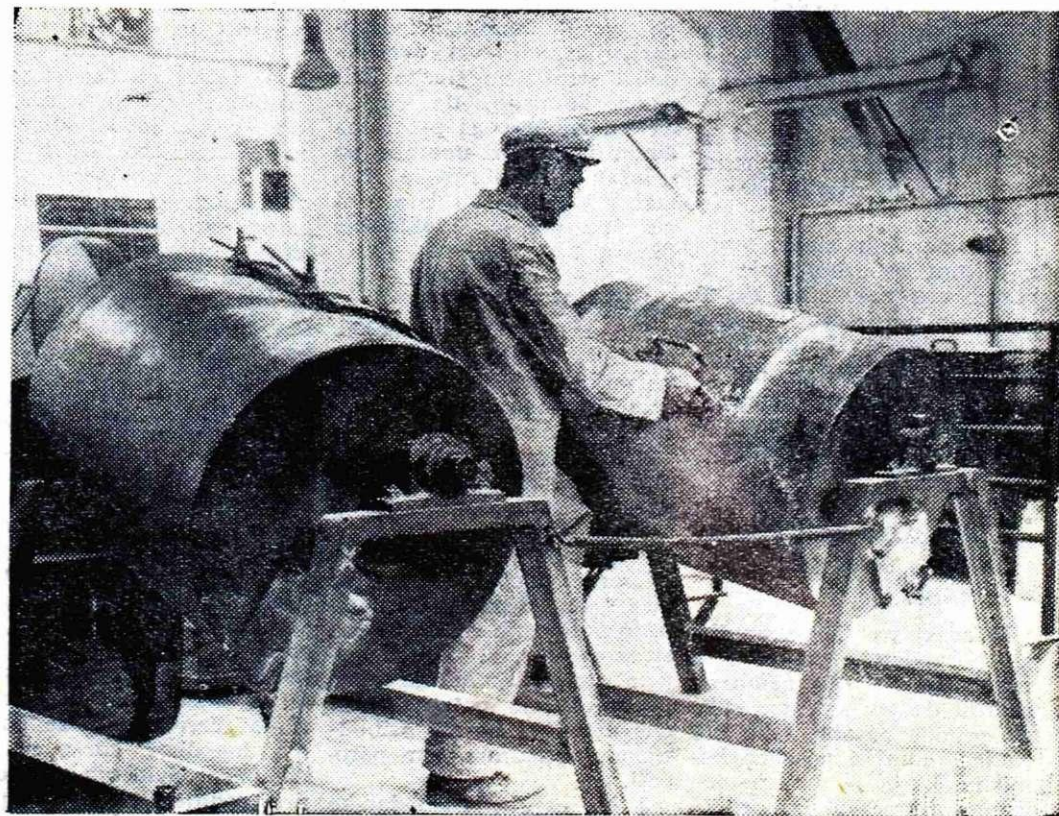

Nova mešalna naprava, kakršno naj bi dobil elektroodni oddelek

Novica iz Romunije

ROMUNIJA — V novi železarni Galac montirajo novo valjarno debele pločevine, ki bo ena največjih na svetu. Valjarno sta dobavili v kooperaciji dve francosti in britanski podjetji in bo imela letno zmogljivost najprej

600.000 ton valjane pločevine, ki jo bodo lahko pozneje povečali na 1 milijon ton letno. Valjarna bo lahko valjala debelo pločevino široko 3,4 m medtem ko so investicijski stroški predvideni v višini 13 milijonov britanskih funt šterlingov.

Tudi mešalni bobni so že odslužili svojemu namenu.

30. redno zasedanje CDS

V soboto 18. aprila je imel centralni delavski svet na 30. rednem zasedanju poleg rednih točk dnevnega reda na dnevnem redu še finančni plan za leto 1964, predlog delitve sklada skupne porabe in program investicijskega vzdrževanja za leto 1964. Po zelo živahni razpravi je delavski svet sprejel tudi naslednje sklepe:

I. FINANČNI PLAN

Finančni plan, ki predvideva 47 milijard 800 milijonov celotnega dohodka, kar je za 990 milijonov več od lanskega doseženega celotnega dohodka, 8 milijard 536 milijonov dohodka, ali za 1 milijardo 103 milijone več od lanskega doseženega dohodka in 6 milijard 350 milijonov osebnih dohodkov, kar je tudi za 654 milijonov več od lanskih doseženih osebnih dohodkov, je CDS potrdil.

Po razpravi ter predlogih gospodarske komisije, ki je finančni plan podrobno proučila, je delavski svet sklenil:

1. Finančni plan za 1964. leto ne zadovoljuje potrebe železarne glede družbenega standarda in obvez rekonstrukcije. Zato naj uprava še naprej poskuša pri zveznih organih doseči tiste spremembe, od katerih je odvisna končna ureditev finančnega stanja celotne črne metalurgije in s tem tudi naše železarne.

2. Osnova za finančni plan so doseženi stroški in normativi preteklega leta, ki pa je po uspehih deloma slabše od drugih let. Samoupravni organi delovnih enot, uprava, službe in obratovodstva so dolžni prav zaradi tega izvesti pri organizaciji proizvodnje ukrepe za znižanje proizvodnih stroškov, predvsem stroškov porabe raznih vrst energije.

3. Delavski svet ponovno opozarja na izpolnjevanje sklepov gospodarsko-politične konference in sklepov, sprejetih v zvezi s potrditvijo količinskega dela plana.

4. Uprava mora čimprej izdelati pravilnik o amortizaciji in ga predložiti CDS v odobritev.

5. Komercialna služba mora z ozirom na izboljšanje izvoznih cen nekaterim našim izdelkom pospeševati izvoz v čim ugodnejši strukturi.

6. Tehnični sektor naj v celoti upošteva planirani asortiment in ga po možnosti usmerja v večjo kvaliteto vrednost.

2. PREDLOG DELITVE SKLADA SKUPNE PORABE

Delavski svet je po predlogu gospodarske komisije z neznatnimi spremembami potrdil delitev sredstev sklada skupne porabe, tako kot ga je predložila posebna komisija, ki jo je v ta namen imenoval upravni odbor. Za delitev je bilo na razpolago 400,208.725 dinarjev. Ta sredstva je delavski svet razdelil:

za družbeni standard	53,993.000
za sklad splošne porabe	81,278.200
za nujne neodložljive obveznosti	238,448.986
nerazporejenih pa je ostalo še	26,488.539
skupaj	400,208.725

3. PROGRAM INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJA ZA LETO 1964

Gospodarska komisija je skupno s komisijo za osnovna sredstva predložila delavskemu svetu naslednji program investicijskega vzdrževanja:

Za 1964. leto razpolaga železarne, po sklepu delavskega sveta z dne 31.12.1963, s sredstvi za investicijsko vzdrževanje

v višini	1.700.000.000
ostalo neizkoriščeno iz leta 1963	461,519.813

za uporabo v letu 1964 na razpolago

2,161,519.813

Ta razpoložljiva sredstva je delavski svet razdelil na:

redni obratni program (2%)	717,300.000
nezgode	100,000.000
HTV	25,000.000
splošni konto	75,000.000
izredni program	184,100.000
nedokončana dela v letu 1963	139,900.000
predlogi UOS	900,621.500
nerazdeljeno	19,598.313

Da bi ta sredstva uporabili po načelih dobrega gospodarjenja, je delavski svet zadolžil strokovno službo oziroma komisijo, da naj v okviru odobrenega programa čimprej predloži uporabo po tranšah za leto 1964 in 1965, tako da tranša za leto 1964 ne sme preseči 2.161,519.813 dinarjev.

4. OSTALI SKLEPI

1. Delavski svet je pooblastil upravni odbor, da lahko v nujnih primerih rešuje vprašanje stanovanja ali osebnih dohodkov za potrebne strokovnjake s tem, da na prvem prihodnjem zasedanju poroča delavskemu svetu o svojem sklepu.

Prav tako je delavski svet železarne pooblastil upravni odbor, da lahko odobri službeno potovanje v inozemstvo strokovnjaku, ki ni v delovnem razmerju z železarno, če to narekuje potrebe, vendar mora na prvem prihodnjem zasedanju o tem poročati.

2. Na predlog gospodarske komisije je delavski svet odobril najetje več kreditov, pooblastil pa je tudi finančni sektor, da lahko po lastni

presoji vrača morda prosta sredstva pri medobčinski komunalni banki, seveda časovno tako, da ne bo kvarno vplivalo na redno poslovanje. Finančni sektor mora o tem svojem delu občasno poročati delavskemu svetu železarne.

3. Po predlogih komisije za organizacijo dela je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

— Dopolnil je pravilnik o odhodu delavcev v pokoj in sicer člen 10, ki govori o nagradah sodelavcem, kateri odhajajo v pokoj, za leta kolikor so delali v železarni. Ta člen je dopolnjen tako, da imajo do takšne nagrade pravico tudi najbližji sorodniki sodelavca, ki pred upokojitvijo umre.

— Odobril je otvoritev novih delovnih mest:

● pomočnik vodje investicijske materialne službe (D-4 — 1 oseba s 175 din/h brutto oziroma 110 din/h netto);

● referent evidence (U-3 — 1 oseba s 148 din/h brutto oziroma 93 din/h netto);

● vratar valjarne »Bela« (D-3 — 3 osebe s 133 din/h brutto, oziroma 84 din/h netto);

● administrator muzeja (U-3, 1 oseba s 140 din/h brutto);

● cestni delavec (D-2, 3 osebe s 113/h brutto oziroma 71 din/h netto).

— Delavski svet je zadolžil upravo, da prouči možnost realizacije člena 50 pravilnika o delovnih razmerjih, ki govori o posebni stimulaciji sodelavcev za leta zaposlitve v železarni.

4. Delavski svet železarne je na predlog komisije za nagrajevanje:

— potrdil nove cenike po enoti izdelka za profilno valjarno, valjarno 2400 in žično valjarno ter določil formiranje osebnih dohodkov v strukturi valjev na osnovi predvidenih izdelovalnih ur, katerih cenik je 341 dinarjev brutto za eno izdelovalno uro.

Z ozirom na povečanje nekaterih prodajnih cen in stalaža v upravnih službah in OTK se spremeni osnova za formiranje osebnih dohodkov tako, da znaša masa v upravnih službah 44,523.860 dinarjev pri stalažu 630 (100 odstotkov) in pri realizaciji 3.095.320.000 (100%), v OTK pa masa 14,209.433 pri stalažu 208 (100%) ter pri realizaciji 3.095.320.000 (100%).

— Določila člena 25 pravilnika o delitvi čistega dohodka niso več obvezna, temveč lahko delovne enote samostojno rešujejo vprašanje rezerve osebnih dohodkov. Delavski svet pa opozarja delovne enote, naj formirajo svoje rezervne sklade osebnih dohodkov, ker v primerih nepredvidenih izpadov proizvodnje ali v drugih primerih, ki lahko povzročijo manjše osebne dohodke, ne morejo pričakovati dodatnih sredstev.

Odprto pismo občinski skupščini

V dnevniku »Delo« z dne 9. aprila je bil objavljen članek »Presežki Mesarskega podjetja Jesenice«, ki je povzročil precejšnje negodovanje in ostre proteste članov našega kolektiva. V zvezi s tem in v zvezi z lanskoletno podražitvijo mesa, o kateri je razpravljala tudi politični aktiv železarne dne 24. 8. 1963 in poslal protestno pismo na republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, smatramo, da mora skupščina občine Jesenice ustrezno ukrepati.

Tolmačenje s strani upravnih organov občine na osnovi podatkov Mesarskega podjetja Jesenice, o upravičenosti takšnega povišanja cen mesa, je v nasprotju s tem, kar se sedaj ugotavlja v Mesarskem podjetju Jesenice.

Vprašujemo se, kje je moralna odgovornost posameznikov, ki so se osebno okoriščali na račun naših proizvajalcev in tudi odgovornost delavskega sveta Mesarskega podjetja Jesenice pred vso družbeno politično skupnostjo.

Smatramo tudi, da je Mesarsko podjetje Jesenice pri opravičevanju tako visokega povišanja cen dajalo napačne in lažne podatke, na drugi strani pa so prikrivali okoriščanje na račun jeseniških potrošnikov.

Naš delavec — proizvajalec z vsakodnevnimi napor in prizadevanji ustvarja dohodek z izkoriščanjem notranjih rezerv, z višjo produktivnostjo, z doseganjem planskih nalog ob plafoniranih cenah svojim izdelkom, zato upravičeno ostro obsoja tako ravnanje v Mesarskem podjetju Jesenice.

Ob tem želimo opozoriti tudi na to, da inšpekcijska služba ni dobro opravljala svoje naloge. Zato zahtevamo poostreitev družbene kontrole in usposobitev te službe, tako da bo vse take zadeve takoj ugotavljala in v kali zatirala.

Ugotavljamo tudi, da monopolističen položaj Mesarskega podjetja Jesenice ustvarja možnosti navijanja cen in nudi pogoje za dogodke, ki so sedaj ugotovljeni.

Izvršni odbor zahteva ob podpori vseh proizvajalcev ostre ukrepe s strani skupščine. Krivce, ki so se osebno okoriščali, pa je treba za neodgovorno ravnanje strogo kaznovati. Prav tako zahtevamo povrnitev škode naši železarni, ki so jo napravili z neodgovornim ravnanjem v Mesarskem podjetju Jesenice.

**Izvršni odbor sindikalne podružnice
Železarne Jesenice**

— Delavski svet je potrdil spremembo odstotka za kritje bolovanj do 30 dni z dosežanih 1,9% na 1,7 odst., kar pomeni za železarno na leto približno 10 milijonov manj sredstev. Zato je treba odstotek po delovnih enotah, ki jih je delavski svet določil na 29. zasedanju, znižati za faktorjem 0,944.

— V delovni enoti promet je dovoljeno dodatno formiranje osebnega dohodka za dela, ki ne spadajo v okvir rednega dela prometa, podobno kot je odobreno za usposabljanje tirnih naprav za valjarno Bela. Delovna enota promet lahko za strokovna dela, izvedena izven redne dejavnosti, formira dodatna sredstva v višini 260 dinarjev brutto za redno uro in 366 dinarjev brutto za naduro.

— Predloga delovne enote transport, da bi stojnino za apno obračunavali ločeno od ostalih stojnin, delavski svet ni potrdil.

— Delavski svet je pooblastil kadrovske sektor, da s sklene dodatne pogodbe, s katerimi se spremeni višina honorarja in sicer povečana na osnovi obračunske postavke za 50% gibljivega dela.

— Delovnim enotam, ki so izvajale dela na čiščenju že-

rjavne proge v martinarni, so odobrena dodatna sredstva za formiranje osebnih dohodkov v višini 70% obračunskih postavk delavcev, zaposlenih pri čiščenju. Ta sredstva, ki znašajo približno 550.000 dinarjev netto, naj delovne enote po lastnih kriterijih razdelijo na delavce, ki so ta dela uspešno opravili.

5. Na predlog komisije za osnovna sredstva je delavski svet odobril:

— iz sredstev amortizacije za zamenjavo nabavo brusilnega stroja za čiščenje gredic firme N. & T tipa BGW,

— likvidacijo stanovanjske hiše III. kategorije v ulici Cankarjevega bataljona št. 1,

— prodajo Velox kotla, nekaterih osnovnih sredstev iz skladišča na Blejski Dobravi in nekaj likvidiranih pisalnih strojev.

ZAHVALA

Vsemu kolektivu elektro delavnice na Javorniku se iskreno zahvaljujem za zbrani znesek, ki so mi ga posklonili in me obiskali na domu v času moje bolezni. Vsem še enkrat najlepša hvala.

**Anton Dovžan
Zasip**

Februarja letos je minilo osemnajst let, odkar je skupina desetih entuziastov — likovnikov ustanovila DOLIK (domača likovna umetnost) kot sekcijo »Prosvete« na Javorniku, vendar s sedežem na Jesenicah. Desetim članom, ki so sekcijo ustanovili, se je do konca leta 1946 pridružilo še pet novih, kasneje pa še ponovno deset.

Ob ustanovitvi nova sekcija ni imela svojih prostorov, temveč so se enkrat tedensko sestajali v posebni sobi gostilne »Kobal«, kjer so medsebojno ocenjevali svoja posamezna dela in vodili razgovore o likovni umetnosti. Prvo razstavo so priredili v avgustu leta 1946 ob »kulturno-prosvetnem festivalu«, ko je 19 članov razstavilo skupno 142 svojih del, izdelanih v različnih tehnikah.

Kmalu po prvi razstavi so začeli z intenzivnim študijem tehnike risanja in umetnostne zgodovine, ki je trajal do sredine leta 1948. Nato je sekcija priredila še dva tečaja za prostoročno risanje, katerih so se udeležili tudi mladinci z različnih šol.

V letu 1950 je sekcija prevzela jeseniška DPD Svoboda »Tone Čufar« in ji priiskrbelo tudi prostor, ki sicer ni najboljši, vendar zadovoljuje osnovne potrebe. Tam se sestajajo redno vsako sredo, pregledujejo in ocenjujejo dela posameznih članov, se pogovarjajo o likovni umetnosti in študirajo. Od leta 1961 dalje izdaja sekcija tudi skripta »Umetnostno risanje« in v letu 1962 je bil ustanovljen tudi študijski krožek, ki je imel že 70 študijskih večerov.

Letno priredijo eno do dve razstavi in do vključno leta 1963 so priredili 23 kolektivnih razstav, 3 samostojne razstave članov sekcije DOLIK, poleg tega pa so se udeležili še 17 drugih razstav na Jesenicah in drugje. Skupno so člani te sekcije razstavili v tem obdobju 1.522 svojih del in od tega 965 v olju, ostalo pa v različnih drugih tehnikah. Povprečno je razstavljalo 15 članov na vsaki razstavi 35 del, medtem ko je posamezni član razstavil do sedaj skupno v povprečju 101 delo. Povprečni obisk ene razstave je bil 3.650 oseb; pri tem so vštete tudi šole.

V preteklem obdobju je bilo sprejetih v sekcijo 45 članov. Od tega števila so trije umrli, v druge kraje se jih je preselilo pet, medtem ko jih je osem iz sekcije odstopilo. Danes šteje sekcija 29 članov, od katerih je velika večina zelo aktivnih.

V letošnjem letu imajo predvideni dve kolektivni razstavi na Jesenicah, dve izven Jesenic in dve v inozemstvu.

Ta kratek prikaz razvoja likovne sekcije jeseniških likovnikov DOLIK nam pove, da sekcija vztrajno dela, saj so številke o številu razstav in razstavljenih delih od ustanovitve pa do danes vsega spoštovanja vredne. Morda je edina senčna stran pri njihovi dejavnosti tista, o kateri smo že večkrat pisali in govorili — razstavnica pa

viljon. Lahko smo prepričani, da bi primeren razstavnica prostor po svoji strani tudi veliko doprinesel k boljšemu delu sekcije in kar je še važnejše, k boljši estetski vzgoji naših delovnih ljudi, posebno

še mladine. To je pa tudi končni cilj vseh tovrstnih prizadevanj.

Torej za konec dajmo priznanje našim likovnikom — amaterjem s tem, da jim bomo pomagali čim prej priti do tako potrebnega razstavnega paviljona. Začetna akcija je že v teku, treba bo samo nekoliko dobre volje in pomoči; in tudi ta dolgoletni kulturni problem Jesenic bo rešen!

K.

V juniju 85-letnica železarske godbe

Letos poteka 95 let, odkar so v Bohinju prvič zapela kovaška kladiva. Udarci teh kladiv niso pričeli oblikovati samo železa. Ti udarci so zanetili požar, iz katerega je vzklikla nova podoba. Rod bohinjskih kajzarjev, to je bil rod tlačnikov briksenških škofov — se je pričel z žuljavo roko in v znoju svojega težkega dela spreminjati v človeka — delavca kovinarja.

Toda valpte so zamenjali tuji »mojstri« in »ferbolterji« — tlačan pa je bil še vedno vkovan v novih oblikah dela in tuja gosposka ga je izmagovala še naprej. Svojih pravic se še ni zavedal, saj je bil, čeprav v bistvu trmast, pri delu krotek in ubogljiv delavec, brez potrebne strokovne izobrazbe, a kultura mu je bila določena in vsiljena preko prižnice. Toda kljub temu je le postajal delavec, katerega je teža dela spodbujala k hrepenenju po svobodi, kulturi in enakopravnosti. In res, njegov prvi glasni klic po svobodi in lastni kulturni dejavnosti so prvi delavci na Gorenjskem uresničili šele deset let od časa, odkar so že pela kovaška kladiva v Bohinju.

Ustanovili so lastno godbo na pihala. Denar za instrumente so sami zbrali, ker takratni delodajalec ni imel

interesa, da bi se njegovi delavci razvijali tudi na kulturnem polju. Zbralo se jih je 15 po številu in te bohinjske fante je pričel učiti kovinar Nikolaj Bernard. Hitro so napredovali in njihov nastop leta 1879 v Bohinju je prvi kulturni nastop delavca kovinarja na Gorenjskem. Izbrali so si ponosno ime »Kovaška godba.« To prvo kulturno zmago delavca kovača na dolgi poti do popolne osvoboditve iz kulturne zadržanosti in meznega odnosa do delodajalca praznuje jeseniška godba na pihala kot svoj praznik — dan njene ustanovitve. Požar je leta 1889 uničil bohinjske kovačnice. Kapitalist se je odločil, da se zaradi ugodnejše veze, vodne energije in rude preseli na Jesenice. Njemu so sledili bohinjski delavci, med njimi tudi godci.

Letos slavi jeseniška godba 85-letnico svojega obstoja. Leta 1879 so v Bohinju tamkajšnji kovači začeli gojiti to lepo zvrst glasbene umetnosti. Na sliki: godba bohinjskih železarjev leta 1887. Takrat je štela 17 članov, vodil pa jo je Nikolaj Bernard, ki ga vidimo v prvi vrsti v sredini.

Boni 64.

Tako je v Bohinju, tam, kjer se je rodil gorenjski proletarijat, tam, kjer se je pričela prva delavska kultura, po odhodu kovačev nastala globoka vrzel, ki so jo le težko nadomestili z raznimi gozdnimi delavci in manjšimi industrijskimi podvigi.

Pred prihodom bohinjskih kovačev na Jesenice so tu živeli samo kajzarji in pastirji. Šele z ustanovitvijo našega podjetja so Jesenice pričele spreminjati svojo prvotno podobo, ter postopoma postajale središče delavskega gibanja ne samo za Gorenjsko, temveč tudi izven nje-

nega področja. Tako je na Jesenicah iz bohinjskih godcev bila pod okriljem tovarne ustanovljena tudi godba na pihala. Iz te godbe so se poleg jeseniške razvile še godba na Javorniku, v Žirovnici in na Hrušici, a iz njih je naš narod pridobil že marsikatero nadarjenega godbenika.

Z namenom, da se spomnimo tistih prvih kovačev — godbenikov v Bohinju, bo jeseniška godba na pihala priredila ob 85-letnici njene ustanovitve kulturno proslavo. Ta proslava se bo pričela najprej v Bohinju pred hišo, v kateri je bila ustanovljena. V ta nastop bo kot prva točka vključena zasedba godbenikov z istim številom in istim programom, kakor je to bilo pred 85 leti. Na to prireditve so povabljeni vsi bohinjski očanci in mladina. Po tej točki bo slavnostni koncert jeseniške godbe v današnjem sestavu.

Drugi del te proslave bo na Jesenicah. Na tej proslavi bodo poleg jeseniške godbe nastopale še vse okoliške godbe in godbe železarjev iz Raven, Štor ter rudarjev iz Trbovelj in Idrije. O podrobnem programu te proslave bomo še poročali.

Stanko Ravnik

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru plinske in vodne energije se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Janez Pogačar
plinska in vodna
energija

100 let Siemens - Martinove peči

8. aprila 1964 je minilo 100 let, odkar je v majhni francoski železarni v mestu Sireuil Francoz Pierre Martin izdelal iz starega železa in grodlja prvo šaržo raztaljenega jekla v ognjiščni peči. To peč poznamo danes pod imenom Siemens-Martinova peč.

Pot do tega velikega dogodka, ki je v tistem času pomenil veliko prelomnico v proizvodnji jekla, je bila zelo dolga. Vzroki za to so bile težave tehnične in gospodarske narave.

Vsi napor, ki so jih vlagali železarski strokovnjaki od začetka novega veka naprej v poskuse, da bi razvili postopek, ki bi omogočal proizvodnjo jekla v raztaljenem stanju na ognjišču pri uporabi trdega goriva, niso uspeli. Vzrok je bil v tem, ker trdo gorivo pri izogrevanju ni razvilo takšne količine toplote, da bi krila vse toplotne izgube ognjišča in še poleg tega omogočila taljenje jekla s sorazmerno visokim tališčem. Šele ko je leta 1861 zgradil Nemec Wilhelm Siemens prvi plinski generator za proizvodnjo generatorskega plina iz premoga, je bilo vprašanje goriva za ognjiščno talilno peč rešeno.

Približno v istem času, ko je iznašel plinski generator, se je Wilhelm Siemens skupaj s svojim bratom Friedrichom ukvarjal še z drugim problemom, ki je bil za uvedbo postopka proizvodnje raztaljenega jekla na ognjišču tudi življenjsko važen. To je bilo izkoriščanje toplote dimnih plinov s pomočjo generatorskega načina kurjenja. Leta 1856 je Friedrich Siemens patentiral v Veliki Britaniji postopek regenerativne kurjave in ga je pričel uporabljati predvsem za peči v steklarski industriji.

Leta 1861 sta brata Siemens prijavila tudi patent talilniške ognjiščne peči, ki je imela pod svojim dnom štiri regenerativne komore in sicer na vsaki strani po dve. Te komore so služile za ogrevanje plina in zraka za izogrevanje. S tem je bila podana osnovna ideja za ognjiščno peč, ki bi lahko omogočala proizvodnjo jekla v raztaljenem stanju.

Tudi razvoj tehnike in gospodarstva v preteklih stoletjih sta na svoj način vplivala na iznajdbo postopka za proizvodnjo jekla v raztaljenem stanju v ognjiščni peči. Do začetka 19. stoletja, ko se je pričela hitro širiti uporaba parnega stroja, ki ga je leta 1796 iznašel James Watt, je bila industrijska proizvodnja šele v povojih in zato je bila tudi poraba jekla sorazmerno majhna. Po letu 1800 se je pričela industrija vedno bolj razvijati, železnica je nastopila svojo zmagoslavno pot in posledica tega je bila vedno večja potrošnja jekla. Pojavljale so se tudi vedno večje količine raznih jeklenih odpadkov, oziroma tako ime-

novanega starega železa, ki ga niso mogli uporabiti. Zato so železarski strokovnjaki tistega časa mrzlično iskali nove načine proizvodnje jekla, ki bi povečali proizvodnjo in istočasno omogočili uporabo vedno večjih količin starega železa.

Prvi velik uspeh je dosegel leta 1856 Anglež Henry Bessemer, ki je po dolgi poskusih uspel izdelati jeklo v raztaljenem stanju iz raztaljenega grodlja v konvertorju. Talni agregat je omogočil znatno povečanje proizvodnje, vendar je imel to slabo stran, da ni mogel predelati večjih količin starega železa. Šele ognjiščna regenerativna peč kurjena z generatorskim plinom, je omogočila predelavo večjih količin starega železa v raztaljeno jeklo in s tem rešila problem ponovne uporabe vedno večjih količin to surovine.

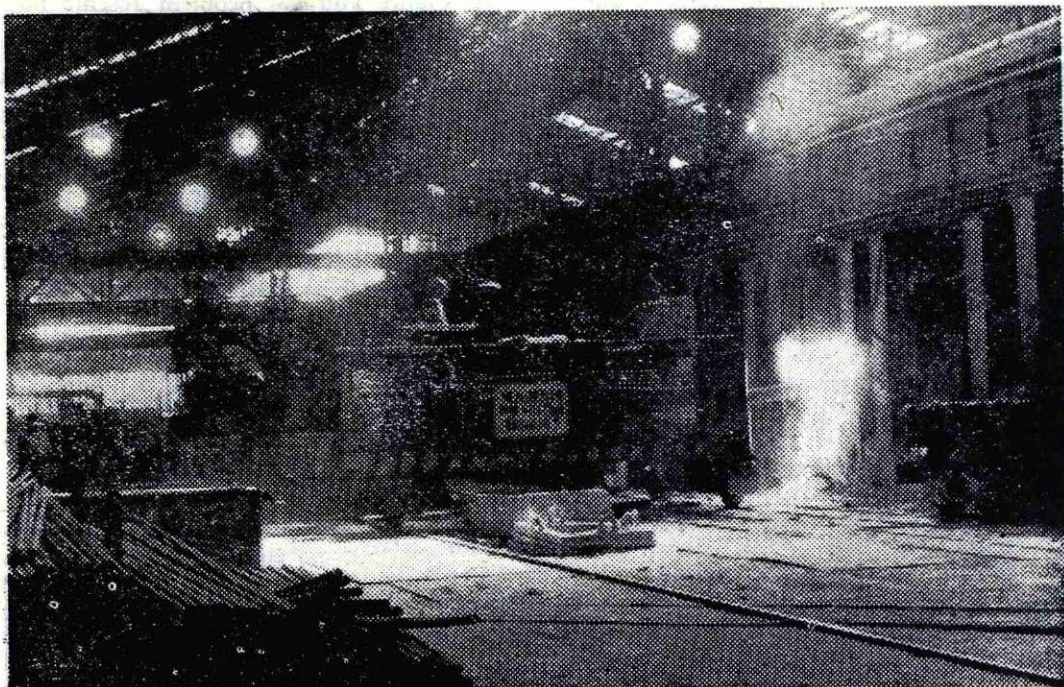
Francoska železarja oče Emile in sin Pierre Martin, ki sta imela majhno železarno v mestu Sireuil, sta pozornost zasledovala razvoj regenerativnih ognjiščnih peči bratov Siemens. Istočasno sta se tudi ukvarjala z idejo izkoriščanja nove peči v svoji železarni. Vendar se je čenega starega železa. Čeprav Pierre Martin istočasno oziroma še prej kot je pričel z gradnjo nove peči po Siemensu z generatorskim plinom, so

Pierre Martin je v začetku leta 1863 navezal stike z Wilhelmom Siemensom z namenom, da bi se podrobneje seznanil z njegovo novo regenerativno ognjiščno pečjo. Ko je prejel načrte nove pe-

poskusi proizvodnje raztaljenega jekla na ognjiščni peči, kurjeni s premogom, ki jo je že imel v svoji železarni. Tako mu je 23. aprila, torej samo šest dni po prejemu

v Franciji že lani slavili 100-letnico Martinovega postopka, ker so smatrali prej omenjeni dogodek kot prvo proizvodnjo raztaljenega jekla na ognjišču.

Po načrtih, ki jih je Mar-

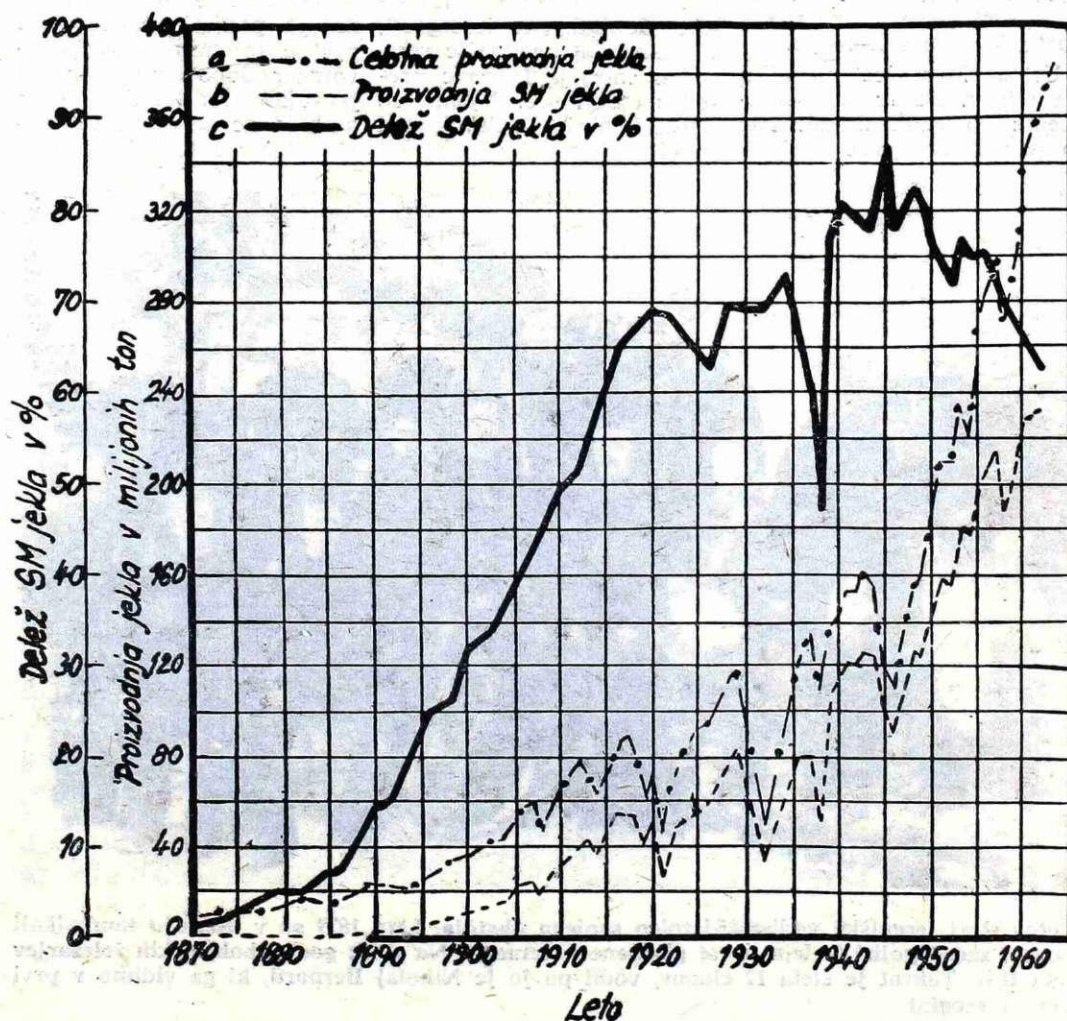
V aprilu je minilo sto let, odkar je francoski metalurg Martin pridobil prvič raztaljeno jeklo v SM peči

či, je 17. aprila istega leta Siemensove licence, uspelo kupiti licenco za gradnjo in na tej peči proizvesti 600 kg raztaljenega jekla iz naogljji železarni. Vendar se je čenega starega železa. Čeprav Pierre Martin istočasno oziroma še prej kot je pričel z gradnjo nove peči po Siemensu z generatorskim plinom, so

tinu dostavil Wilhelm Siemens, je trajala gradnja nove peči skoraj celo leto. Peč je imela prvič v zgodovini jeklarstva dno izdelano iz kremenjaka ter dinas-opeke. Njena zmogljivost je bila okoli 2 tone vložka, medtem ko je imela površino dna 1,9 kvadratnega metra.

Prvo raztaljeno jeklo je v tej peči proizvedel Pierre Martin 8. aprila 1864. Teža vložka je bila 2150 kg in od tega 30 odstotkov grodlja z nizkim odstotkom fosforja. Izplen je bil pri prvih šaržah 84 odstotkov in storitev peči 145 kg na uro ali 75 kg na kvadratni meter na uro. Celotno trajanje šarže je bilo 13,5 h in od tega zakladanje ter taljenje 7,5 h, rafinacija 2,5 h in popravilo dna po preobodu 3,5 h. V treh letih po prvi šarži je Pierre Martin svoj postopek že tako izboljšal, da je čisto trajanje šarže trajalo 7 do 8 ur, medtem ko je popravilo dna še vedno ostalo enako dolgo, 3 do 4 ure.

Pierre Martin je dva dni po prvi šarži prijavil svoj novi postopek francoskemu patentnemu uradu. Vendar je trajalo preko dve leti, da so bile urejene vse formalnosti okoli tega patenta, tako da je končno prejel patent za novi postopek proizvodnje raztaljenega jekla na ognjišču šele 28. julija 1865. Leto dni pozneje je sklenil pogodbo tudi z Wilhelmom Siemensom, tako da je bil tudi on deležen dela ugodnosti, povezanih s tem patentom.

V prvih letih po iznajdbi, tako da je dosegla v novega postopka so imeli v 40 letih do leta 1920 približno različnih železarnah še precej težav pri uvedbi. Vendar se je nova peč vedno bolj uveljavljala, tako da je obratovalo leta 1869 v Franciji že 23 SM peči. Po letu 1879, ko je pričel Thomas uporabljati za obzidavo konvertorjev dolomit, je tudi za SM peč nastopila nova doba. Namesto kremenjaka so uporabljali od takrat naprej dolomit in s tem se je začel bazični SM proces, ki omogoča učinkovito odstranjevanje fosforja in žvepla, kar pri kisli obzidavi dandanašnji bilo mogoče.

V času, ko so Henri Bessemer, brata Siemens in Pierre Martin začeli uveljavljati nove postopke na področju proizvodnje jekla, so proizvajale takratne železarnice okoli 90 odstotkov jekla v testastem stanju (puclano jeklo), ostalo jeklo so pridobili v talilniških loncih. Iz priloženega diagrama je razvidno, kako je po letu 1870 do danes naraščala skupna proizvodnja surovega jekla v svetu in proizvodnja jekla v SM pečeh v tonah in odstotkih.

Zanimivo je, da v prvih 20 letih po uvedbi SM postopka proizvodnja jekla ni presegla letno 1 milijon ton oziroma 5 odstotkov celotne svetovne proizvodnje. Leta 1880 je bil v celotni proizvodnji jekla delež puclanega jekla 68 odstotkov, Bessemerjevega jekla 29 odstotkov, SM jekla 4,5 odstotka in Thomasovega jekla 1,5 odstotka. Šele z iznajdbo bazične obzidave je začela proizvodnja SM jekla izredno hitro nara-

Tako smo doživeli tudi to, da je prav v času, ko se je bližala stota obletnica SM peči, pričela njena vloga v proizvodnji jekla, ki je bila še 20 let nazaj daleč največja, padati in bo verjetno še tudi v prihodnjih letih nadalje padala. Vendar pa moramo priznati, da je ta peč kot agregat za proizvodnjo jekla iz starega železa in grodlja odigrala v razvoju železarnstva svojo nalogo in pripadla njenim izumiteljem trajno priznanje.

Za konec samo še nekaj besed o nadaljnji življenjski poti Pierra Martina, potem ko je iznašel svoj novi proces. Bil je dober metalurški strokovnjak, vendar slab trgovec. Za številne poskuse je porabil mnogo denarja in po letu 1870, ko je umrl njegov oče, se je boril z vedno večjimi finančnimi težavami. Leta 1883 je moral prodati zaradi velikih dolgov svojo železarno v mestu Sireuil in se je preselil v Pariz, kjer je že njegov oče ustanovil tehnični biro. Tu je živel pozabljen in v finančno precej neugodnem položaju do leta 1910, ko je prejel odlikovanje legije časti. Umrl je leta 1915.

Nekateri novi pogledi na varjene konstrukcije

V dneh od 19. do 23. marca je bila v Ljubljani poučna razstava Zveze za varnilno tehniko Nemčije pod naslovom »Pravilno varilno tehnično konstruiranje«, ki si jo je ogledalo precej članov našega kolektiva. Ob tej priložnosti je bilo tudi dvodnevno posvetovanje o osnovni, izračunu, izvedbi in kontroli varjenih konstrukcij, z zanimivimi predavanji naših priznanih strokovnjakov s področja varjenja. Želim podati nekaj novih pogledov na varjenje kot samostojno vejo gospodarstva, ki si s hitrimi koraki utira pot tudi v našem gospodarstvu.

Kadar izbiramo med lito in varjeno konstrukcijo, izvedemo splošno primerjavo lastnosti materialov. Lastnosti konstrukcije pod določenimi obratovalnimi pogoji in pogojev izdelave lite oziroma varjene konstrukcije. Danes izbiramo litino le še v primeru nihanja in dušenja ter v primeru visokih temperatur.

Pri težjih kompleksnih konstrukcijah gre danes razvoj v smeri kombiniranja delov iz litega in konstrukcijskega jekla, pri čemer ima odločilno vlogo varjenje. Za tak mešan tip konstrukcije se odločimo zlasti, kadar so neizogibne delne komplicirane oblike, zaradi lažje obdelave majhnih litojeklenih delov, zaradi blagih prehodov pri litih delih, možnosti naknadne okrepite s privarjenimi rebri, potrebne manjše naknadne obdelave ne dopušča enotnih litih konstrukcij.

Tudi pri čistih varjenih konstrukcijah razvoj še ni končan in so še velike možnosti. Šele z varjeno konstruk-

cijo se uresničuje princip lahke gradnje in gospodarnosti. Na tem področju je še dovolj prijemov, ki niso izrabljeni zaradi pomatljivega prefinjenega okusa konstruktorjev, neinformiranosti, preskromnih poskusov točnejšega računskega zajemanja nastopajočih faktorjev in nerazumevanja za eksperimentiranje.

Osnovni vidik pri konstruiranju varjenih konstrukcij naj bo hidrodinamičen potek silnic, pri čemer nam občutno olajša študije nov izsledkov uporaba pokljivih lakov. Nadaljni važni vidiki: svobodna zasnova take konstrukcije, zaprti oziroma volti preseki, tanke stene z okrepitevami in dušenje z oblinami. Vsi ti vidiki se kažejo v razvoju varjenega nosilca, katerega zadnja skatlasta oblika kaže kombinacijo varjenja in krivljenja. Tudi za železarsko-valjarske stroje, kjer so specifične zahteve, uvajajo škatlasto obliko.

Izredno zanimiv in pomem-

ben preobrat je v poslednjem času pri žerjavih in transportnih napravah z uvedbo »obremenilnega kolektiva«. Doslej smo pri dimenzioniranju na dinamično obremenitev upoštevali trajno trdnost materiala, pri kateri maksimalne obremenitve v toku življenjske dobe lahko nastopijo neomejeno velikokrat (pri klasičnem določevanju trajne trdnosti materiala tudi nad 2×10^6 krat). Dejansko pa te maksimalne obremenitve ne nastopajo pogosto, pač pa brez reda nastopijo nižje obremenitve. Zato so pričeli meriti napetosti na posameznih nosilnih elementih v obdobju treh mesecev. Časovni potek obremenitve so nato klasificirali v tri primere (namesto dosedanjih dveh):

- normalno obratovanje z osnovno obremenitvijo,
- normalno obratovanje z dodatnimi obremenitvami in
- katastrofalni primer (odtrganje bremena, trčenje s polno hitrostjo itd.).

Na osnovi tako ugotovljenih obratovalnih pogojev — obremenilnih kolektivov — so prišli do spoznanja, da tako imenovano trajno trdnost lahko močno pomaknemo navzgor (za 100 % in več). S tem dosežemo občuten prihranek tako na osnovnem materialu kot tudi na zvarih, kar je odločilnega pomena za še večji prodor varjenih konstrukcij.

Posebno zanimiv razvoj doživljajo varjene cevne konstrukcije, ki glede na znižanje cen varjenim cevem z izpopolnjenimi varilskimi postopki pridobivajo na pomenu. Cevne konstrukcije so lahke, estetsko lepe, z uporabo cevi poenostavimo komplicirane prostorske predalčne sisteme, odpadejo sekundarni elementi v vozliščih, potrebna je manjša protikorozijska zaščita, boljši aerodinamični prerez cevi itd. Slaba stran pa je, ker zahtevajo skrbnejšo računsko obdelavo, izvedba je zahtevnejša, dražja oprema za izvedbo in zaenkrat še visoka cena.

Na posvetovanju se je uveljavilo prepričanje, da smo o potih, ki jih v svetu ubira varilna tehnika in o možnostih, ki jih nudi, še vse pre malo informirani in da nam šola da bolj funkcionalno izobrazbo, medtem ko so v praksi dosti pomembnejše priročne razmere. Tudi v naši železarni so področja varilcev zelo raznolika — od reparatur — vsega varjenja do cevovodov in manjših predalčnih konstrukcij, zato moramo nujno tudi našo varilsko strokovnost dvigniti na višji nivo.

Aluminiranje žice

Severnoameriška železarska družba Bethlehem Steel Comp. je v enem izmed svojih obratov pričela izdelovati žico, prevlečeno po novem vročem postopku z aluminiranjem.

Iz skice je razvidna naprava in potek aluminiranja. Žico najprej v svinčeni kopeli toplotno obdelajo in sicer jo mehko žarijo ali popuščajo. Po zračnem in vodnem hlajenju jo lužijo v solni kislini, kar pa za aluminiranje, ki zahteva zelo čisto površino, ne zadostuje. Zato jo potem še elektrolitsko očistijo v hladni žvepleni kislini, tako da je površina žice čim bolj čista.

Po čiščenju nanesejo na žico talilo in jo v s plinom ogrevani sušilni napravi osušijo, tako da pride do aluminijeve kopeli ogreta na temperaturo 120 do 150 stopinj C.

V aluminijevi kopeli mora biti žica čim krajši čas, da nastane čim manj železovih zlitin z aluminijem in da je tudi žarilni učinek kopeli čim manjši. Kad kopeli je obložena s keramičnimi ploščami, ker bi aluminij jekleno kad pri višjih temperaturah preveč razjedal. Temperatura kopeli je 650 stopinj C in da ni potrebna še višja temperatura, primešajo v kopel 3 do 4 odstotke silicija.

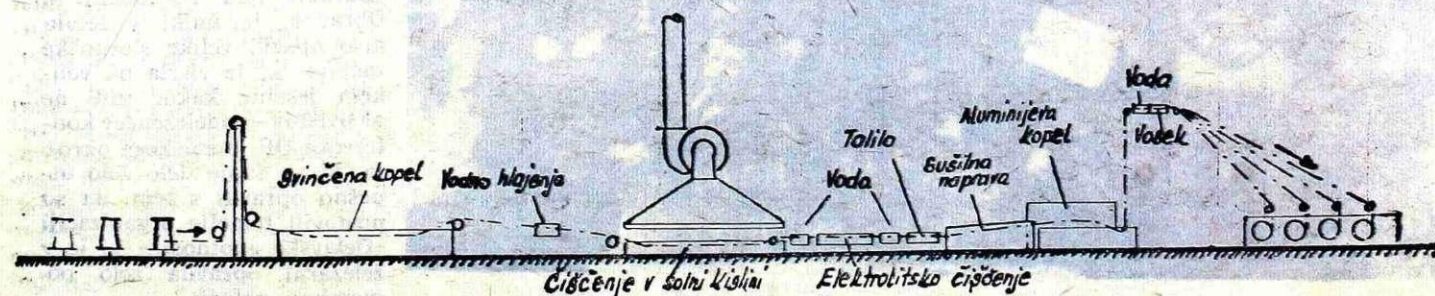
Po končanem aluminiranju zapusti žica kopel navpično in se najprej ohladi na zraku, nato pa še v vodi. Pred navitjem na bobne vodi jo žico še skozi emulzijo voska.

Fizikalne lastnosti aluminirane žice so pri žici z nizkim ogljikom enake kot pri pocinkani žici. Pri žici z višjim ogljikom pa ima sorazmerno visoka temperatura aluminijeve kopeli neugoden vpliv na mehanske lastnosti. Zato mora imeti jeklo v takem primeru nekoliko višji ogljik kot normalno, da dobijo isto trdnost kot pri pocinkani žici.

Ker je aluminij mehkejši kot cink, lahko pride pri preveč neprevidnem ravnanju do površinskih poškodb na žici. Zato je potrebna pri delu z aluminirano žico precej večja pozornost kot pri pocinkani žici, kar je brez dvoma njena slaba stran.

Pri preizkušanju uporabe te vrste žice so predvsem ugotovili, da je izredno odporna proti koroziji. Zato pričakujejo v ZDA, da se bo uporaba aluminirane žice hitro razširila, s tem pa bo narasla tudi njena proizvodnja v teh napravah.

K.

60 let stavke

Letos 16. aprila je poteklo 60 let, odkar se je začela druga stavka pri KID. Tega dne so ustavili delo v tovarni na Javorniku ob 6. uri zjutraj najprej valjavci, takoj za tem pa še ostali delavci. Zaradi nepopustljivosti ravnateljstva KID proti stavkajočim na Javorniku so 26. aprila ob pol devetih uri zjutraj iz solidarnosti z Javorničani ustavili delo tudi v obratih na Savi. Tudi tu so ustavili delo najprej valjavci žične valjarne, delavke iz zavijalnice pa ta dan sploh niso prišle na delo.

Stavka se je končala 28. aprila popoldne in še isti večer so že spet zagorele martinovke. V vseh ostalih obratih pa so začeli z rednim delom 2. maja.

Po izjavi ravnateljev Luckmanna in Trappna je v stavki izgubilo delavstvo na zaslužku približno 30.000 kron, družba pa je bila oškodovana za okrog 20.000 kron.

Po pisanju »Slovenca« z dne 19. aprila 1904 je bila zgodovina štrajka ta: (pri našamo točen prepis)

»Po novem letu je bilo veliko delavcev s Save prestavljenih v novo tovarno na Javornik. Tovarna je bila prehitro skupaj zmašena, delavci trpe v nji veliko več, kot so prej na Savi, zaslužijo pa mnogo manj, in tudi nesreč se je že v tem kratkem času primeroma proti prej na Savi veliko zgodilo; prejšnji teden sta se bila zopet dva ponesrečila. Delo je na akord. Narediti morejo na Javorniku mnogo manj, kot prej na Savi, polovico jim pa zavržejo kot »ausšus« in odtegnejo od plače, tako da mnogi družinski očetje še 60 kron ne zaslužijo na mesec in morajo stradati. Nekateri boljši delavci zaslužijo kar po celi 2 kroni na dan manj, kot prej na Savi, torej na mesec nad 50 kron manj.

Seveda je nezadovoljnost med delavci rasla in so se čule razne pritožbe. Ko so v petek dobili izplačan denar in videli, koliko jim je tovarna zopet odtrgala, kako malo so zopet zaslužili, je bruhnilo na dan, kar se je kuhalo že dlje časa. V soboto zjutraj ob 6. uri so vsi delavci ustavili delo in to brzojavno naznanili c. kr. okr. glavarju v Radovljici.

Štirje zastopniki delavcev so pritožbe in želje svoje naznanili gen. direktorju Luckmannu. In Luckmann, znani Luckman iz trgovske zbornice in deželnega zbora, kaj pravite, kaj je odgovoril? Po domače rečeno, norca se je delal iz delavcev trpinov. Ali se ne pravi to norca delati, če na pritožbe delavcev, kolika draginja je in kako malo zaslužijo, da ne morejo shajati, odgovori: »pa žganice jejte in cokle nosite.« In tako je odbil vsako izboljšanje plače. »Prej dam življenje!« Tako, tako, gospod Luckmann.

Tekom dneva je okrajni glavar prišel na Javornik, s seboj je seveda pripeljal četo žandarjev.

Ta sestavek nima namena kritično in ideološko ocenjevati te stavke. Pišemo samo kot kronisti razmerah, ki so pred 60 leti vladale v obratih KID.

Dejstvo je, da v tistih časih ni bilo ne na Javorniku, ne na Savi nobene strokovne organizacije. Obstoja je le delavsko podporno društvo, ki je zbiral sredstva in dajalo podpore članom ob njihovi bolezni. V to društvo sta hodila predavati iz Ljubljane dr. Krek in Gostinčar. Zanimivo pa je zlasti to, da je bil štrajk sklenjen v gostilni pri »Koniču« in da se je začel prav tako na Javorniku, kakor čez 29 let, leta 1935 veliki štrajk, ki je tudi zajel obe tovarni.

Rekli smo že, da ni bilo nobene strokovne organizacije, zato delavstvo tudi ni imelo strokovnih izkušenj. Pri tem pa ne smemo pozabiti še tega, da so v tistem času gradili karavanški predor na Hrušici, da so bili tam delavci iz raznih dežel, ki so že slišali in tudi sami sodelovali v stavkah in so prav gotovo delavcem KID o tem pripovedovali. Zato delavstvu ki je živelo v slabih razmerah in težkih delovnih pogojih, kakor smo jih opisali zgoraj, res ni kazalo drugega, kakor začeti stavko. Le žal brez izkušenj in pravega strokovnega vodstva. Da je temu res tako, beremo v listu »Rdeči prapor« dne 6. maja 1904 na katerega se je obrnil stavkovni odbor, med drugim tudi tole: »Zato se vas prosim, da naznanite v vašem cenjenem listu o naši stavki. Obenem vas prosimo, če vam bi bilo mogoče nekaj podpore poslati, ker stanje naše je sedaj zelo kritično in delavstvo podpore potrebno.

Nadalje vas prosimo, nam kake pismene poduke najhitreje poslati, ker nismo bili dosedaj še malo organizirani in ne znamo pravilno postopati.

S popolnim zaupanjem do vas Vsi zavedni delavci,

Leta 1904 so na Javorniku štrajkali. Po desetih dneh so se jim priključili tudi delavci na Savi. Na sliki štrajkovni odbor na Javorniku

podpiralni odbor stavkajočih za Savo v gostilni Markot na Savi p. Jesenice — Gorenjsko.

Ta list, ki je izhajal takrat v Trstu, je takoj objavil dolgo poročilo o stavki in njenih vzrokih ter poslal dva sodruga na Jesenice z naročilom, naj delavstvu pomagata v njegovi borbi. Seveda sta jim morala povedati, da se je treba najprej organizirati in dobro pripraviti in šele nato stavkati.

Zanimivo pa je pisanje »Slovenskega naroda« iz tistih dni, ki je zagovarjal le podjetje, čeprav je bilo z vsem upravnim aparatom le nemško. Iz tega vidimo, da je bil politični boj med liberalno in katoliško stranko važnejši, kakor pa interesi slovenskega delavca.

»Štrajk sta končala župnik Košir s Koroške Bele in Zabukovec z Jesenic, ki sta ravnatelju Luckmannu izjavila »da sta v tem žalostnem trenutku popolnoma na strani tovarne.« Ravnatelj jima je dal zagotovilo, »da ako pridejo delavci spet na delo, bodo oni z Javornika in oni s Save kakor doslej enako postavljeni. Plačani bodo savski in javorniški enako po njihovem delovanju, zaradi štrajka ne bo nihče od dela odstavljen; vse pogoje, ki so jih delavci tekom štrajka stavili, je ravnatelj

Luckmann odklonil.« (Slovenarod z dne 29. 4. 1904.).

Kako težko so delavci čakali konec stavke, lahko sklepamo tudi iz tega, da je bila stavka končana ob 5. uri popoldan, še isti dan zvečer pa so že zakurili martinovke. Delavstvo je konec stavke proslavilo z baklado in godbo v povorki s Save na Javornik.

Kakor je blo že omenjeno,

smo to napisali samo v spomin na dogodke pred 60. leti na Javorniku in na Savi. Prava analiza stavke, kdo jo je začel in vodil, kaj je delavstvo z njo pridobilo ali izgubilo in kaj se je naučilo iz nje, bo obširno podana v sestavku dr. Dušana Kermavnerja, ki bo objavljen v Zborniku Jesenic, ki bo letos jeseni prvič izšel.

T. F.

1. maj 1944 na Obranci

(Nadaljevanje z 9. strani)

nemu položaju zelo uspešno izvajali, nabirali so tudi hrano ter sanitetni material za potrebe naših borcev. Mladinska organizacija je prav za 1. maj 1944, ko je bila na Obranci konferenca jeseniškega okrožja OF, organizirala »vsenarodno tekmovanje«, ki je kljub težkim pogojem in pomanjkanju zelo lepo uspelo in prispevalo velik delež k temu, da je naša vojska na jeseniškem območju lahko uspešno in nemoteno organizirala borbo proti okupatorju. Takrat skoraj ni bilo noči, da ne bi v bližnji ali dalnji okolici odmevale detonacije, ki so opozarjale na veliko aktivnost partizanov, na sovražnika, ki je imel vsak dan večje izgube v svojih vrstah, velike pa so bile tudi materialne izgube.

Ko na kratko obravnavam položaj ter vlogo OF v letu 1944, potem ne smem pozabiti na naše žene, ki so bile zelo požrtvovalne. Slovensko protifašistično žensko zvezo na Jesenicah je vodila Tatjana Trojar. Nemogoče je opisati izredne napore, ki so jih naše žene — aktivistke OF ter članice SPZZ opravile v tem času. Vsak dan so bile v stalnih stikih s pripadniki partizanskih edinic, ki so jih oskrbovale s hrano ter ostalim materialom, ki so ga potrebovali pri izpolnjevanju nalog in v borbi proti sovražniku.

Na Obranci je 1. maja 1944 visela velika, pet metrov dolga slovenska zastava. Mnogi aktivisti so to zastavo videli prvič. Bili so zelo ponosni tako na potek in uspeh okrožne konference OF, kakor tudi na praznovanje 1. maja, ki je bilo združeno s konferenco. Aktivisti OF so 1. maja 1944 na Obranci zborovali z veliko vnemo ter navdušenjem. Niso se bali okupatorja, čeprav ni bil daleč od Obrance. Prav tako se niso ustrašili nemškega letala — vohuna, ki so ga partizani in aktivisti imenovali »Lojzek«. Čeprav je nemško izvidniško letalo kontroliralo področje nad Poljanami in Obranco, izvidniki v letalu niso opazili velike slovenske zastave, ki je visela na velikem jesenu, kakor tudi ne aktivistov — udeležencev konference OF jeseniškega okrožja, ki so svoje delo zelo uspešno opravili s tem, da so postavili temelje organizaciji »Delavske enotnosti«, ki je v železarni opravila zelo pomembno nalogo.

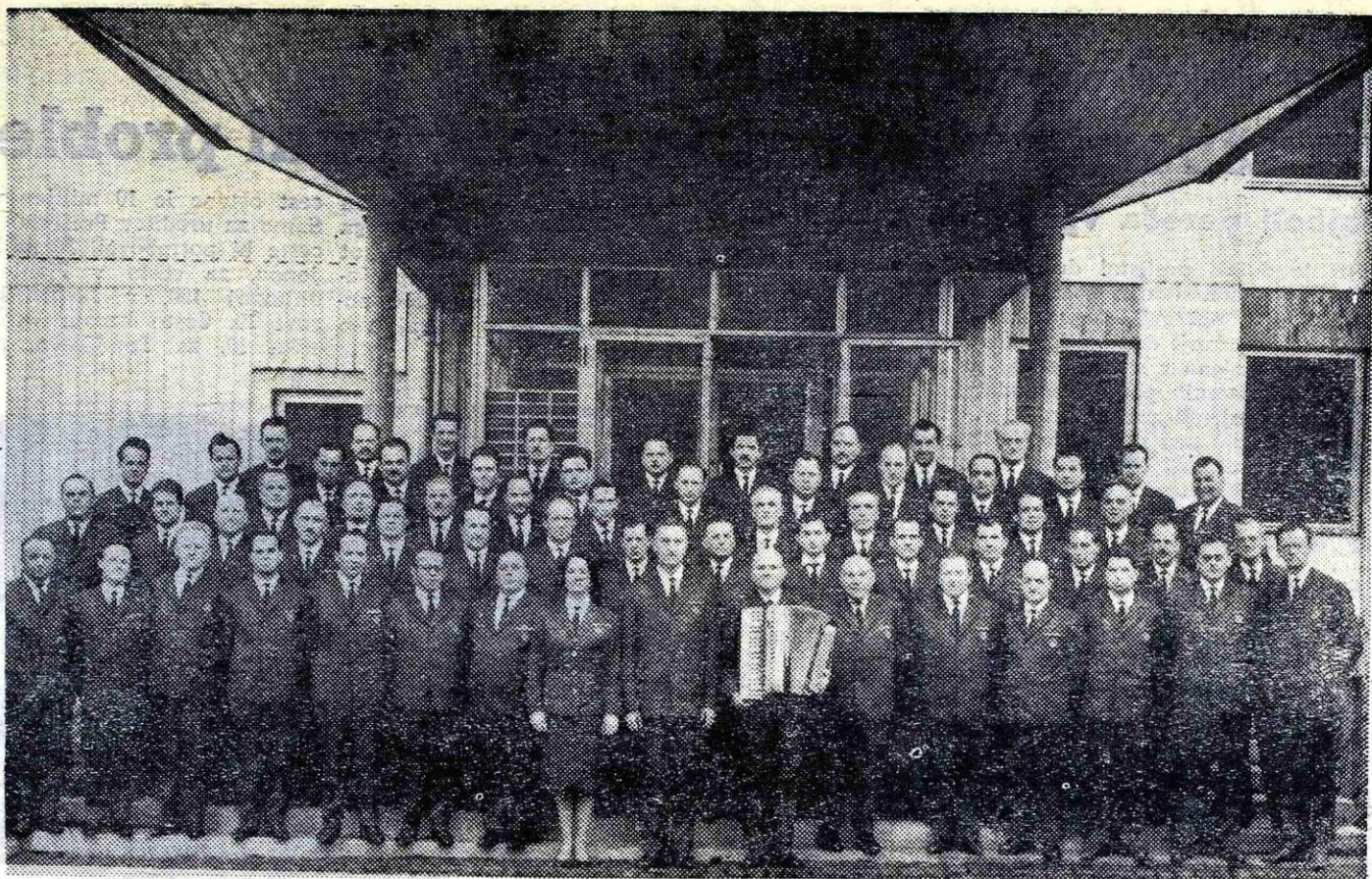
Štrajkovni odbor na Savi

Jubilejno leto javorniških svobodašev

Delavsko prosvetno društvo Svoboda na Javorniku praznuje letos dva pomembna jubileja. V juniju 1912 je bil ustanovni občni zbor Svobode, ki se ga je med drugimi udeležil tudi Angelo Cerkvenc. Dve leti pozneje so na Javorniku ustanovili moški pevski zbor, ki ga je vodil Vinko Ambrožič. Z ustanovitvijo moškega pevskega zbora so takratno kulturno prosvetno dejavnost na Javorniku zelo poživili, kljub nasprotovanju oblasti, ki ji delavske pesmi prav gotovo niso bile všeč. Prav tako takratnim oblastem ni ugajalo delo pevskega zbora, ki so ga sestavljali napredni delavci iz javorniških valjarn. Toda pevski zbor je z delom nadaljeval tudi v poznejših letih, ko ga je vodil komunist in borec za delavske pravice France Mencinger. V vrstah moškega pevskega zbora so bili številni borci za delavske pravice, ki so se pozneje pridružili NOB ter aktivno sodelovali v borbi proti okupatorju. Številni pevci, med njimi tudi France Mencinger, so žrtvovali tudi svoja življenja za našo svobodo.

Po osvoboditvi so tradicijo zborovskega petja nadaljevali še živeči pevci, ki so pred drugo svetovno vojno peli pod vodstvom Vinka Ambrožiča in France Mencingerja. Pridružili so se jim še mnogi drugi ljubitelji lepega petja. Po osvoboditvi so pevski zbor vodili najprej Vinko Ambrožič, pozneje Martin Jeram in Polde Mejač, ki ga vodi še danes.

Upravni odbor DPD Svobode Javornik je pred kratkim imenoval odbor za proslavo obeh ljubiteljev, ki je že pripravil okvirni program praznovanja. Do novembra letos bodo v počastitev obeh jubilejev organizirali teden kulturno-prosvetnih prireditev. V programu je jubilejni koncert moškega in mešanega pevskega zbora, na odru se bo zvrstilo več odrskih del, organizirati nameravajo posebno razstavo, s katero bodo prikazali razvojno pot društvenih sekcij od ustanovitve pa do danes. Ustanoviti nameravajo delavski klub, ki naj bi ga imenovali po prvotnem tajniku Ediju Giorgioniju, ki je bil leta 1941 ustreljen kot talec v Dragi pri Begunjah. Upravni odbor Svobode na Javorniku je sprejel tudi predlog, da proglasi letošnje leto kot jubilejno leto.

Partizanski invalidski pevski zbor, ki se je 18. aprila v dvorani gledališča »Tone Čufar« predstavil jeseniškemu občinstvu in požel za uspel koncert navdušeno odobravanje

Koncert Partizanskega invalidskega perskega zbora

Buren aplavz je sprejel 70 članov invalidskega pevskega zbora z njihovim dirigentom Radovanom Gobcem, ko so 18. aprila zvečer prihajali v svojih prijetno modrih oblekah in s partizanskimi odlikovanji na prsih na oder gledališča »Tone Čufar«. Aplavz številnega občinstva ni veljal samo pevcem, temveč tudi partizanom, borce iz NOB, ki so v najtežjih časih, kar jih je kdajkoli preživljal slovenski narod, tudi z borbeno in narodno pesmijo na ustih premagovali takratne težke dneve.

Zbor, ki praznuje te dni 20-letnico svoje ustanovitve, je imel na programu v glavnem slovenske in jugoslovanske partizanske pesmi. Začel je s »Hej brigade« in takoj prevzel prisotno občinstvo, ki je svoje navdušenje stopnjevalo do zadnje točke koncerta »Svobodna Slovenija«. Po muzikalni plati je prijetno presenetil, saj je pokazal visoko pevsko kulturo in odpel svoj program tehnično skoraj brezhibno. Lahko smo občudovali čisto intonacijo, dobro dikcijo in odgovarjajočo dinamiko. Če k temu prištejemo še zanos in petje od srca, ki sta prišla posebno do izraza pri nekaterih znanih partizanskih pesmih, potem lahko mirno trdimo, da je koncert v vsakem oziru uspel. Pevci so s svojim interpretiranjem teh, nam tako znanih melodij, prenesli svojo

zanesenost tudi na prisotno občinstvo v dvorani, ki se je pokazala v izredni pozornosti med izvajanjem, navdušenim priznanjem izvajalcem med posameznimi točkami ter v zahtevi po ponovitvah.

Poleg dirigenta Radovana Gobca, ki mu je zbor izredno lepo sledil, so pri nekaterih točkah sodelovali kot solisti mezzosopranistka Vanda Ziherlova, tenorista Lojze Culjkar in Jože Gašpersič,

baritonista Polde Černigoj in Jože Vdovč ter basist Miro Černigoj. Na harmoniko je imenitno spremljal Janez Kuhar, medtem ko je pri vmesnih recitacijskih točkah sodeloval Stane Česnik.

Prisostvovali smo koncertu, ki nas je zelo navdušil, ne samo kot izredno umetniško doživetje, temveč tudi zato, ker smo poslušali stare borbe iz slavnih časov NOB.

K.

Posojila za gradnjo stanovanj so razdeljena

Pravočasna dodelitev sredstev za zidavo stanovanj omogoča hitro gradnjo. Na zadnji seji je upravni odbor sklada za stanovanjsko izgradnjo sklepal o posojilih po natečaju. Za gradnjo sta-

novanj delavcem v železarni je namenjeno 100 milijonov dinarjev. Od organizacij sta se natečaja udeležila »Elektro« in Krajevna skupnost Žirovnica. Prvi je bilo odobrenih 12,6 milijona, drugi pa 7,3 milijona dinarjev, kar je potrebno za stanovanjski del v stavbi nove zdravstvene postaje. Za gradnjo stanovanj je bilo predvidenih 50 milijonov dinarjev. Vsem prosilcem, ki so izpolnjevali pogoje razpisa, so bile prošnje ugodno rešene.

Za popravilo hiš, ki jih upravljajo hišni sveti, je namenjeno 30 milijonov dinarjev, za popravilo hiš zasebnikov pa je odobrenih posojil v višini 25 milijonov dinarjev. Za rekonstrukcijo prostorov trgovine na spodnjem Plavžu je bilo odobrenih 8 milijonov dinarjev posojila podjetju »Rožca.« Tudi trgovsko podjetje »Delikatesa« bo izvedlo manjša popravila v večjem številu lokalov. Zato je bila njihova vloga za 4,5 milijona dinarjev posojila ugodno rešena. Do naslednje seje bodo proučili, če bi lahko v neposredni bližini Jesenic postavili novo naselje montažnih hiš.

B. B.

V Beogradu je zasedal V. kongres ZSJ

V veliki dvorani delavskega doma v Beogradu se je v ponedeljek 20. aprila začel V. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je trajal pet dni. Kongresa se je udeležilo 1.273 delegatov iz vseh sindikalnih organizacij Jugoslavije. Med njimi tudi predsednik Izvršnega odbora sindikalne organizacije Železarne Jesenice Miroslav Feldin in član IO Polde Lomovšek.

V. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije predstavlja velik dogodek, saj so se ga poleg delegatov udeležili tudi mnogi drugi gostje ter 55 delegacij sindikalnih delavskih gibanj iz mnogih dežel vsega sveta. Delegati in gostje so v svoji sredi prisotno pozdravili predsednika SFRJ tovariša Tita, ki je takoj po otvoritvi pozdravil kongres in v svojem govoru obravnaval nekatere probleme v delovnih organizacijah. Tovariš Tito je obširno govoril o investicijski politiki ter vlaganju denarnih sredstev v izgradnjo novih tovarn. Menil je, da je treba gospodarstvu pustiti več sredstev, treba pa je skrbeti tudi za tiste naprave, ki so že dotrajane in zastarele. Poudaril je, da so v težkem položaju, ker smo jim doslej odvzemali le sredstva. Pomembna ugotovitev je tudi, da produktivnost in rezultat dela niso odvisni samo od delavskih rok, marveč tudi od tehnike, od strojev. Govoril je tudi o življenjskem standardu in drugih problemih, njegov govor pa

so delegati in gostje pogosto prekinjali z odobravanjem in ploskanjem.

Pozdravnim besedam tovariša Tita je sledil referat predsednika ZSJ Svetozara Vukmanovića — Tempa. Zelo obširno je govoril o nalogah Zveze sindikatov Jugoslavije v boju za izboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi in izgradnjo socialističnih družbenih odnosov. V naslednjih dneh so kongres pozdravili predstavniki iz drugih držav in sindikalnih gibanj, delegati pa so sodelovali v razpravi.

V prihodnji številki bomo posredovali vtise obeh delegatov s V. kongresa ZSJ ter nekatere najvažnejše misli iz referata in razprav delegatov na kongresu.

Družbeni standard in komunalni problemi

Najbolj pereča vprašanja v občini

Kdor je dobro prelistal družbeni plan oziroma program razvoja gospodarstva in družbenih služb v občini, je z gotovostjo lahko ugotovil, da so mnoga pereča vprašanja, ki zadevajo povečanje družbenega standarda in komunalne probleme, potisnjena v stran, čeprav ne gre zanikati, da je za razvoj posameznih panog gospodarstva, pa tudi družbenih služb, namenjenih precej sredstev. Kar zadeva investicije v gospodarstvo nas preseneča dejstvo, da od skupno predvidenih 17 milijard odpade na vse ostale panoge le 1 milijardo 100 milijonov ali 6,3 %, a kar je še bolj presenetljivo, le 4,2 % (ali 723 milijonov) od 17 milijard imamo na razpolago lastnih sredstev.

Vsa ostala sredstva nam posoja širša družbena skupnost. Ob tem naj se zamislijo vsi, ki zelo radi nergajo, kadar je iz komune potrebno posoditi kakšen dinar za druge splošne družbene potrebe. Tudi glede financiranja negospodarskih investicij najemamo za več kot polovico posojil (preko 500 milijonov) oziroma iščemo druge vire. Vse to nam zgovorno potrjuje, da v gospodarstvu v občini delamo zato, da pač delamo, pri vsem tem pa zelo malo prigospodarimo. S tem hočem povedati, da trenutno (delno tudi iz objektivnih razlogov — enostranskosti gospodarske dejavnosti, plafoniranih cen, zastarelih naprav itd.) s prodajo naših izdelkov pa tudi uslug, zaradi visoke lastne cene, morda tudi premajhne proizvodnosti, na trgu doma in zunaj iztržimo premalo, komaj da pokrijemo stroške materiala, da plačamo družbene obveznosti (pavšalisti pa še teh ne v celoti), potem nam ostane le še za povprečne osebne dohodke. Kaj nam pomagajo predvidevanja zveznega družbenega plana, da bodo osebni dohodki povečani realno za 10 %, ko pa mi ne zmoremo realizirati potrebnih sredstev za tako povečanje. Še tako skromen realen dvig osebnih dohodkov nam že v naprej poberejo povečane cene.

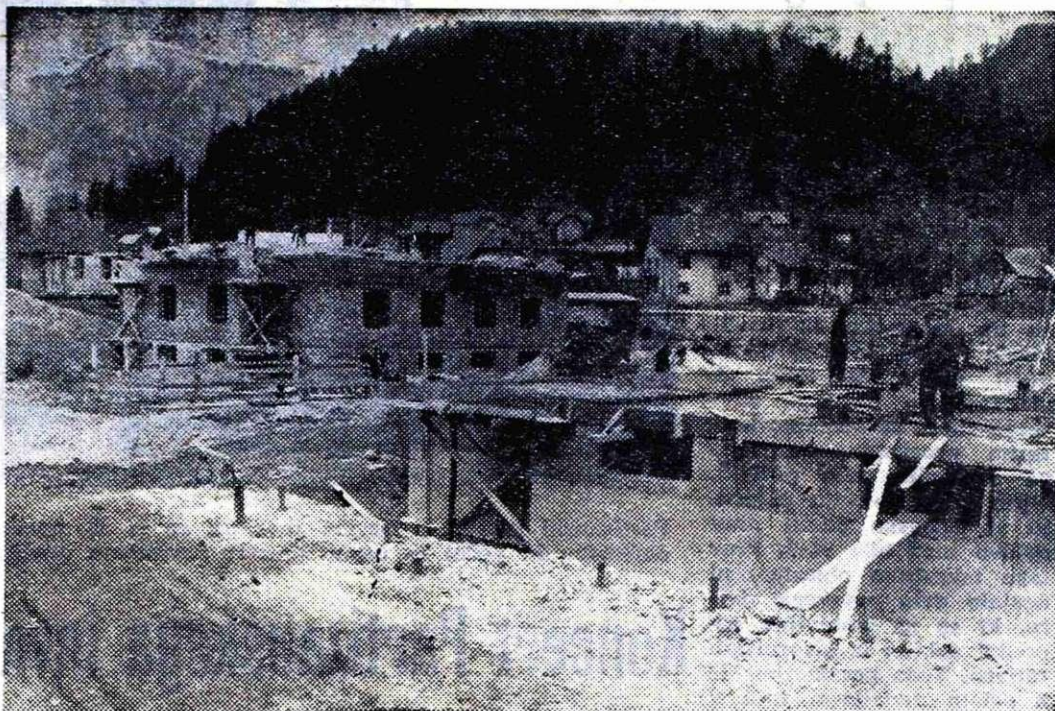
Zaman je vsaka obravnava o povečanju celotnega dohodka, ko pa gre v mnogih podjetjih to povečanje skoraj izključno le na račun povečanih cen ali povečanega števila zaposlenih. S tem prav gotovo nismo naredili korak naprej, kvečjemu nazaj. Resno se vprašujemo, kako dolgo gre lahko stvar še tako naprej. Mar pričakujemo, da nam bo iz te zagate pomagal nekdo, katerega ime bo objavil uradni list? Tisti »nekdo« smo mi sami. Če izvajamo železarno, kjer je kolektiv že spoznal, da le za ceno velikih naporov, da čimprej modernizira proizvodnjo, s katero bo lahko konkuriral in zaslužil kaj več kot sedaj, se ostali kolektivi odločno premalo borijo za to, da bi spoznali, kaj je naš in zunanji trg pripravljen bolje plačati, pri čem lahko bolje zaslužijo. Le večji čisti dohodek, ki pa ga lahko dosežemo ob večjih in kvalitetnejših količinah dobrin in uslug, po katerih trg povprašuje, nam zagotavlja boljši standard, ali z drugimi besedami, večje osebne dohodke in več sredstev, potrebnih za komunalne potrebe, za družbene službe itd.

Kaj vse je letos v planu, že vemo, sedaj pogledimo še, kaj v njem ne zasledimo, pa bi bilo nujno potrebno, saj zadeva naš gmotni položaj,

tako imenovano drugo stran osebnega standarda vsakega posameznika in nas vseh kot celoto. In prav tem vprašanjem so zbori volivcev posvetili pretežno skoraj vso razpravo.

cest ostane le 10 milijonov. Samo za ureditev Prešernove ceste bi potrebovali 30 milijonov, za cesto v Planino najmanj 100, v Javorniški rovov 30, Cesto heroja Verdika 10, za Tomšičevo, za

v Lescah. Potrebni bi bili prostori za nove servisne uslužnostne dejavnosti. Nimamo finomehanske delavnice, čeprav bi take usluge nujno potrebovali, radio servis se stiska na tržnici v ne

Na Koroški Beli raste novo stanovanjsko naselje. V gradnji so trije stolpiči, v katerih bo 60 novih stanovanj, ki jih vidimo na sliki, za tri pa pripravljajo gradbene jame.

Popolnoma nerešena (ali pa je predvidena le simbolična rešitev) so v letošnjem družbenem planu zlasti naslednja vprašanja.

● VODOVOD — predvideno le 36,742.000 din, potrebovali bi za letos najmanj 100 milijonov dinarjev.

● KANALIZACIJA — predvideno le 39,700.000 din, potrebovali bi za letos vsaj 90 milijonov dinarjev.

● CESTE — brez gozdnih le 35,000.000 din, pri tem pa odpade 25,000.000 na podvoz, tako da za samo urejanje

cesto v Kranjski gori, Blejski Dobravi in drugod pa še nadaljnjih 150 milijonov. Pri tem pa mislo upoštevana popravila pločnikov, vaških cest, odstranjevanje ovir itd.

● POKOPALIŠČA — predvideno le 1,800.000 din, nujno pa bi bilo dokončno urediti glavno pokopališče na Blejski Dobravi, kjer pokopujejo že izven ograje, na Dovjem, v Žirovnici. Za vse to bi potrebovali okrog 40 milijonov dinarjev.

● ŠOLSTVO — za dograditev šole v Mojstrani bodo letos potrošena vsa sredstva, ki so za investicije v šolstvu na razpolago. Nujen pa je začetek gradnje šole v Kranjski gori in na Plavžu ter Koroški Beli. Urediti bi bilo nujno treba tudi vprašanje prostorov za srednjo medicinsko šolo in gospodinjsko šolo. Za vse te nove gradnje pa bi potrebovali trenutno 200 milijonov dinarjev.

● ZDRAVSTVO — Predvideno je, da bi letos dogradili le spodnje prostore novega zdravstvenega doma na Jesenicah in zdravstveno postajo v Žirovnici. Za dokončno dograditev pa bi potrebovali vsaj še 150 do 200 milijonov dinarjev.

Se in še bi lahko naštevali, kaj vse nujno potrebujemo. Kdaj bomo začeli z gradnjo vrtcev (saj vendar stremimo, da bi zaposlili čim več žena, mater), kulturnega doma na Jesenicah, kino dvorane, mladinskega doma, prostorov za vrsto ustanov (Delavsko univerzo, pedagoški zavod) itd.

Letos prav tako ni predvideno ničesar za obrtno dejavnost, razen za pekarno

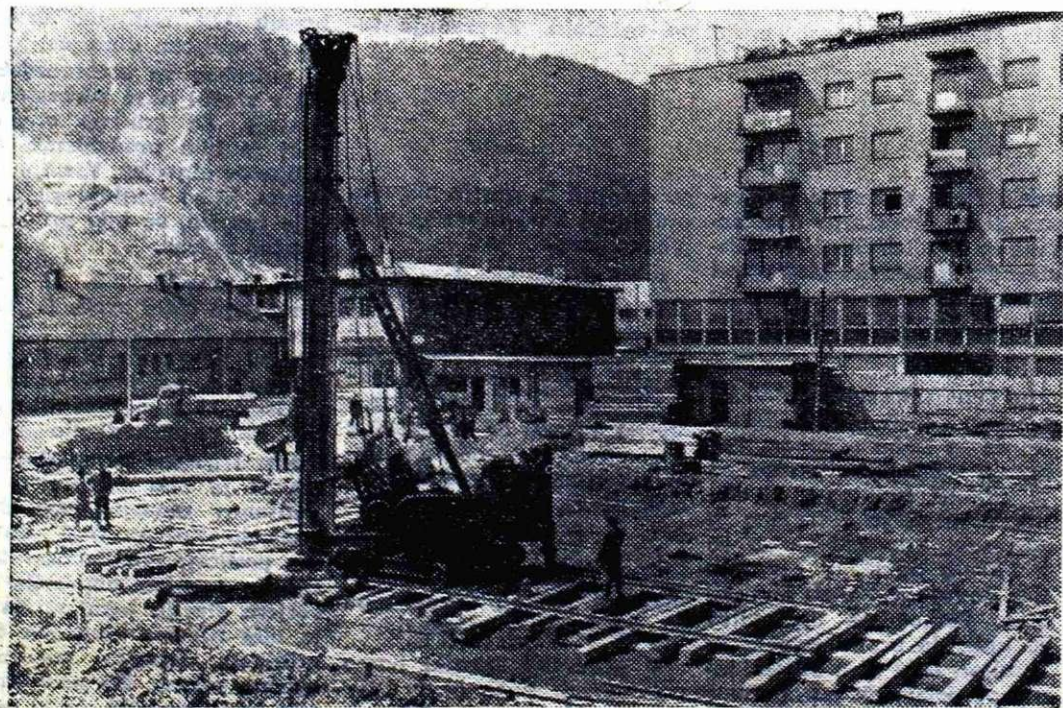
mogočih prostorih; kje so servisi za pomoč gospodinjstvom, za popravila raznovrstnih gospodinjskih strojev?

Dovolj bo naštevanja, čeprav se nismo dotaknili še vrste važnih problemov: javne snage, parkov, nasadov, odvoza smeti, javne razsvetljave, trgovske hiše, kjer bo mogoča večja izbira blaga, da se nam ne bo treba voziti v Kranj in v Ljubljano, kadar želimo kupiti kaj več. Želeli bi imeti modernejšo slaščičarno, mlečno restavracijo, večjo delikatesno trgovino, urejeno odprševanju v železarni, in še in še.

Tudi gradnja stanovanj je ena izmed osnovnih potreb občanov. No, letos predvideva plan, da bo vseljivih le nekaj čez 200 stanovnj, skupaj z individualnimi gradnjami. Stanovanj pa bi nujno potrebovali najmanj za 700 družin in za prav toliko samcev.

Če na kratko povzamemo to, kar je za kritje teh potreb letos predvideno, na drugi strani pa upoštevamo dejanske potrebe, vidimo, da bomo zadostili vsemu temu le v višini 10 %, pri nekaterih stvareh pa za 20 do 30 %, če to izrazimo matematično. Ostane nam, da o navedenih stvareh začnemo resno razmišljati. Konkretne in možne rešitve so izključno v rokah nas samih. Povečati in preusmeriti proizvodnjo na dobrine, ki nam več prinašajo, je edini izhod iz tega dokaj težkega stanja. Odločno se moramo pomeniti o

(nadaljevanje na 19. str.)

Med poslovno zgradbo in zgradbo v kateri je Slovenski knjižni zavod, bo kmalu začela rasti nova zgradba, v kateri bodo imela prostore nekatera podjetja, precej pa bo tudi stanovanj.

Zdravstveno varstvo ni samo zdravljenje bolnih, pomeni tudi ohranjanje zdravje občanom

Zdravstveno varstvo postaja vedno bolj važna panoga družbene dejavnosti, morda pa bomo sčasoma zdravstvenemu varstvu celo priznali tesnejšo povezanost z gospodarstvom ali vsaj vpliv na gospodarstvo. Vedno večje število bolnih, veliko število izgubljenih delovnih dni in s tem izpad proizvodnje in narodnega dohodka kot tudi stroški zdravljenja, nas vedno bolj silijo v razmišljanje o izboljšanju stanja na področju zdravstvenega varstva. V razpravljanju o teh problemih je bilo letos zamujenega že veliko časa, ostane le vprašanje, koliko so bila razpravljanja uspešna in kaj smo storili za izboljšanje.

Začelo se je pri denarju, ko so na Komunalnem zavodu za socialno zavarovanje, ki je glavni plačnik zdravstvenih uslug, ugotovili, da so bili lani stroški zdravljenja višji od dohodkov zdravstvenega sklada. Pri reševanju problema, ali bolje rečeno pri planiranju za leto, so nam skušali pomagati celo tovariši iz višjih zdravstveno-socialnih organov. Vendar pa ta več kot štiriurni živa razprava ni obrodila sadu, ker je bila preveč usmerjena samo na denar. Uspešnejša je bila razprava na zadnji skupščini KZSZ, za katero so člani predhodno dobili poročilo in prikazane uspehe zdravstvenih služb v preteklem letu. Člani skupščine so v tej razpravi predlagali in potrdili mnogo koristnih sklepov za ureditev zdravstvenega varstva.

Se uspešnejši je bil posvet o zdravstvenem varstvu na Jesenicah 16. aprila na Občinskem odboru SZDL. V razpravi na tem posvetu sta med drugimi sodelovala tudi predsednik skupščinskega odbora za zdravstveno in socialno varstvo SRS dr. Jože Beniger in sekretar sveta za zdravstveno varstvo SRS Stane Šilih. Tovariš sekretar je med drugim dejal, da morda ob razpravljanju o zdravstve-

nem varstvu preveč črno gledamo, da razpravljamo v preozkem krogu, o zdravstveni službi pa je dejal, da je na Jesenicah relativno dobro razvita. Menil je, da smo morda za družbene službe doslej premalo dajali. Govoril je o nujnem sodelovanju pri postavljanju letnih in perspektivnih planov, o samoupravnih organih v zdravstvu, ki naj se bolj poglobijo pri odkrivanju problemov. Opozoril je na razširjene pravice samoupravnih organov, ki jih ne kaže vračati višjim organom, da bi na mesto njih odločali. Sekretar Šilih se je posebej zavzemal za krepitev preventivne v zdravstvenem varstvu; le-to naj bi razvili in razširili, morda celo na škodo kurative.

O preventivnem zdravstvenem varstvu smo že na začetku mnogo govorili, a žal je pozneje vsa razprava zašla zgolj na preventivno zdravstveno službo, manj pa na širši pojem o varstvu. Na začetku je bilo govora o neurejeni preskrbi z vodo na Jesenicah, o slabi kanalizaciji, o nujnosti deratizacije, o stalni sanitarni inšpekciji, ki naj kontrolira higienske razmere, zlasti v živilskih obratih. V zvezi z zdravstvenim stanjem je bilo poudar-

jeno tudi nerešeno ali slabo stanovanjsko vprašanje in prehrana.

Dr. Beniger je dejal, da bi bilo v zdravstvu veliko več uspeha, če bi bila na prvem mestu preventiva, o čemer govorimo že 15 let. Dejal je, da ne razume zdravstvenega delavca, ki toži, da ima prepolno ambulantno, ničesar pa ne naredi, da ne bi bila polna. Pozival je na upoštevanje mentalne higijene. Zdravnik naj bi si vzel čas za pogovor s pacientom, za nasvet, upoštevati bi moral psihologijo in patologijo zavarovancev in kraja. V svojem izvajanju je dajal prednost zdravnikom splošne prakse, ki so bližji zavarovancem, ki bi morali kompleksno zdraviti pacienta — ne le medicinsko. Pri tem je poudaril tudi potrebo po sodelovanju s strani šol — fakultet, ki naj bi dale širšo izobrazbo zdravnikom. Glede nagrajevanja zdravstvenih delavcev pa je dr. Beniger menil, da zaslužijo za svoje delo predvsem družbeno priznanje, kajti samo z denarjem se njihovo delo ne da plačati.

Več diskutantov se je zavzemalo za bolj konkretno sodelovanje med zdravstvenimi delavci za večjo medsebojno pomoč.

Vse zdravstvene delavce je pozval k sodelovanju tudi predsednik občinske skupščine Ludvik Slamnik. To sodelovanje naj bi se odrazilo predvsem pri sestavljanju sedemletnega perspektivnega plana, kjer bi skušali izdelati skupni program, ki naj bi zagotovil skladen razvoj zdravstvenih služb in zdravstvenega varstva nasploh na Jesenicah in v komuni.

Z. P.

Primarij dr. Jože Hafner že 25 let na Jesenicah

1. maja letos bo poteklo 25 let, odkar je na Jesenicah priljubljeni in požrtvovalni zdravnik primarij dr. Jože Hafner, kirurg, šef kirurškega oddelka in ravnatelj splošne bolnišnice na Jesenicah.

Pri Bratovski skladnici KID, ki je skrbela za socialno zavarovanje delavcev in je bila tudi lastnica stare bolnišnice, so že leta 1935 razmišljali o gradnji nove bolnišnice. Potrebe in oddaljenost od Ljubljane je narekovala ustanovitev kirurgije na Jesenicah.

1. maja 1939 je prišel v staro bolnišnico na Jesenice dr. Jože Hafner in uvedel kirurško prakso. Poleg kirurgije je bil dr. Hafner tudi splošni zdravnik za delavce in njihove svojce. Kot dober, marljiv in požrtvovalen je kmalu postal poznan med jeseniškimi delavci.

Med svetovno vojno je rad pomagal tudi pacientom, ki sami niso mogli

ali smeli priti v ordinacijo. Te paciente (partizane) je obiskoval na dogovorjenem varnem kraju.

9. maja 1945 je bil jubilej imenovan za direktorja bolnišnice in 11. aprila 1948 ob otvoritvi nove bolnišnice se je preselil s 34 pacienti in nekaterimi sodelavci v nove prostore, kjer je začel resno pravo kirurško prakso. Prevzel je mesto šefa kirurškega oddelka in ravnatelja splošne bolnišnice. Korajžno je zaoral leđno in postopoma izpopolnjeval kirurški oddelek ter so bolnišnico. Sest let je na oddelku sam opravljal se delo, pomagali so mu stažisti, in šele potem je dobil stalnega sodelavca. Poleg tega dela na kirurškem oddelku je dr. Hafner do novembra 1949 skrbel tudi za paciente na ginekološko-porodniškem oddelku. Že od vsega začetka pa dela poleg rednega dela na oddelku tudi na kirurški polikliniki Zdravstvenega doma.

Zaman bi bil trud, če bi hoteli navesti vse njegove zasluge, saj je težko odgovoriti celo, kdaj se začne in kdaj neha njegov delovni dan. Vedno, ob vsaki uri, je na razpolago in ko se mi zabavamo in veselimo, največkrat s svojo ekipo mnogo ur prebije na oddelku ali operacijski sobi ter rešuje življenje ponesrečencu. Zato mirno lahko rečemo, da je dr. Jože Hafner res pravi zdravstveni delavec, ki požrtvovalno opravlja svoje humano delo.

Mnogim čestitkam ob tem delovnem jubileju dr. Hafnerja se pridružujemo tudi mi in mu želimo, da bi še dolga leta s tako voljo opravljal svoje težko in odgovorno delo.

Z. P.

Družbeni standard in komunalni problemi

(nadaljevanje s 17. str.)

vsem in zlasti skupno določiti, kaj in česa se bomo lotili jutri. Prenehati moramo s samovoljo pri gradnjah, ki niso ekonomsko opravičljive, največkrat pa predrage in celo nepotrebne. Točno vemo, koliko bomo ustvarili letos, drugo leto in tudi vnaprej sredstev, ki jih lahko namenimo za naše skupne potrebe. Čas je, da o vsem tem korajžno spregovorimo in določimo, česa se bomo najprej lotili, kaj lahko še počaka, in to brez ozira, kdo razpolaga v občini s sredstvi.

Gospodarske organizacije, ki prav zdaj pripravljajo svoje sedemletne programe, so dolžne vzporedno z reševanjem razvoja proizvodnje upoštevati tudi vse našete probleme. Pustiti ob strani vse to bi pomenilo še poslabšati stanje, iz katerega se

bomo pozneje še težje izvlekli. To velja v celoti tudi za kolektive, ki imajo sedež izven občine in mnogi gledajo na probleme komune kot na nekaj, kar se jih ne tiče, čeprav uporabljajo dobrine (zdravstvo, šolstvo, komunalne naprave in drugo), za katere so zelo malo ali nič prispevali.

Na nas vseh je zdaj, da se spoprimemo s težavami. S sodelovanjem (ne samo s kritiziranjem) bomo uspeli, če ne prej, pa vsaj v štirih, petih letih prebroditi in rešiti te probleme, seveda če bo prav vsak kolektiv in posameznik storil kar največ, da prispeva sorazmerni del svojega dohodka za splošne potrebe, ki so hkrati tudi njegove, pa naj si bo to na delovnem mestu, doma v va-

Karel Frančeskin

Trgovsko podjetje »Zarja« je že izpraznilo Kašto za potrebe centralnega skladišča in se preselilo v adaptirane lokale pri Brunerju.

O letnih športih v naši komuni

Pomnožimo športne vrste

V korak z nenehnim razvijanjem gospodarstva in prebivalstva v jeseniški občini bi morala iti tudi telesno-kulturna dejavnost. Cela vrsta novih pojavov in problemov nam pa kaže, da telesno-kulturna dejavnost pri nas nekoliko zaostaja, razen v nekaterih izjemnih primerih.

Jeseniška občina šteje približno 27.000 prebivalcev. V vse telesno-kulturne organizacije pa je vključeno okrog 6.000 članov — to število pa se manjša. Najbolj številna so telovadna društva Partizan, saj štejejo okoli 1300 članov, od katerih je največ mladih, ostalih 4700 članov pa vključujejo 29 klubov jeseniške občine. Na Jesenicah je sedaj 14 klubov s tisoč člani, od katerih je aktivnih približno 800. S to številko ne moremo biti zadovoljni, saj večina klubov nima vključenih naših najmlajših: obstoja samo pet klubov, ki imajo včlanjene tudi pionirje, medtem ko preostalih devet klubov vključuje mladince, ali pa še teh ne. Teh 14 klubov moramo deliti še na zimske in letne klube. Vsekakor so bolj številni zimski klubi, ker so za to panogo športa klimatski pogoji najbolj ugodni.

Imamo pa tudi na Jesenicah 10 letnih klubov in sicer: tenis klub, ki vključuje 27 članov, plavalni klub 20 članov, odbojcarski klub 40 članov, namizno-teniški klub 52 članov, košarkarski klub 60 članov, kegljaški klub 60 članov, balinarski klub 90 članov, atletski klub 15 članov in drsalno-kotalkarski klub, ki vključuje 60 članov, predvsem pionirjev in mladincev.

Torej skupaj se ukvarja z letnimi športom okrog 420 aktivnih članov. Med temi je največ mladine v namiznoteniskem, drsalno-kotalkarskem in košarkarskem klubu. Najbolj množični klubi na Jesenicah so po tem prikazu kegljaški, košarkarski, drsalno-kotalkarski in balinarski klub.

Po doseženih rezultatih v pretekli sezoni pa so bili najbolj uspešni: kegljaški, košarkarski, odbojcarski ter namizno-teniški klub.

Številna in raznovrstna telesno-kulturna dejavnost nam kaže, da je telesna kultura pestra. Uspehi in organizacije so zelo različne in jih zato ne moremo med seboj primerjati, ker se nekatere ukvarjajo s tekmovalnim športom, ostale pa s splošno telesno kulturno vzgojo. Nekatere pa so tipično rekreacijskega značaja. Zato smo mnogo manj lahko zadovoljni z uspehi in širino v športnih disciplinah letnega športa. To nam kažejo spredaj navedeni podatki, saj je v klube letnih športov vključenih mnogo manj članov, kakor pa v zimske, kljub temu, da je število letnih klubov večje. Vzrok za to razliko med zimskimi in letnimi športi moramo iskati verjetno tudi v tem, ker vrh zimskih športov v Jugoslaviji tvorijo prav tekmovalci iz naše občine ter se mladina zato raje vključuje v zimske športe, kjer se prej afirmira. Zimskim športom zato posvečamo tudi več pozornosti, tako da razvoj letnih športov nekoliko s tem zaviramo. Prepričani smo, da bi z drugačnim usmerjanjem in delom lahko dosegli zavidljive rezultate tudi na področjih, kjer sedaj nekatere panoge športa še niso razvite.

Delo naših klubov ni dovolj sistematično tudi glede mladine. Imamo vse pogoje, da razvijemo plavanje, rokomet in druge panoge, ki po svoji biološki in fiziološki vrednosti ne zaostajajo za zimskimi športi. Poleg tega pa so te panoge v finanč-

nem pogledu zelo malo zahtevne in zato mnogo lažje pristopne širšemu krogu mladine. Vsekakor bo treba v vrste aktivnih športov bolj vključiti našo mladino in klubske vrste pomnožiti, če bomo hoteli v prihodnje dosegati še boljše rezultate kot sedaj.

Za napredek in razvoj športa po klubih so vsekakor potrebna tudi finančna sredstva. Potrebe pa so vedno večje kot družba lahko zagotovi sredstev. Z ozirom na to, da pri nas gojimo najdražje športe kot so smučanje, hokej in podobno, levji delež sredstev za šport dobijo ti klubi in pride do velikih razlik. Pomanjkanje denarja po klubih pa nikakor ne sme vplivati na vključevanje mladine, kajti osnovna sredstva imamo in sedaj pogosto ležijo popolnoma neizkoriščena, ali pa zelo malo.

Oglejmo si še, kako je z vaditelji ali trenerji. Vsi vemo, da tega kadra na Jesenicah primanjkuje. Vzrok moramo iskati verjetno v tem da tem ljudem posvečamo premalo pozornosti. Z malo več prizadevnosti bi lahko vključili starejše tekmovalce, da bi pomagali tako maloštevilnemu kadru in bi naši mladinci imeli vodnike ter trenerje.

Težave so tudi s funkcionarji. Lahko zasledimo, da jih je preveč prav v klubih, ki imajo vidne uspehe, manjka pa jih v klubih, ki so v razvoju. To je prav gotovo tudi eden od vzrokov, da nekateri klubi bolj životarijo kot napredujejo. Vsekakor bo morala družba bolj ceniti napore in prizadevanja posameznikov za delo telesno-kulturnih društev. V klube pa vključiti več dobrega vodstvenega kadra, brez katerega si prav tako ne moremo zamisliti množičnega in kvalitetnega športa.

Najmlajša športna sekcija na Jesenicah je judo sekcija, ki vključuje predvsem mladino.

Za napredek športa bi bilo dobro okrepiti delo po klubih z ustanavljanjem šolskih športnih društev ter dobro povezavo med njimi in športno zvezo. V prihodnje bomo morali posvetiti več pozornosti šolskim tekmovalcem in občinskim tekmovalcem, saj so ta po ukinitvi okrajev praktično odpadla. Organizirati bi treba tekmovalce, ki naj bodo bolj množična in zato bolj pristopna. Na takih masovnih prireditvah bomo lahko tudi izbrali nadarjene posameznike. Ne sme nam biti žal sredstev za taka tekmovalca, ki bodo šport približala širšemu krogu ljudi.

Naloga športa za v bodoče naj bo čim večja masovnost. Pridobiti moramo čim več mladine v obstoječe klube in ustanoviti nove klube v naseljih, šolah ter delovnih organizacijah. Organizirati je treba čim več masovnih tekmovalcev kot npr. kros in podobno. Skrbeti moramo bolj za vzgojo vodstvenega in strokovnega kadra, skratka bolj skrbeti za razvoj telesne kulture, ki krepi in utrjuje zdravje, obenem pa nudi razvedrilo delovnemu človeku, mladino pa odvrča od raznih nezdravih in za družbo kvarnih pojavov.

Taki napotki so bili tudi osnova letošnjemu okvirnemu programu športnih prireditvev v občini, ki zajema zelo široko področje, od vrhunskega športa do rekreacije. Klubi bodo izvedli vsa obvezna tekmovalca. Predvideni so večji nastopi in tekmovalca za dan mladosti. Prav tako bo letos bolj obširno tudi občinsko tekmo-

vanje šolske mladine. Kakor vsako leto bodo tudi letos tekmovalca in prireditve za občinski praznik in podobno. V letošnjem letu se začnejo tekmovalca v okviru »Jugoslovanskih športnih iger«. Razširiti pa moramo telesno kulturo tudi na žensko mladino, ki znatno zaostaja za moško, tako v kvaliteti kakor v množičnosti.

Posebno pozornost pa moramo posvetiti delovnemu človeku. Telesna kultura naj tudi dobi pravo mesto v občinskem statutu, predvsem glede izboljšanja materialne osnove in njene vrednosti. Ne le z večjim številom in večjim prizadevanjem strokovnega in ostalega kadra, s prizadevanjem vse naše družbe bo dobil šport mesto in vlogo, ki mu gre v naši socialistični domovini pri skrbi za zdravo rast našega delovnega človeka.

P. K.

Predavanje o košarki

V četrtek zvečer je bilo na Jesenicah v dvorani delavskega doma predavanje s filmom o košarki. Predaval je trener Olimpije Pavlovič in prikazal film, ki ga je ob svojem obisku v Ameriki posnel inž. Boris Kristančič o ameriških profesionalnih košarkarjih. Zanimivega predavanja se je udeležilo okrog 70 ljubiteljev tega športa. Pričakovali pa smo, da bodo predavanje v večjem številu obiskale tudi ženske, saj imamo dve moštvi, vendar jih je bilo v dvorani delavskega doma le šest.

K. P.

Na drsališču pod Mežakljo so podrli še preostali del lesene tribune. Pričakujejo, da bo do jeseni zgrajena že nova betonska

Legija svetega Birokracija

Ljudje so tako vneti čistilci svetega Birokracija, da tega nočejo ločiti. Delajo to, kar je všeč svetniku in kar je v korist njihovega fraku, vilam ter sladkobnemu priokusu po malo boljšem življenjskem standardu.

4. ljudje (pisano brez J, kar sovpada s slabo pismenostjo ali slabo presojo družbene odgovornosti). Ti se kar naprej pehajo, da pridejo v podoficirski stan, mirni so pa šele tedaj, če se jim posreči našiti generalske epote. To se seveda skoraj nikoli ne zgodi, ker sveti Birokracij ima močno vojsko, v kateri ne manjka takih »ludi«. Preveč jih je in prehitro drug drugega spodlezejo. Ti govore tako učeno, da jih lastni oči in mati več ne razumeta. Včasih majeta z glavo, če je pa takšno testo v rodu, raznašata po vasi: Naš je že skoraj direktor. Ej, kdo bi si mislil... Če takšni narakujejo dopise svojim tajnicam, ni v njih le stoosemin-dvajset pravopisnih napak na vsaki strani. Manjka tudi jasna in logična misel. Tako je. Kaj hočemo? Kadar ti misel zmiglja in se zgubi v štrebo, nam ne kaže drugega, kakor da rečemo: bogme, je tale pameten. Se razumeti ga ne moremo.

Po tejle še krajši črti se moram majčkeno prijeti »v roke«. Ali nisi, Svarun, preveč zloben in prehudo krivičen? Ali prav pojmuješ demokratski razvoj? Ali imaš dovolj vere v ljudi? Nisi nemara malce navzkriž z našim ciljem — socializmom et cetera...?

Sem ali nisem, saj to zdaj ne pomeni nič več. Na plan je udarila vsa moja zloba, vse moje rahlo omajano zupanje. Pa dajmo! Cilj še spoštujem, poti pa nič več. Zlasti če ni asfaltirana in bredem na njej lužo in mastno ilovico.

Zatorej. Moja vera v ljudi je takale.

Čisto pri tleh, malo od tal in privzdignjeno delujejo vojsčaki svetega Birokracija družno z LJUDMI in Ljudmi.

Socializem. Človeška simbioza, v kateri prvič v dolgi človeški zgodovini človek človeku ne bo več volk, ampak brat.

LJUDJE in Ljudje se pozablajo nase pehajo, da bi premaknili razmere za kakšen okret zgodovinskega kolesa naprej, vojsčaki svetega Birokracija pa tulijo v isti zvočnik, seve za oktavo glasneje in jim je sveti cilj konec jezika popolnoma nedotakljiv, zraven pa neprestano mislijo nase. To je vsa razlika.

(dalje prihodnjič)

FRANCE ŽVAN

1200 km po Italiji

Kako najdejo gledališki amaterji pot v čustva tujecev

Na vstopni mitnici so odčitali kilometre z avtobusnega števca in ob izstopu postopek ponovili. Količino prevožene razdalje poravnajo lire. Za udobno, hitro in varno vožnjo jih je treba odšteti kar precej.

Potem smo pristali v Padovi.

Če si že tu, ne moreš mimo bazilike svetega Antona. Vanjo se zgrinjajo množice z vseh koncev sveta. Nekateri iz gole radovednosti, drugi zaradi svetnika. Saj ima, kakor trde, nekatere zmožnosti, ki jih drugi svetniki nimajo. »Vseh zaljubljenih patron«, pravijo pri nas. V baziliki je mogoče videti, da premnogi srečno in nesrečno, globoko in rahlo, navidez in zares zaljubljeni iščejo pri svetniku pomoči, zaščite in utehe. Baziliko oskrbujejo menihi. Oni so posredovalci med svetnikom in njegovimi čistilci ter vsemi tistimi, ki se obračajo nanj v svojih stiskah.

Posredovanje je zelo raznoliko. Poleg mnogih slik, fresk, umetniško okrašenih in barvanih opornikov ter stropov, poleg več kot petdeset maš dnevno, je v cerkvi tudi prodajalna svetinj in odpustkov, urad za naročanje maš z vseh delov sveta, pisarna za prijavljanje porok, krstov in drugih pomembnih mejnikov v življenju nekaterih ljudi, prostor z relikvijami (med drugim hranijo notri tudi nos kamenjanega padovanskega svetnika) ter vse polno puščic, v katere verniki in radovedneži spuščajo denar.

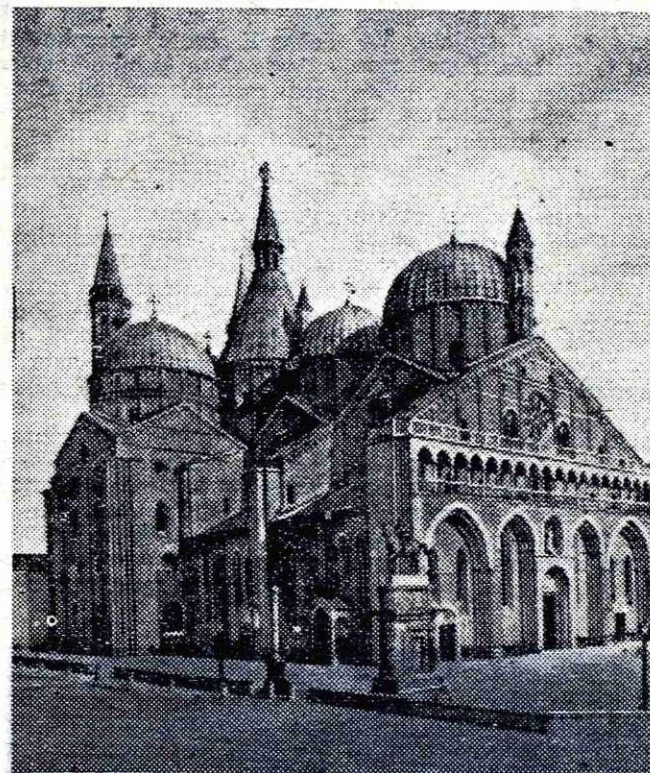
Menihi umejo svoj posel. Propaganda bazilike in obredov je do virtuoznosti naštudirana, ceremonial pa do potankosti »uvežban« in zgleden. Tisto dopoldne naj bi bila v baziliki poroka dveh Američanov, ki sta imela prileteti z letalom, plačati vstopno vizo, prirediti poročno gostijo in potovanje, blagohotno nagraditi vse, ki se bodo ukvarjali z njima, plačati odpustke, pozdrave in spominčke ter štirinajst dni v Italiji jesti ter spati. Odšli smo prezgodaj, da bi bil lahko eden izmed mnogih radovednežev v avditoriju takšne prireditve. Zato obreda nisem mogel videti. Videl sem pa čisto navadno poroko dveh mladih (pa ne v našem smislu) Italijanov.

To je bila dobro režirana prireditev. Klečeči verniki so bili pobožno zatopljeni v obleko in obnašanje mladoporočencev ter grede tudi malo v molitev. Očitno jih je obred čisto prevzel, zato so bili hvaležen avditorij. Dva meniha — od njiju eden obredni strežnik — sta obvladala ceremonial do najfinejše potankosti. Vse je učinkovalo. Vsaka beseda in kretnja. In vse je bilo

skrbno naštudirano. Pri takšni, čisto vsakdanji poroki velja vsak korak, stavek ali kretnja manj kot sto lir, pri tisti ameriški, ki je nisem videl, pa gre najbrž čez tisoč. Komaj je pater dosegel najslovesnejši trenutek in so se nevestine oči orosile, že je rahlo dvignil desnico in izza stebra je zablistal »fleş«. Novoporočenca sta bila fotografirana. Fotografirana v Antonovi baziliki. Obred se je nadaljeval, a že čez nekaj hipov je pater napravil rahel okret in stopil samo malo proti oltarju. Takrat so položili pred raznežena človeka cvetje. Cvetje v baziliki. Najbrž ni pozneje nihče vprašal, koliko stane. Saj so čustva valovila in je razneženost prihajala do stopnje, ko se začne v človeku vse topiti. In tako je šlo do konca obreda.

Ali ni tudi to turizem? Ali niso tudi svetniki in bazilike v tesni zvezi z devizami? Tudi tu je delček tistih pet stotin milijonov lir, ki jih puste tuji turisti vsako leto v Italiji.

(dalje prihodnjič)

Najbolj znan spomenik v Padovi je bazilika sv. Antona Padovanskega

S seje občinske skupščine

O problemih kadrovske politike v naši občini

Na zadnji seji, ki je bila pretekli ponedeljek, je imela jeseniška občinska skupščina na dnevnem redu med drugim tudi poročilo kadrovske komisije o kadrovski problematiki v naši občini.

Iz dobro pripravljenega poročila je bilo razvidno, da stanje kadra s fakultetno izobrazbo v naši občini ni zadovoljivo, saj je v industriji pod jugoslovanskim povprečjem. S tem v zvezi je tesno povezana politika štipendiranja in se moramo pri tem predvsem nasloniti na tiste kadre, ki so s svojim delom že pokazali svoje sposobnosti. Takšnim kadrom je treba omogočiti šolanje iz rednega delovnega razmerja, ker je to v končni liniji še najcenejše ter zagotovi podjetjem res kvalitetne kadre z visoko izobrazbo. Problematična je tudi deficitarnost nekaterih poklicev v naši občini, za kar moramo iskati vzroke tudi v nekaterih pri-

zadetih delovnih organizacijah, ki same premalo popularizirajo poklice svoje stroke.

Zelo važno je tudi dejstvo, ki po svoje tudi osvetljuje kadrovske stanje v naši občini, da mnoge gospodarske organizacije niso v celoti izkoristile sredstev, ki jim pripadajo za potrebe izobraževanja. To velja posebno za manjša podjetja, kjer so kadrovski problemi mnogokrat najbolj pereči. Zato je bila v poročilu omenjena misel, da bi delovne organizacije plačevale določena sredstva za strokovno vzgojo kadrov v sklad za pripravo delavcev za zaposlitev, ki bi ga upravljal Zavod za zaposlovanje delavcev. S tem bi

bilo možno štipendiranje potrebnih kadrov skladno z dolgoročno kadrovsko politiko.

Obravnavana je bila tudi kadrovska služba, ki je v mnogih, posebno manjših podjetjih slabo organizirana in nima tudi najpotrebnejših kadrov. Tako smo prišli do stanja, kot je povedal eden izmed diskutantov pozneje v razpravi, da za naprave in stroje imamo vse mogoče službe ter se zanje zelo brigamo, medtem pa mnogokrat pozabimo na skrb za človeka, ki bo te stroje upravljal.

Razprava po poročilu je bila zelo obširna in zanimiva. Diskutanti so govorili o fluktuaciji delavcev in njenih vzrokih, ki so mnogokrat v premajhni skrbi za zaposlene, kar pride posebno do izraza pri podjetjih, ki zaposlujejo sezonske delavce. Go-

vora je bilo o možnostih zaposlovanja žensk, kar postaja v naši občini vedno bolj problematično, istočasno pa ne ukrenemo ničesar, da bi omogočili zaposlitev žensk v poklicih, ki bi jih lahko brez težav opravljale. Tudi naše srednje strokovno šolstvo je bilo obravnavano v razpravi, posebno še možnost ustanovitve strojnega odseka na naši TSS, ki bi bil nujno potreben.

Po končani razpravi je skupščina na podlagi poročila in razprave zadolžila kadrovske komisije, da izdela odgovarjajoča priporočila ter jih posreduje posameznim gospodarskim organizacijam.

V nadaljevanju zasedanja je skupščina poslušala še poročilo sodnika za prekrške za leto 1963, sprejela zaključni račun proračuna za leto 1963 in nekatere odloke ter obravnavala še zemljiške zadeve.

Ob remontu na težki progi

Opravljeno je bilo veliko delo

Presenetil nas je zlom 15-tonskega stojala bločne trojke in začeli smo letni remont težke proge, ki je sedaj že za nami. O remontu bi lahko mnogo povedali. Bil je posebnost, ki si je vzdrževalci ne želimo ponovno.

Po uspešnem remontu meseca marca v valjarni 2400, ki je bil zelo zahteven in obsežen in smo uspešno opravili vsa planirana popravila, v nekaj primerih tudi nova-torska, ki bodo koristna za proizvodnjo valjarne 2400, smo morali nepričakovano začeti remont težke proge in sicer dne 5. aprila ob 1 uri zjutraj, ko se je popolnoma zlomilo bločno stojalo. Valjarna je obstala. Popolnoma nepripravljeni smo se odločili za glavni letni remont, saj drugega izhoda ni bilo; sicer je bil remont planiran v avgustu letos.

Hitra organizacija v prvem dnevu glede na velik obseg in sprejete so bile obveze s kratkim rokom deset dni do zaključka remonta. Pred vzdrževalci Javornika in Jesenic, kakor tudi kolektivom Javornika I, je bilo nujno popravilo, ki ga bo treba opraviti kvalitetno in v kratkem roku. Zavedali smo se potrebe in takoj začeli ponovno s težkim 12-urnim delom, čeprav smo bili izmučeni od remonta v valjarni 2400.

Glavni del remonta je predstavljalo popravilo zlomljene stojala, za katerega ni bilo nadomestila. Ne samo to, pred nami je bila velika odgovornost, usposobiti stojalo za nadaljnje obratovanje, čeprav je bilo popolnoma zlomljeno. Javorniški vzdrževalci smo morali opraviti že marsikatero težko nalogo in smo pri tem tudi dokazali svoje sposobnosti. Toda ta zlom je bil edinstven med raznimi večjimi zlomi kot na primer zlom Sack škarij, okvare na turbini in razni drugi lomi, s katerimi smo imeli v preteklih letih mnogo opraviti.

Začeli smo s predpripravami in organizacijo dela. Po nasvetu tehničnega direktorja smo se odločili, da bomo stojalo električno zvarili, torej za postopek, ki nam je že poznan in smo ga nekajkrat uporabili.

Mnogo je bilo predpriprav, ki so jih morali opraviti pred varjenjem kot npr. pričvrstitve zlomljenih delov, priprave za segrevanje z izdelavo onečne peči, vzporedne veza-ve električnih agregatov, upo-

raba serije jeklenk butana itd. Kar nas je mučilo in česar smo se natiho bali, je bila možnost, da se nam stojalo pri temperaturni obdelavi skrivi (primer termičnega varjenja velikega stojala v valjarni 2400). Toda imeli smo srečno roko. Dobro fiksirano stojalo je ostalo po varjenju in normalizaciji ravno kot sveča. Navarjene kontrolne marke so pokazale absolutno točnost. Bili smo zadovoljni, ker je bil to dokaz, da smo pravilno poskrbeli za vse sigurnostne mere. Stojalo smo zavarili z domačimi elektrodam Istra.

Vzdrževalci smo ob tem popravilu ponovno dokazali vso strokovnost, kakor tudi, da smo kos vsakršnim problemom tudi pod najtežjimi pogoji.

Po večdnevem ukvarjanju s stojalom so ostala remonta dela tekla naprej. Problemi so se vrstili eden za drugim. Nujna je bila terminska dograditev treh peči, ki so bile še brez raznih rezervnih delov, ki smo jih morali izdelati med samim remontom. S skupno akcijo domačih in jeseniških delavnic smo uspeli uresničiti nalogo in dokazali, kaj zmore po sili razmer človek, ki pri tem čestokrat pozabi na samega sebe.

Največ težav je bilo pri obsežnem betoniranju temeljnih plošč na progi, tirnih tračnic, odbijačev, električne zaščite trovoda in drugem. Niti ni bilo prostora za odmik težkih strojev kot so mize, vse smo opravljali na licu mesta, tako sekanje starega betona, podlivanje novih tračnic, popravilo miz in instalacij itd. Lovil nas je čas, toda znašli smo se. Uporabili smo našo staro prakso in »sušili beton s paro« ter tako usposobili naprave v predvidenem roku. Z načinom sušenja betona smo ponovno dokazali, da lahko delo časovno skrajšamo, ker normalno sušenje traja več dni, mi pa smo usposobili temelje v nekaj urah. Na tem mestu se moramo zahvaliti firmi Projekt in njenemu kolektivu za neumorno sodelovanje in pomoč, ker brez njih ne bi bilo opravljeno vse delo. Enako hitro in dobro so opravili svojo nalogo tudi zidarji Vatrostalne, ki so popravljali peči, da je lahko 16. aprila zvečer ob 10. uri težka proga normalno začela obratovati.

Še mnogo je težkih in strokovno zahtevnih detajlov ob tem remontu, mnogo pa tudi lepih in uspešnih akcij, ki jih ne bomo kmalu pozabili.

Vsi sodelujoči se bomo še dolgo spominjali na to delo pod najtežjimi pogoji, saj smo reševali osnovni obrat Železarne Jesenice in obenem dokazali, da smo vzdrževalci le dober garant naši proizvodnji.

Franc Iskra

ŽELEZARSKI GLOBUS

NORVEŠKA — Največja norveška rudarska družba za železno rudo Sydvaranger A/S v Oslu je že v naprej prodala vso predvideno letošnjo proizvodnjo koncentrata železne rude s 66% železa v višini 1,5 milijona ton železarnam v Veliki Britaniji, Zahodni Nemčiji, Avstriji in Norveški. Za to količino železne rude bodo plačale železarne okoli 4,5 milijona britanskih funt šterlingov.

POLJSKA — Poljska železarna Nova Huta bo letos dobavila Jordaniji, Saudski Arabiji in Kuvaitu 8.000 ton varjenih cevi različnih dimenzij.

BRAZILIJA — Brazilski rudniki železne rude so izvozili v letu 1963 skupno 12 milijonov ton te železarske surovine. V letošnjem letu predvidevajo, da bodo izvoz povečali na 20 milijonov ton in v vrednosti okoli 200 milijonov dolarjev.

INDIJA — Indijska železarska družba Hindustan Steel Ltd. iz Durgapurja je naročila v Veliki Britaniji valjarno za proizvodnjo trakov, ki jih bodo uporabljali za proizvodnjo varjenih cevi. Letna zmogljivost te valjarne je predvidena v višini 250.000 ton trakov, za investicijske stroške pa bodo porabili 32 milijonov zahodnonemških mark.

KANADA — V Kanadi so proizvedle železarne v preteklem letu skupno 7,2 milijona ton surovega jekla, kar je za 700.000 ton več kot v letu 1962.

ŠVEDSKA — LKAB, ki je največja švedska rudarska družba za železno rudo, se je odločila, da bo investirala 20 milijonov švedskih kron (1,4 milijona britanskih funt šterlingov) za razširitev in mo-

dernizacijo norveškega pristanišča Narvik, ki služi za morski transport železne rude iz švedskega rudnika Kiruna. Po izvedenih delih bodo v tem pristanišču lahko pristajale ladje z do 70.000 ton nosilnosti.

VELIKA BRITANIJA — Britanska železarna »Guest Keen Iron and Steel Co.« se je po obširnih poskusih, izvedenih na svojih plavžih, odločila, da bo kot prva v Veliki Britaniji zgradila namesto nove naprave za peletiziranje železne rude. Poskusi so pokazali, da uporaba peletov zniža porabo koksa ob istem časnem povečanju proizvodnje. Poleg tega si je ta železarna zagotovila za prihodnja leta letno dobavo po 300.000 ton peletov iz Kanade.

VENEZUELA — V venezuelski železarni Orinoco bodo zgradili v letošnjem letu še četrti plavž. S tem bodo povečali letno proizvodnjo grodlja na 750.000 ton, predvidevajo pa v bližnji bodočnosti še nadaljnje povečanje proizvodnje grodlja na 1,2 milijona ton letno.

ZAHODNA NEMCIJA — V Zahodni Nemčiji so v letu 1963 proizvedli 915 milijonov m³ zemeljskega plina, kar je za 50% več kot v letu 1962. Največ je k temu povečanju pripomoglo novo nahajališče, ki so ga pred časom odkrili na področju Weserja.

ZDA — V bližini Michigana bodo zgradili novo napravo za peletiziranje železne rude, ki bo lahko proizvajala letno 1,2 milijona ton peletov. Vendar je to šele prva etapa izgradnje, kajti do leta 1966 bodo zgradili še nove naprave, s katerimi bodo proizvodnjo peletov povečali na 2,4 milijona ton letno.

Avtorji tehničnih izboljšav na sejnem tehnike v Beogradu

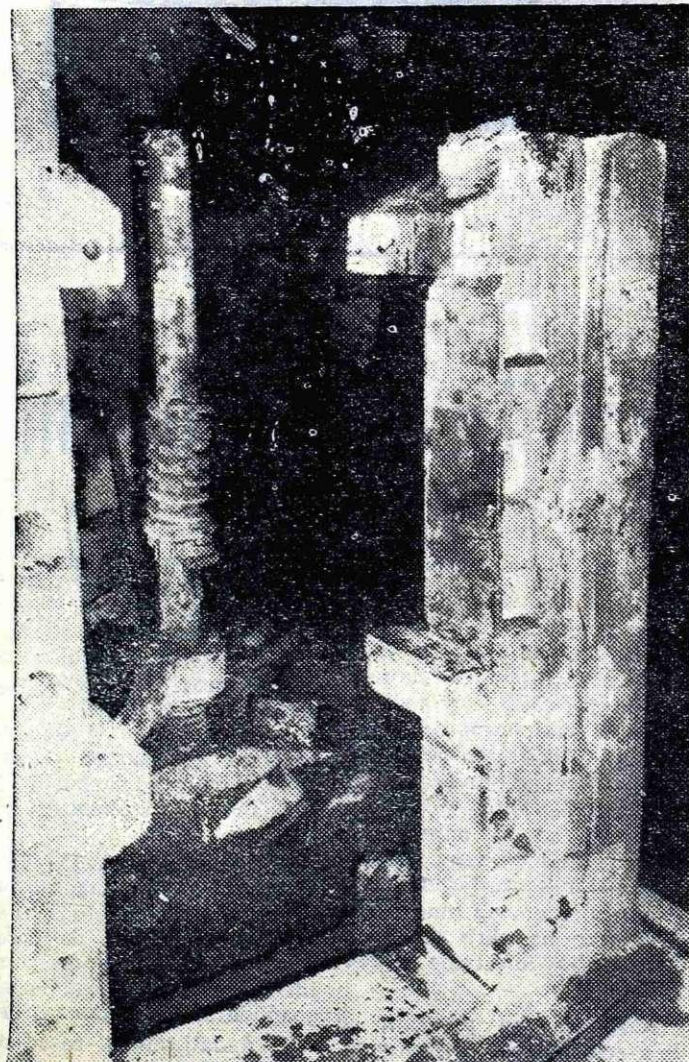
Člani našega kolektiva prijavljajo vedno nove in nove predloge, ki so iz leta v leto vedno večjega pomena za cenejše, izboljšano ter nemoteno obratovanje. Merodajni forumi in organi v našem kolektivu ob vsaki priložnosti dajejo priznanja najbolj prizadevnim in uspešnim avtorjem izboljševalnih predlogov.

Avtorji tehničnih izboljšav radi izrabijo vsako priliko, da bi se kjerkoli naučili kaj novega ali videli boljše načine dela, zato radi obiskujejo druge sorodne delovne kolektive, velesejme ali gospodarske razstave, kjer vedno zasledimo kakšno novost, ki jo koristno prenesejo na to ali drugo delovno mesto v naši železarni.

Tako kot vsa leta do sedaj, so tudi letos iznajditelji, novatorji in racionalizatorji izrazili željo, da bi si radi ogledali novosti, razstavljene na osmem mednarodnem sejmu tehnike v Beogradu. Za to letošnjo našo največjo tehnično prireditev so beograjsko sejmišče, ki je že tako

največje v Jugoslaviji, še znatno povečali in obogatili. Na letošnjem osmem sejmu tehnike, ki bo v času od 24. maja do 2. junija, bo razstavljalo svoje najnovejše tehnične dosežke preko 400 domačih delovnih kolektivov in gospodarskih organizacij, poleg njih pa tudi preko 800 tujih razstavljavcev iz 25 držav z vseh petih kontinentov.

Upravni odbor železarne je pravilno razumel upravičeno prošnjo naših avtorjev tehničnih izboljšav in omogočil ogled sejma tehnike v Beogradu 40 avtorjem, ki so s svojimi predlogi v zadnjem času največ doprinesli. V Beograd bodo predvidoma odpotovali v soboto 30. maja.

Takole se je odlomilo stojalo bločne trojke na težki progi. Kot lepo vidite na sliki, je bil to popoln zlom in za javorniške vzdrževalce problem, pred kakršnim se še niso znašli. Rešili so ga uspešno in v rekordnem času vzporedno opravili tudi glavni remont težke proge, ki je bil sicer predviden v avgustu

ŽIČNICA NA ČRNI VRH

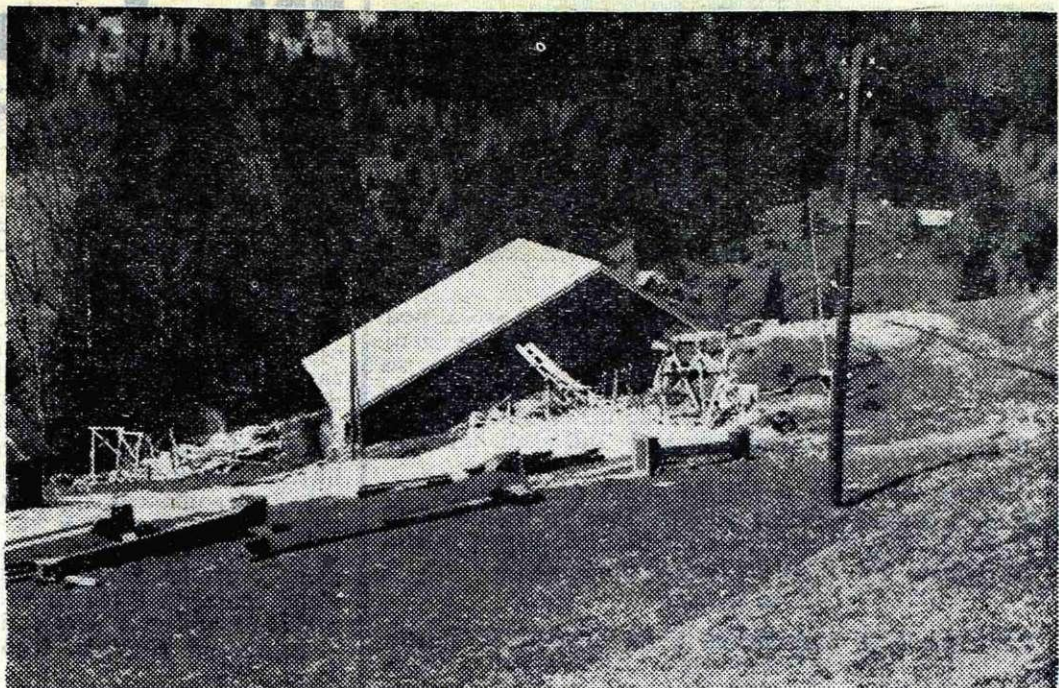
V preteklem tednu so začeli z gradbenimi deli na dokončni izgradnji žičnice na Črni vrh. Investitor tega turistično športnega objekta je podjetje Ljubljana-transport, ki je v ta namen namenilo 32 milijonov dinarjev. Vsa dokončna izgradnja bo sicer nekoliko dražja, za kar pa bodo najeli turistični kredit.

Podjetje Ljubljana-transport je sklenilo za dograditev tega objekta pogodbo z gradbenim podjetjem »Sava« z Jesenic. Sedaj kopljejo kanal za glavni dovodni kabel električne energije do spodnje postaje, kjer bo glavni pogonski motor. Pričeli so tudi z zidarskimi deli na spodnji postaji. Glavna jeklena vrh bo tekla po 19 stebrih, od katerih jih je 14 že zabetoniranih. Dograditi je tudi treba srednjo in zgornjo postajo. Na spodnji postaji žičnice bo parkirni prostor za avtomobile in bife, kjer se bodo lahko turisti okrepčali. Parkirni prostor in bife bo prevzela v upravljanje Uprava športnih objektov z Jesenic, ki ima že svojo smučarsko postojanko na Črnem vrhu. Vsa gradbena dela bodo zaključena letos, montažna dela pa čimprej bo mogoče. Tako bo jeseniški delavec dobil res prepotraben turistično-športni objekt, ki bo zbližal Jesenice s Črnim vrhom in doprinesel k rekreaciji in zdravju delovnega človeka.

Predvidoma bodo znašali vsi stroški za izgradnjo žičnice okrog 200 milijonov dinarjev in so sredstva že zagotovljena. Nastaja pa vprašanje, kdo in kdaj bo uredil parkirne prostore. Brez dvoma žičnica ni samo stvar investitorja, ampak važen ob-

jekt za ves turizem. Če ne bomo uredili tudi vzporednih objektov, torej zgradili parkirnih prostorov, povečali zmogljivosti gostinskih obratov in število prenočišč ter uredili ceste, je težko verjeti, da se nam bodo sredstva, vložena v izgradnjo te žičnice, res obrestovala. Seveda pa bo treba pomisliti tudi na ureditev primernih smučarskih prog (sedaj so samo tekmovalne) in morda vzpenjač — vlečnic.

To so vprašanja, o katerih bo treba razmisliti, naše uredništvo pa vam bo poskušalo v eni izmed prihodnjih števil vsaj na nekatera od njih posredovati odgovore od merodajnih forumov. P. K.

Spodnja postaja žičnice na Črni vrh.

Turistično društvo naj usmerja turizem

Letošnji občni zbor Turističnega društva, ki je bil v četrtek 16. aprila, predstavlja prelomnico v delovanju društva. Medtem, ko je društvo dosedanja leta delovalo v glavnem kot olepševalno društvo in skrbelo le za lepljenje lepakov, obnovev razglasnih desk, postavitev novih panojev z avtobusnimi voznimi redi, urejevanje poti in vzdrževanje klopi itd., bo v bodoče usmerilo svojo dejavnost v razvoj turizma. Osnovna naloga društva bo usmerjanje turizma, gojenje tujega turizma in poživitev domačega rekreativnega turizma.

Poročilo predsednika Janeza Černeta so v razpravi dopolnili podpredsednik občinske skupščine France Gašperin, Franc Konobelj, Maks Dimnik, Jože Rozman, Milan Bregar in drugi. Ugotavljali so, da je turizem ena najvažnejših gospodarskih panog in da je društvo bilo do sedaj premalo turistično. V bodoče bo treba izkoristiti turistični tranzit skozi Jese-

nice. Okrog milijon tujih turistov potuje skozi Jesenice in jih bo treba seznaniti z izletnimi točkami v bližini Jesenic, s Tehničnim muzejem in jim nuditi v gostinskih obratih postrežbo, kakršne so vajeni. Društvo bo moralo tesno sodelovati s turističnima poslovalnicama Kompassa in Izletnika. Dobiči bo moralo tehnično-strokovno osebje, ki bo sposobna

posredovati tujcem potrebne informacije.

France Gašperin je v razpravi dejal: »Nujna bo sprememba kvalitete dela društva. Doseči bo treba tesnejše sodelovanje z gospodarskimi organizacijami, predvsem trgovskimi in gostinskimi podjetji, saj imajo ti največ koristi od turizma. Društvo bo moralo posvetiti večjo pozornost propagandi. Ljudi bo treba vzgojiti, da bodo začeli turistično misliti in delati. Društvo je pričelo prepozno misliti na razvoj turizma, ki ima v jeseniški občini take pogoje kot malokje.

Maks Dimnik je v razpravi priporočal obnovev manjših gostiln, ki bodo za turizem posebnega pomena.

Franc Konobelj je govoril o važnosti tehničnega in bodočega planinskega muzeja, o spomenikih, ki so za tujce posebno važni, o preslabi propagandi za teden narcis, o nujnosti pridobitve privatnih, starejših igralke, ki so v njih sob za tujce, o povezavi s Planinskim društvom in mlajše soigralke poraza.

Občinsko zvezo borcev itd. Bogata razprava je dala obilo smernic za prihodnje delo Turističnega društva Jesenice, ki pomenijo prelomnico. Da bo društvo velikim nalogam in izboljšanju kvalitete dela kos, so dopolnili odbor s sposobnimi in dela voljnimi člani.

P. U.

**ZOPET ZMAGA
DOMACINK
JESENICE : TRIGLAV
32:29 (16:8)**

V nedeljo dopoldne je bila prijateljska košarkarska tekma med članicami Jesenic in kranjskega Triglava.

Jeseničanke so zmagale s tremi točkami prednosti. V prvem polčasu so igrale zelo dobro, temu primeren je tudi rezultat 16:8. Drugi polčas pa jim je delal nekoliko pregla-posebno važni, o preslabi propagandi za teden narcis, o nujnosti pridobitve privatnih, starejših igralke, ki so v njih sob za tujce, o povezavi s Planinskim društvom in mlajše soigralke poraza.

Star slovenski pregovor pravi: »V slogi je moč!« Pri nas pa drži resnica, da sodelovanje med društvu rodi uspehe. Dokazov za to je več. Eden od njih je pred kratkim uspela komedija starega kova »Vdova Rošlinka«. Pripravilo jo je društvo upokojencev v okviru Svobode in je dobro uspela. Obiskovalci, starejši in mlajši, vsak je komedijo doživljal po svoje in s tem je bil namen tudi dosežen. S to igro so naši ljudje zopet pokazali, da so pripravljeni odstopiti del svojega časa za razvedrilo drugim, res pa je tudi, da je v vsaki, še tako stari igri, nekaj življenjske resnice, ki ni nikoli tako stara, da je ne bi mogli prenesti v današnji čas.

Jubilanti 50-letniki

V mesecu maju bodo praznovali 50-letnico naslednji naši sodelavci: STANKO VIDMAR, elektro energija, 5. maja; STANKO MEZEK, Javornik I, 7. maja; FELIKS TRAVNIK, gradbeni oddelek, 12. maja; IVAN BARTOLJ, šamotarna, 13. maja; RUDOLF MAJCEN, hladna valjarna in žičarna, 13. maja; STANKO MODERC, cevarna, 17. maja; ANTON RO-PRET, martinarna, 17. maja; FRANC HRIBAR, Javornik II, 18. maja; ALOJZ ERMAN, mehanična delavnica, 21. maja; ANTON ANTONIČ, mehanična delavnica, 22. maja; ALOJZ MRAK, plinska in vodna energija, 22. maja; ANTON POGAČAR, žična valjarna, 22. maja; MARIJA ARH, valjarna 2400, 27. maja; FILIP KOŽELJ, vodstvo strojno-energetskih obratov, 28. maja; ANGELA MACORIG, G.E.Ž., 29. maja; ANTON PRETNAR, Javornik I, 30. maja in ALOJZ RŽEN, hladna valjarna in žičarna, 30. maja.

Vsem k jubileju iskreno čestitamo!

Ko se vrača življenje

A najsi je šel zdoma še tako rano, vselej je srečal pod prevalom Podrobarja, ki je tovoril v dolino hlode in ni skoparil s svojo vozniško vuemo. Vpil je na konja, se pogovarjal s seboj in robantil zgraj zato, da ga je bilo slišati. V rtiče je imel vpetih poldrug meter hlodov, ki so risali po poti polkrožne oblike ter brisali sledi. Stare in nove.

Gozdarjevo upanje je veljalo vselej samo do prevala. Tam se je zgostila črnina gozdov. Tam so izginile sledi okovanih čevljev, ki so nastale minulo noč. Naprej je bila le še enolična gaz, ki so jo zarisali štirje hlodi.

Ce je vozil, je podrobarski kmet robantil. Kilometer daleč je bilo moč slišati njegovo slabo in dobro voljo. Kadar je bil nejevoljen, je psoval svojega konja. Vpil je, da je lenuh in kljuse, da komaj vsak teden premakne svoje noge in da naj le počaka, saj ga bo dal prihodnji teden mesarjem, Robnikovemu Jaku ali komur že bodi. Vsakih nekaj dni je bil z dobro voljo manj sprt. Tedaj se je z rjavcem prijazno menil. Bodril ga je in mu prigovarjal, naj le skuša držati nazaj, da ne bo treba podkladati zavornih verig.

Tudi s Pardubskym je bil Podrobar kakor je nanese. Včasih prijazen, včasih osoren. Ce je bil posebno dobre volje, mu je iz svoje ploščate stekleničke ponudil požirek domačega žganja.

Jutro po tem, ko so nadlegovali Podrobarja našopani, ko je Poljanec naletel na gošarje in ko so le-ti opolnoči potrkali, naj podrobarski kmet pred jutrom zabriše njihove sledi, se je odpravil gozdar zarana na Pokljuko. Zdoma je šel pred svitanjem. Na pot so ga gnale slutnje. Bil je zelo vraževeren in ni si kaj mogel za to. Z dnem je bil pri križu. Tu je dokončno razkril, da so šli ponoči pred njim trije možje v okovanih smučarskih čevljih. Ko si je ogledoval odtiske nakovanih čevljev, je dejal:

»Gošarji so bili. Drugi ljudje nimajo take obutve. Široke pete, visok podplat, podkvice čez vso peto, široke ploščice čez sprednji del stopala, vse to ni za vpenjanje v smuči. Ti vraži imajo nakovano obutev tako gosto, da se v sledi dotika žebelj žeblja. Njihovo usnje se ne dotika snega.«

Na čutil naduhe, ki ga je sicer opominjala na leta, Saj je bil prepričan, da bo z izsledki tega jutra lahko umiril Messnerjeve dvome. Ko bo ugotovil, kje se izgublja sledi s poti v gozd, bo kar moč hitro obvestil varnostnega šefa. Tam se bodo spustili policisti v smrečje. Vsaka stopinja bo lahko pomenila stotero možnosti. A to ne bo več njegova stvar. Nihče bi ga ne pripravil do tega, da bi šel z njimi. Po tistem opozorilu malo pred božičem se je bal partizanov in ni bil pripravljen tvegati več, kakor je bilo neobhodno potrebno.

Ko se je bližal Prevalu, je trdno upal, da Podrobar še ni vstal. Motril je stopinje okovanih čevljev, ki se pri desetem ali enajstem kilometru morda izgubljajo v goščavo. Raport, Messner, malo žganja in potem naj se zgodi, kar se mora. Nekaj mrtvih, nekaj ujetih, par imen na lepakih, nekaj jih premine v taboriščih, njegovi gozdovi pa bodo spet mirni in na voljo pravim gošarjem, gamsum, ki jih izbóci njihova družba.

Ni bila nejevolja. Divja jeza je bilo tisto, kar ga je popadlo, ko je zaslišal nekaj sto metrov pod Prevalom, kako se Podrobar pogovarja s svojim konjem. Obstal je in stopil kraj poti v sneg. Potem je čakal in potihlo klet. Imelo ga je, da bi si razgrizel ustnice, da bi si pljunil v možgane ali želodec, da bi preklel svojo nemoč...

Podrobar ga je slutil, slišal in videl od daleč. Malo pod Prevalom je ustavil konja, snel z rtičev zavorne verige in se delal, kakor bi ne bilo na svetu nič pomembnejšega kot srečanje z gozdarjem. Počasi je porinil cmok tobaka na drugo stran svojih ust, si dal brez konca opraviti z zaviranjem in godrnjal nevoljo, ki je ni bilo moč razumeti.

Gozdar je čakal ob poti. Med kopico nerazumljivih besed je ujel:

»Naj jo hudič, takšno pogodbo! Mi je treba, starcu, vstajati sredi noči in vlačiti les za te preklete šva...?«

Bilo se je dobro zdanilo. Iz teme je vstalo tako mdro nebo, da je ivje odsevalo v njem kakor v vodi. Kmet je rogovilil in se motal okrog konja. Ko ni in ni prišel dol, je stopil Pardubsky na pot. Sneg je zaškripal pod njegovimi čevlji in komaj je stopil izza ovinka, ga je Podrobar pogledal.

Popihal si je med premrzle dlani in ga brez pozdrava ogovoril:

Kje bomo preživeli prvomajske praznike

Praznik dela bomo letos lahko praznovali tri dni. Če bo še vreme naklonjeno, bomo pohiteli v prelepo naravo in v gore. Naveličani vsakdanjega monotonega življenja se bomo vsaj za krajši čas umaknili tovarniškemu dimu, prahu in trušču ter se nadihali svežega zraka in si utrdili zdravje. V današnjem hitrem tempu življenja nas nekaj nepoznanega žene v nepokvarjeno naravo, v kraljestvo prepadnih sten in v globoke gorske dolinice, kjer vlada spokojna tišina in nas prevzema občutek prostosti, brezskrbnega življenja, lepote in sreče.

Letošnjo zimo je zapadlo po gorah razmeroma malo snega. Pogosto aprilske deževje pa jih je prav na debelelo odelo v belo snežno odejo in so zato postale zaradi plazov nevarne. Le izkušeni, podjetni planinci in smučarji se bodo lahko podali v visokogorje — na Kredarico, Velo polje, Kriške pode, Kotovo sedlo itd. Skromnejši se bodo zadovoljili z izletom v dolino Vrat, kjer je cesta kopna in bodo izpred Aljažvega doma občudovali veličastno severno triglavsko steno ter zasnežene stene Stenarja in Cмира.

Gostoljubna Kovinarska koča javorških planincev v Krmi bo gotovo dobro obiskana, saj je hoja iz Mojstrovke prav prijetna, po do-

lini Radovne pa vodi lepa cesta. Ko spomladi sonce ogreje mogočne sklade Debele peči, lahko občudujemo dolge snežene reke — plazove, ki v silnem trušču drve preko sten.

Kdor se bo odločil za enodnevni izlet, se bo lahko napolnil v lepi, morda nekoliko pozabljeni gorski kotiček, v zanimivo ter lahko dostopno gorsko dolino Malo Pišnico. Nekoliko po cesti iz Kranjske gore proti Vršču zavije desno v gozd. Vozna pot, ki se kmalu spremeni v stezo ter vije navzgor po gozdu. V četrte ure pripelje v odpr skalnat svet, kakih dvestopetdeset metrov visoko nad strugo hudournika. Naprej vodi polagoma navzgor čez več prav zanimivih lesenih mostičkov, čez grape in robove, od koder je lep razgled na kamnit svet Škrbinjeka. Kmalu smo na vozni poti, ki vodi skozi bujne gozdove in ob hudourniški pregradi do širokega prodišča. Po njem pridemo do lovske koče. Z bava nas bistrí potoček, Mojstrovka, Sleme in Grlo pa razkazujejo svoje sive prepadne stene. Če nismo preveč glasni (kar želijo tudi lovci), lahko naletimo na trope gamsov in srn. Tu gnezdiijo tudi orli, spomladi pa poje ruševcev. Pred dobrimi dvesto leti so v Mali Pišnici za potrebe fužin na Jesenicah posekali veliko lesa in žgali v

bujnih bukovih gozdovih oglje.

Za enodnevni izlet je priporočljiva tudi tura do koč v Krnici. Ob strugi Velike Pišnice vodi lepa vozna pot k vznožju prepadnih sten Škr-latice in Prisojnika.

Najbolj živahno pa bo verjetno na Vršču. Za praznike bodo oskrbovane vse planinske postojanke. Smučarji bodo lahko uživali na snežiščih pod Prisojnikom, Mojstrovko, posebno pa še na Slemenju. Prijetna bo tudi tura na vrh Mojstrovke.

Tudi klasično gorsko dolino Trente bodo nekateri obiskali. Zal Trenta izgublja svojo idilo, ker se Trentarji izseljujejo in je že polovica kmetij v Zgornji Trenti prešla v roke letoviščarjev. Izvir Soče, ki mora biti zaradi obilnih padavin izredno lep, bo vreden obiska.

Zagnani planinci se bodo podali po lepi razgledni poti visoko nad Zgornjo Trento na koč pod Špičko, ki ima veliko obiskovalcev in oboževalcev. Prislunhimo njeni vpisni knjigi:

»Poln lepih spominov, toda z obžalovanjem v srcu, da moram že zapustiti ta nepopisno lepi kotiček naše zemlje.« (Bernard Stritih, Tržič)

»Špička je ostala planinska postojanka kot smo jih imeli, ko še ni bilo hotelov in gostiln po planinah.« (Viktor Eržen, Maribor)

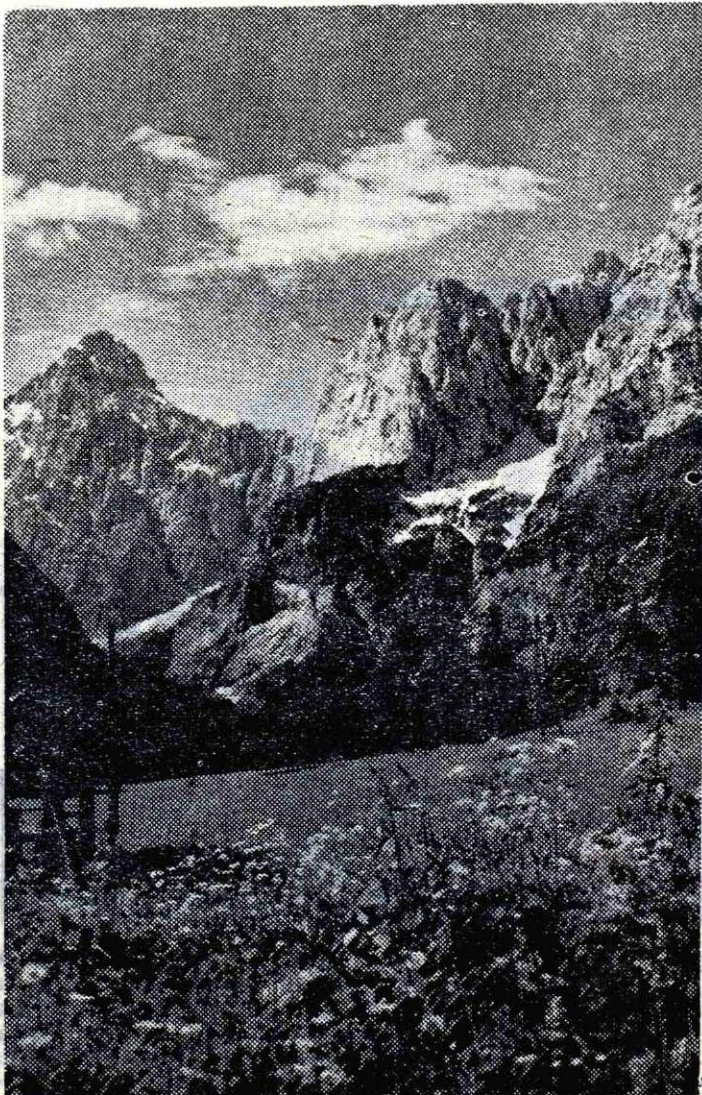
»Edina planinska postojanka, nad katero sem resnično navdušen. Sinoči sva se morala na Vršču umakniti razvpitim turistom — ponočnjakom, ki so razgrajali pozno v noč. Kljub sinočnim grenkobam danes v tej prelepi kočici uživava nad vse v obzoru vrhov in veliki tišini.« (L. Korošec, Pepca Lesjak, Ljubljana)

»Ti krona vseh planinskih domov in koč. Danes sem tako srečna, ko sem zopet prenočila v tvojem naročju. Hvala vsem, ki so nam v tem čudovitem planinskem svetu ustvarili to bajtico vseh bajtic.« (Minka Mali, Elza Urbančič, Ljubljana)

Lep in zanimiv je tudi izlet v Tamar, kjer nas s treh strani obdajajo trdnjavske stene Planice in imamo občutek, da smo prišli na konec sveta.

Za delavski praznik bo živahno tudi na Poljanah in Mežakli. Nekateri pa bodo odšli na Črni vrh in od tam po lepi stezi proti domu na Pristavi v Javornških rovtah iskat prve narcise. Tisti, ki so se motorizirali in jim daljave niso ovira, se bodo lahko podali na Primorsko, kjer je že prava pomlad in je vse v bujnem cvetju.

Anton Blažej

Razor in Prisojnik

**Dopisujte
v Železinja**

Uspeli izpiti civilne zaščite v ŽIC

Preprečevanje nesreč in katastrof, reševalna služba, požarna varnost in gasilstvo so nujni spremljevalci oziroma sestavni del dobro organizirane civilne zaščite, ki se prepleta s številnimi poklici s skoraj vsemi panogami znanosti in tehnike. Vendar je kljub temu specializirana služba, še več — sama vsebuje vrsto specializacij.

Tako sta bila od decembra 1963 do marca 1964 dva tečaja in sicer za ABH službo in tehnično službo, na katerem so tečajniki pridobili potrebno znanje za hitro, sigurno in pravilno opravljanje požrtvovalnega dela ne samo v vojnem času, temveč tudi ob elementarnih nesrečah. Vsaka počasnost, nesigurnost in neznanje lahko v določenih trenutkih poveča materialne ali človeške žrtve.

Tečajnike za oba tečaja sta izbrala referent CS Železarne Jesenice in referent CZ pri ObO Jesenice. Organizacijo, evidenco in izbiro predavateljev za tečaje pa je prevzel CZ Železarne Jesenice. Izvedba tečaja in izpitov je bila poverjena vodji za izobraževanje pri ŽIC Petru Sitarju.

Tečaj tehnične službe je potekal v treh skupinah, tečaj ABH službe pa v dveh skupinah. Na tečaje so bili povabljeni le tisti, ki niso imeli posebnih razlogov za izostajanje, zato ni bilo posebnih pritožb in obisk je bil vsakokrat zadovoljiv. Predavatelji se niso omejili le na suhoparno podajanje predvidenega gradiva, temveč so istočasno, kjer so le mogli, uporabljali ponazorila, make-te, diafilme ter zvočne filme. Na ta način so bila predavanja bolj pestra.

Predpisana snov je bila nova. Tako je bilo prvič popolnoma obdelano celotno področje atomistike v vojni in miru, nova tehnika oživljanja ter umetnega dihanja, najnovejši sistem tehničnega reševanja ter načela požarnovarnostne službe in končno uporaba najnovejših bioloških agensov ter zaščita proti njim. Tečaj je zajemal tudi organizacijsko shemo civilne zaščite v podjetju ter praktično vajo v »plinski sobi«.

V dneh od 31. marca do 3. aprila 1964 so tečajniki polagali izpite pred posebno komisijo, katere predsednik je bil tov. Sitar. Komisija je bila razdeljena v tri skupine: za atomistiko, za tehnično reševanje in požarnovarnostno službo in za prvo pomoč ter biologijo.

Pri tehnični službi je uspešno opravilo izpite 84 % tečajnikov, pri ABH službi pa 95 %, kar je popolnoma zadovoljiv rezultat. Tečajniki, ki so tečaj opravili, so namenjeni predvsem za vodstveni kader civilne zaščite in tako sta železarna kot ob-

čina dobili ljudi, ki se dobro zavedajo dolžnosti in humanosti, ki jo bodo na vsakem mestu znali tudi opravičiti. Boji proti elementarnim, proizvodnim in prometnim nesrečam ter njihovim posledicam in ukrepi za zaščito civilnega prebivalstva so naloge, kjer bo prišla do izraza njih resnost in uspešno ukrepanje. Dejavnost civilne zaščite je torej mnogostranska, prva naloga pa je, da bodo ljudje znali sadove človeške ustvarjalnosti tudi varovati pred nepotrebnim uničenjem, je ob zaključku tečaja poudaril referent CZ pri Železarni Jesenice.

Izpitom sta prisostvovala tudi načelnik oddelka narodne obrambe skupščine Jesenice in referent CZ pri skupščini ObO Jesenice. Zadnji dan izpitov nas je obiskal tudi predstavnik republiškega sekretariata CZ, ki je pohvalil znanje tečajnikov, strokovno delo predavateljev ter organizacijsko sposobnost oddelka za civilno zaščito pri Železarni Jesenice.

Tečajnika pred izpitno komisijo opisujeta dihalni aparat

Večkrat letno

Z množično udeležbo na medobratnem tekmovanju v kegljanju so poleg mehanične delavnice vzbudili pozornost tudi članj projektivnega biroja. Kar z dvema ekipama so nastopili, kolektiv sam pa šteje 35 ljudi.

Na vprašanje, kako mu je to uspelo, nam je tov. Klemen Župančič, referent za šport, povedal: »Priprav za

medobratno tekmovanje smo se lotili zelo resno. Ker kvaliteto ne moremo poseči v borbo za prvo mesto, smo poskušali z udeležbo pridobiti točke. V kegljanju nam je to uspelo. Z ustno propagando in prepričevanjem smo pridobili dvajset tovarišev, ki so se tudi udeležili tekmovanja. Res je, da je bilo med udeleženci pol tiskih, ki so prvič kegljali, vendar so po nekaj metih in trenutnem uspehu bili zelo navdušeni nad tovrstno rekreacijo. Razpoloženje med tekmovanjem je bilo odlično in želimo, da bi bilo tekmovanje večkrat na leto in ne samo enkrat. Tov. Župan-

čič je še pripomnil, da bi morali način tekmovanja bolj prilagoditi znanju tekmovalcev in vrsti tekmovanja. Zelo neugodno vpliva tekmovanje v borbenih partijah na čiščenje, ker se zгоди, da posameznik pri igri na posamezne kegle zelo redko kaj zadene. Dobro bi bilo, da bi vsak tekmovalec začel v vsaki seriji na polno. Da bi bilo lažje sestavljati ekipe, naj bi namesto 10 štele 8 tekmovalcev.

Komisija za športno rekreacijo naj bi ta predlog upoštevala in v tem smislu popravila tekmovalni pravilnik.

-nc.

Radiološka patrila pri delu z URD-500

Osnovne misli programa organizacije SZDL

Izvršni odbor občinskega odbora SZDL je na zadnji seji obravnaval najvažnejše naloge prve polovice tega leta, kakor tudi naloge za daljše obdobje. Poudarjeno je bilo, da morajo vse organizacije SZDL intenzivno sodelovati pri reševanju problemov novoustanovljenih krajevnih skupnosti. Prizadevati si morajo, da bodo predlogi statuten dobro obdelani in kot je predvideno, v maju sprejeti. Da bi povečali življenjski standard, je treba intenzivno pomagati pri izpolnjevanju delovnih načrtov gospodarskih organizacij in družbenega plana občine, stalno analizirati višino osebnih dohodkov in skrbeti, da na nobenem delovnem mestu ne bodo nižji od 25.000 dinarjev.

Z organizacijskimi oblikami, izboljšavami, mehanizacijo in modernizacijo je treba čimprej ustvariti pogoje za prehod na 42-urni delovni teden. Hitreje je treba obdelati predloge in izdelati določila za uresničitev novega pokojninskega sistema in spremljati problematiko šolstva. Več skrbi bo treba posvetiti tudi otroškemu varstvu. Predvsem bi morali k reševanju tega vprašanja pritegniti konferenco za družbeno aktivnost žena. Najti moramo najboljše oblike obveščanja občanov. V ta namen bo treba vključiti vse sile za čimprejšnjo postavitev lokalne radijske postaje. Že sedaj moramo začeti s pripravo za letno konferenco organizacij SZDL, ki naj bodo v duhu vsestranske skrbi za državljana.

VAKUUMSKO VLIVANJE - KORAK NAPREJ

Ob vedno večjem tehničnem razvoju v svetu stalno narašča tudi svetovna proizvodnja jekla. Pri tem so pred proizvajalci vedno večje kvalitete zahteve. Danes imamo različne aparature, ki nam takoj odkrijejo napake v jeklu. Tako so jeklarji prisiljeni iskati nove metode za izboljšanje kvalitete jekla in zato se v zadnjem času vedno bolj uveljavlja postopek »vlivanja v vakuumu«.

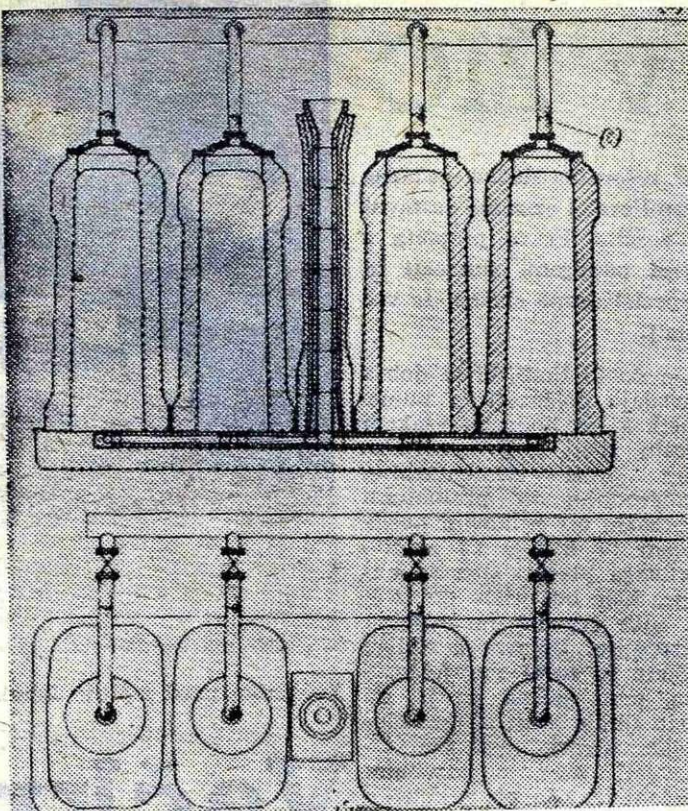
Če primerjamo sifonsko (ali parnih injektorskih črpalk) izsesamo zrak, tako da se zmanjša zračni pritisk v komori na 1 do 10 torrov. Z znižanjem pritiska v komori se zmanjša tudi topnost plinov v jeklu, zaradi tega se plini v veliki meri izločajo iz raztaljenega jekla, obenem pa se tudi znatno zmanjša možnost tvorbe ostalih nečistoč v jeklu.

Razplinjenje vodika je pri jeklih z višjim ogljikom zelo uspešno (okrog 23%), medtem ko se pri jeklih z nizkim ogljikom izloča vodik že nekaj minut po vlivanju. Učinek odstranitve vodika je odvisen od pritiska. Čim nižji je pritisk, tem manj vodika bo v jeklu.

Kisik je v jeklu v obliki kovinskih oksidov (železa, mangana, aluminija) in ga vsebuje 10 do 50%, odvisno od vrste jekla.

Danes poznamo že sedem načinov vlivanja v za zrak zatesnjeni komori. Prvi način je razplinjevanje jekla v ponovci. Pri tem ponovco, napolnjeno z jeklom, postavimo v komoro. S pomočjo vakuumskih črpalk dosežemo vakuum. Čas razplinjevanja je 15 minut, pri tem se izločijo plini, talina močno kuha. Po 15 minutah ponovco dvignemo iz komore in jeklo normalno odlijemo.

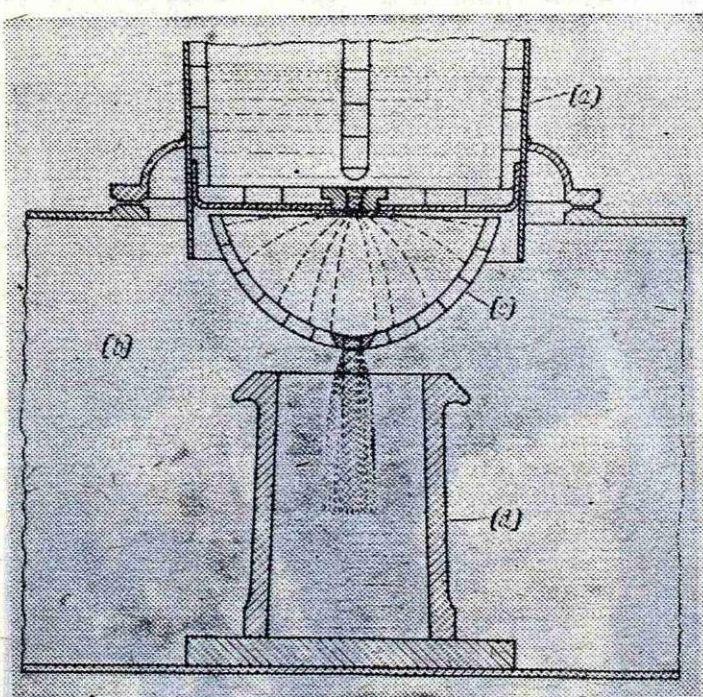
Osnovni princip vakuumskega postopka je v tem, da raztaljeno jeklo vlivamo v posebni za zrak zatesnjeni komori. Iz nje s pomočjo močnih vakuumskih črpalk

slika 2

Tretji način vlivanja imenujemo tudi odplinjevanje curka jekla. Na komoro (b) s kokilo (d) postavimo ponovco (a) z raztaljenim jeklom. Skozi razpršilnik (c) teče jeklo v kokilo (d). Ta način je primeren za velike odlitke oziroma kovaške in-

gote do teže 150 ton. Čim višji je vakuum, tem težje dobimo zdrav ingot — zaradi razpršenja curka. Visoko kvaliteta jekla najprej odplinimo v ponovci s pritiskom 0,1 torra, šele nato vlijemo v vakuum.

slika 3

Pri četrtem načinu, imenujemo ga »način odplinjevanja od peči do ponovce«, je delovna temperatura lahko nižja. Ponovca je zatesnjena s pokrovom in polnilnim lijakom ter jo prenesemo do peči, kjer jeklo preko lijaka vlijemo v vakuum. Zlindro pri tem zadržimo, pa tudi temperaturne izgube so manjše.

Peti način je osnovan na drugačnem principu kot predhodni štirje, čeprav je tudi osnova vakuumsko komora, ki pa je manjših raz-

mer. Ponovco s tekočim jeklom postavimo pod manjšo vakuumsko komoro, ki je izdelana tako, da jo lahko premikamo v navpični smeri. Pri tem z dviganjem in spuščanjem komore dosežemo, da je manjši del taline vedno v komori. Slaba stran tega načina je visoka nabavna ce-

na, zato pa je učinek razplinjenja večji.

Pri šestem načinu ponovco z jeklom postavimo pod manjšo vakuumsko komoro, skozi katero se nato pretaka talina in se razplini. Jeklo kroži skozi vakuumsko komoro po dveh ceveh, ki sta potopljene v talino. Ena cev je vstopna, druga pa izstopna. Energija, potrebna za kroženje jekla, nastaja deloma zaradi zmanjšanja pritiska v komori ter z doziranjem plina (običajno je argon) v vstopno cev, ki potiska tekoče jeklo v komoro. Ker so v komori vedno le manjše količine jekla, je odplinjevanje zelo hitro in uspešno. Pri tem načinu so tudi temperaturne izgube manjše.

Sedmi način vakuumskega vlivanja je tako imenovani »GERO« proces. To je v bistvu »način odplinjevanja curka jekla«. Razlika je le v tem, da kokila istočasno igra vlogo vakuumске komore. Ta način odplinjevanja je primeren za ingote, težke od 1 do 5 ton. Negativna stran tega načina vlivanja je obrizganost notranjih sten kokile, pa tudi površina ingota je slaba.

Če primerjamo vseh sedem načinov vakuumskega vlivanja, vidimo, da uporabljamo pri prvih petih načinih enostavne naprave, toda vakuumске komore so razmeroma velike in zahtevajo odgovarjajoče visoko zmogljive parne injektorske črpalke (sešalne zmogljivosti 1 milijon 500.000 m³ na uro). Pri šestem in sedmem načinu so naprave bolj komplicirane. Vendar je danes v rabi največ vakuumski postopek »razplinjevanja jekla v ponovci« (slika 1).

Vakuumski način vlivanja jekla pomeni v jeklarstvu nov korak naprej, ki omogoča proizvodnjo bolj kvalitetnih vrst jekla.

Slavko Tarman

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža, očeta in starega očeta

MIHAELA SVETINA

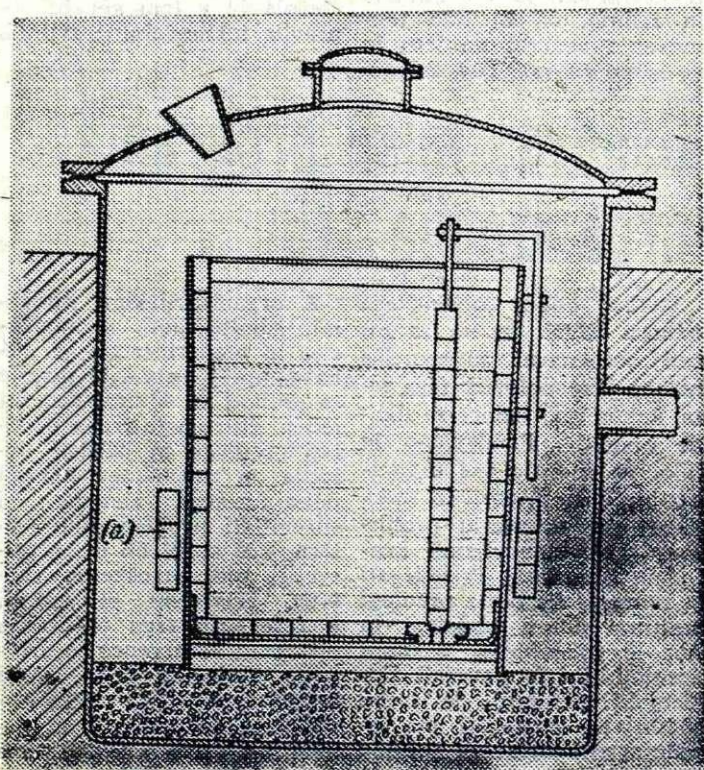
se iskreno zahvaljujem vsem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam pomagali.

Posebno se zahvaljujem dr. Tancarju, upravniku doma »dr. Franceta Berglja« tov. Sokliču in osebju tega doma za izredno požrtvovalnost, skrb in nego v času težke bolezni.

Enako se zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, sosedom in sodelavcem v strugarni za cvetje, vence in spremstvo pri pogrebu. Pevskemu društvu upokojencev Javornik se zahvaljujem za žalostinke doma in pri odprtem grobu.

Za vso pozornost in sočustvovanje iskrena hvala.

Zalujoča žena in hčerke z družinami

slika 1

Pri drugem načinu vlivamo mo visokemu vakuumu do jeklo preko lijaka. Ko se jeklo dviguje, pada pritisk v kokilah. Nato jeklo podvrže

Skupščina občine Jesenice - oddelek za gospodarstvo

ODREJA

naslednji obvezni minimalni delovni čas med prvomajskimi prazniki:

TRGOVINE

30. 4. — Vse trgovine prehrabene stroke so odprte neprekinjeno od 7. do 19. ure, samopostrežne do 20. ure. Ostale trgovine imajo običajni delovni čas.

1. 5. — Vse trgovine so zaprte.

2. 5. — Poslujeta samopostrežni trgovini na Plavžu in na Javorniku od 7. do 10. ure.

3. 5. — Po običajnem nedeljskem delovnem času poslujejo samopostrežne trgovine na Plavžu, pri Moriču, bivši železniški konzum in na Javorniku, najmanj od 7. do 10. ure.

TRGOVINE IZVEN MESTA

30. 4. — Trgovine so odprte neprekinjeno do 19. ure.

1. in

2. 5. — Vse trgovine so zaprte.

3. 5. — Prehrabene trgovine odprte od 7. do 10. ure.

PEKARNE

30. 4. — Odprte neprekinjeno do 19. ure.

1. in

2. 5. — Vse pekarnice zaprte.

3. 5. — Odprte od 6.30 do 9.30 ure.

Podjetje naj že v sredo 29. aprila pripravi dovolj kruha in z njim založi vso ostalo trgovsko mrežo in gostinske obrate.

SLASČICARNE — poslujejo vse praznične dneve.

MLEKARNE

30. 4. — Odprte po običajnem delovnem času, s tem, da popoldan oskrbe prebivalstvo z mlekom za naslednji dan.

1. 5. — Vse mlekarnice zaprte.

2. in

3. 5. — Poslujejo z nedeljskim obratovalnim časom.

MESNICE

30. 4. — Vse mesnice so odprte neprekinjeno do 19. ure.

1. in

2. 5. — Vse mesnice zaprte.

3. 5. — Od 7. do 9. ure poslujejo poslovalnice v Kranjski gori, Mojstrani, na tržnici na Jesenicah in na Javorniku.

TRAFIKE — poslujejo po običajnem delovnem času, le v Kranjski gori mora biti odprta po ena trafika vse praznične dneve.

GOSTINSKI OBRATI — lahko podaljšajo obratovalni čas na vso noč od 30. aprila na 1. maj in od 1. na 2. maj brez posebnega dovoljenja.

BRIVNICE IN ČESALNICE

30. 4. — so odprte do 20. ure.

1. in

2. 5. — Vse poslovalnice zaprte.

3. 5. — Odprti le poslovalnici Komunalnega servisa na železniški postaji Jesenice in na Javorniku od 7. do 12. ure.

4. 5. — Odprte vse brivnice in česalnice tako družbenega kot zasebnega sektorja.

CVETLICARNE

30. 4. — Odprte do 19. ure

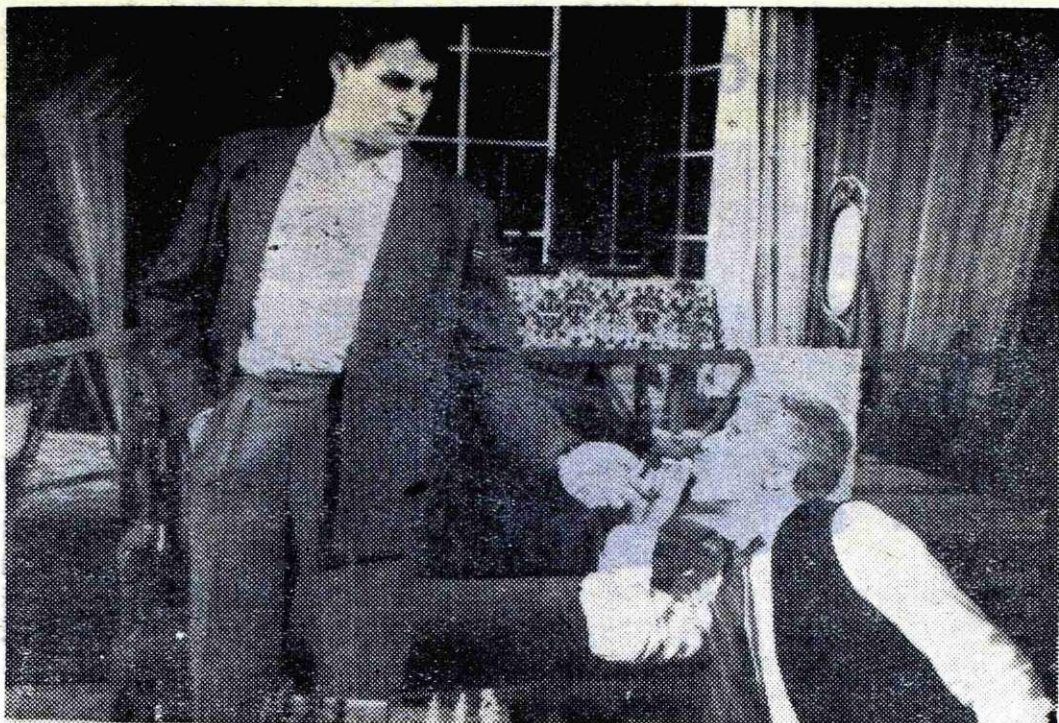
1. in

2. 5. — Zaprto.

3. 5. — Dežurna služba.

AVTOSERVISNE DELAVNICE — bodo v predprazničnih dneh poslovale po običajnem delovnem času, 1., 2. in 3. maja pa mora podjetje Ljubljana-transport, PE Jesenice, na Jesenicah in v Kranjski gori urediti dežurno službo in to javno objaviti.

Delovne organizacije naj za praznik primerno okrase izložbe, uredijo zunanost poslovnih prostorov in okolico. Izvajanje te odredbe bo nadzorovala tržna in sanitarna inšpekcija.

Minuli četrtek je bila v našem amaterskem gledališču »Tone Čufar« nova premiera in sicer igre M. Zupančiča »HIŠA NA ROBU MESTA«. Na sliki je prizor iz tega domačega dela s sodobno vsebino. Zanimiva in pomembna igra »Hiša na robu mesta« bo uprizorjena tudi v soboto 2. in nedeljo 3. maja zvečer.

Na Jesenicah bomo dobili radijsko oddajno postajo

Že dalj časa so bili pogovori o postavitvi lokalne radijske postaje na Jesenicah. Zadržek so bila v glavnem finančna sredstva, ki sicer ne predstavljajo velike vsote, jih je pa vseeno težko zagotoviti, ker so vsa razpoložljiva sredstva že razdeljena. Občinski odbor SZDL, ki se je zadalil izpeljati zadevo, je bil mnenja, da bo radijska postaja najboljše komunikacijsko sredstvo za posredovanje informacij.

Zato je bilo sklenjeno intenzivno delati na tem, da jo postavimo, vendar z najmanjšimi možnimi izdatki za postavitev in vzdrževanje. Vemo, da v Trzinu že imajo oddajnik in da so za njegov postavitev porabili minimalna potrebna sredstva, zato so si naši predstavniki ogledali njihovo radijsko postajo. Imajo dva prostora: sobo za napovedovanje ter prostor z oddajnikom in najpotrebnejšimi pripomočki. Za pripravo vsega tega so potrebovali 3,5 milijona dinarjev. Za delovanje studia, ki oddaja štiri dni v tednu po dve uri, imajo letno okoli 5 milijonov izdatkov in 3 milijone dohodkov. Stalno zaposlena sta le glavni urednik in napovedovalka, ki istočasno opravlja tudi administrativne in finančne posle. Program imajo razdeljen v glavnem na štiri rubrike in jih sestavljajo in posredujejo uredniki sami. Njim je to delo v glavnem konjiček ter ga opravljajo proti minimalni

nagradi. Njihove dohodke predstavljajo reklame in naročila za glasbo po željah. Manjkajoča sredstva dobe od sklada za kulturo in prosveto.

Izvršnemu odboru, ki si je na kraju samem ogledal to institucijo, je ugajalo njeno

delovanje, še predvsem pa v glavnem amatersko delo sodelujočih. Zato je bil na zadnji seji sprejet sklep, da naj se tudi na Jesenicah postavi radijska postaja, s takimi sredstvi in takim okvirom delovanja. Sestavljen je bil predlog za pripravljalni odbor, ki naj uresniči sedaj že staro zamisel. Sprejeto je bilo priporočilo, da naj bo ustanovitelj občinska skupščina, svet za kulturo in prosveto pa odgovoren organ za konkretno izvedbo in nadaljnje delovanje. B.B.

France Godec je razstavljal

Pretekli teden je v okviru ciklusa razstav, ki jih vsak mesec prireja DPD Svoboda »Tone Čufar«, razstavljal v mali dvorani pri Jeleni slovenski akademski slikar FRANCE GODEC.

Umetnik je bil rojen leta 1910 in je obiskoval najprej kiparsko šolo v Ljubljani in nato Akademijo v Zagrebu. Potem je delal po dve leti pri Mateju Sternenu, Francu Tratniku, Ivanu Zajcu in Franu Gorsetu. Pozneje je bil učenec in prijatelj slovenskih impresionistov Riharda Jakopiča in Matije Jame. Prvič je razstavljal leta 1937 v Ljubljani in nato še več kot 60-krat v Sloveniji, glavnih mestih nekaterih slovanskih držav ter v Indiji, Burmi, Danski in Avstriji. Njegova dela vise v različnih muzejih in galerijah doma in v tujini in prav tako pri številnih privatnikih v Ameriki, Južni Aziji, Franciji, Danski, Italiji, Avstriji in drugod.

Svoja umetniška dela izdeluje največ v olju, temperi in gvašu ter je izrazil krajinar. Vendar mu tudi upodabljanje v industrijskih objektih ni tuje ter je veliko slikal motive iz Železarne Ravne. Na Jesenicah je razstavil skupno 22 del, od tega 18 v olju, dve temperi in dve kombinaciji tempere z oljem. Vsa razstavljenata dela so z motivi slovenskih krajin Gorenjske in Primorske in je s tem Godec pokazal, da spada brez dvoma med vodilne živeče slovenske krajinarje. Zanimivo je, da upodablja Godec na svojih platnih najraje motive krajin z vodo, rekami, potoki ali jezeri, saj so skoraj vsa razstavljenata dela takšna. Pri tem je pokazal zelo širok register barvnih prijemov z ozirom na vodne motive, tako da predstavlja vsako platno drugačno umetniško občutje. Med razstavljenimi platni smo opazili tudi dvojne del, ki močno spominjata na slovenske impresioniste, znak, da je hodil Godec v šolo k predstavnikom te slikarske smeri in da se tudi ne brani tu in tam to izpovedati v svojih krajinah. K.

ZAHVALA

Vsem, ki ste kakorkoli po-
častili spomin naše mame

HELENE TOMAZIN

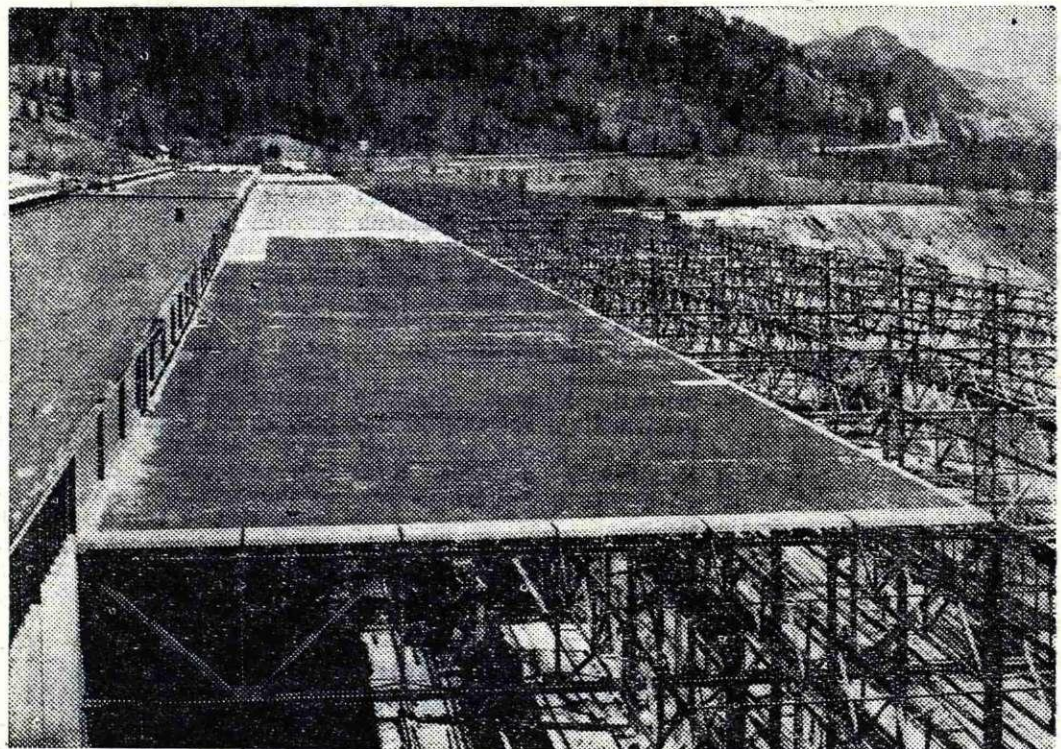
ji darovali vence in cvetje
ter jo spemili na zadnji po-
ti, priskrba hvala. Prav po-
seben se moramo zahvaliti
tov. Lovru Noču za hitro po-
moč ter lastnikom motornih
vozil za uslugo.

Zalujoci

Naša komuna v sliki

V letošnjem proračunu občine je 25 milijonov namenjenih tudi za ureditev novega podvoza.

V prihodnjem letu naj bi se v novi valjarni Bela že zavrteli valji

Smetišča v naši občini niso redka. Na najbolj vidnem mestu pa je brez dvoma smetišče na Javorniku ob glavni cesti.

Mislík smernicam CKZKJ

Že od začetka svojega obstoja se je človek bojeval, da bi uresničil svoja stremjenja in ideale in pri tem čestokrat doživljal razočaranja, ker stvarnosti ni mogel vedno spraviti v sklad s svojimi prizadevanji. Vse polno težav se pojavi ob utiranju novih poti, ki pa jih je treba postopoma nadvladati in težiti za ustvarjanjem boljših, bogatejših in naprednejših oblik dela in družbenega razvoja.

Če se ozremo po prehojeni poti in proučimo dosežene rezultate, če analiziramo probleme in težave, sedanje objektivne družbene razmere in nove momente v razvoju družbeno-ekonomskih odnosov, potem brez dvoma lahko ugotovimo dejstvo, da je naš družbeni razvoj ustvaril zelo ugodne razmere za intenzivnejše in učinkovito delo pri tvorbi svobodnejših in demokratičnih odnosov v ekonomskem in družbenopolitičnem življenju.

Hkrati z velikimi političnimi in družbenimi spremembami, ki so sprostile pobudo delovnih ljudi, smo dosegli hiter in močan industrijski razvoj in ustvarili tudi pogoje za izboljšanje kmetijske proizvodnje. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je bistveni pogoj za naraščanje proizvodnje in delovne produktivnosti in s tem v zvezi izboljšanje življenjskega standarda v nadaljnji krepitvi materialne osnove samoupravljanja in v samostojnosti neposrednega proizvajalca pri odločanju o vseh problemih proizvodnje in delitve.

Hiter in skladen gospodarski razvoj zagotavlja samo planiranje, ki izhaja iz bistva družbeno-ekonomskih odnosov, iz materialnega interesa delovnega človeka, njegove delovne organizacije in skupnosti.

Vsako planiranje s prenapetimi bilancami, ki v stremjenju po hitrejšem razvoju ne računa s temi oblikami, lahko privede do gospodarskih in političnih težav.

V sistemu samoupravljanja je izbor kadrov za samoupravne organe in vodstva družbeno-političnih organizacij sestavni del samoupravljanja občanov. Kadrovska politika mora z izpopolnjevanjem strokovnosti služb in s strožjo zahtevo po strokovnih kvalifikacijah in sposobnostih posameznikov zaustaviti stihijsko naraščanje administracije v gospodarstvu, družbenih službah in v državni upravi.

Ekonomsko bistvo samoupravljanja je v nenehnem izpopolnjevanju sistema neposredne delitve dohodka po delu. Družbeno-ekonomski odnosi zahtevajo, da mora rasti življenjski standard, če hočemo, da bo naraščala tudi delovna proizvodnost in da bo gospodarstvo lahko normalno funkcioniralo in se razvijalo.

Življenjski standard je objektivna zakonitost in vsako rušenje te zakonitosti, ki se kaže v ekstenzivnem investiranju, v ekonomsko neutemeljeni podvojitvi proizvodnih zmogljivosti, v graditvi to-

varn, ki bodo delale s polovično zmogljivostjo, s tem, da se vodi investicijska politika na račun omejevanja osebne potrošnje in neupravičenega zategovanja pasu, neogibno povzroča motnje tudi v razmerjih med cenami na trgu, povzroča politično nezadovoljstvo, omejuje ali odpravlja tiste pravice organov samoupravljanja, ki bi jih le-ti morali imeti in skratka vleče nazaj tako družbeni kot gospodarski razvoj.

Težave na področju življenjskega standarda izvirajo med drugim tudi iz ekonomsko in družbeno neupravičenega povečanja uradniškega aparata na škodo smotrnega zaposlovanja strokovnih ljudi, naraščanja oziroma kopičenja raznih direktorskih in šefovskih položajev, nadalje v sestavljanju razvojnih planov mimo kolektivov, počasnem odkrivanju velikih rezerv, ki so v našem gospodarstvu, nezadostnem naraščanju kmetijske proizvodnje in v problemih stanovanjske gradnje.

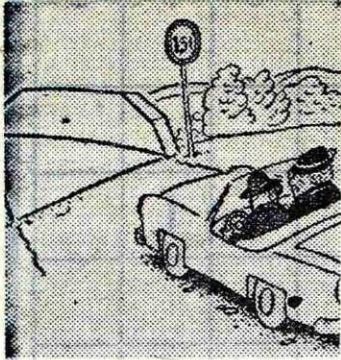
Vsa naša gospodarska in investicijska politika se mora usmeriti v izgradnjo take industrije, ki omogoča in zagotavlja Jugoslaviji ustrezno mesto v mednarodni delitvi dela. Napačno je gledanje, da naj bi vse — prav vse — proizvajali doma. Naše tržišče samo zase ni zadostno in zato moramo razviti specializirano proizvodnjo, ki bo neposredno povezana z interesi proizvajalcev in bo zagotovila normalno ekonomsko razmerje med izvozom in uvozom.

Sedemletni perspekt. plan, ki naj zagotovi nadaljnji razvoj proizvodnje in nacionalnega dohodka, bo brez dvoma ena najodgovornejših nalog naše skupnosti v naslednjem obdobju, saj mora biti prilagojen družbeno-ekonomskim odnosom in samoupravljanju, tako da bomo proizvajali to, kar bomo najlažje prodali na zunanjem in notranjem trgu in da pri tem ne bo prizadet življenjski standard delovnih ljudi.

Organizacije Zveze komunistov in drugi politični organi se morajo skupaj z delovnimi ljudmi odločneje boriti za neposredno reševanje perečih vprašanj ob sodelovanju neposrednih proizvajalcev v lastnih kolektivih, ne da bi čakali na direktive. Med predkongresno dejavnostjo moramo takoj posvetiti pozornost predvsem svojim lastnim problemom, hkrati pa opozoriti kongres na zadeve, ki so izven moči ljudi v kolektivu. Vsakršna enostranost v tem smislu bi bila napačna.

TK ZKS

za šalo pol zares - pol za šalo pol za

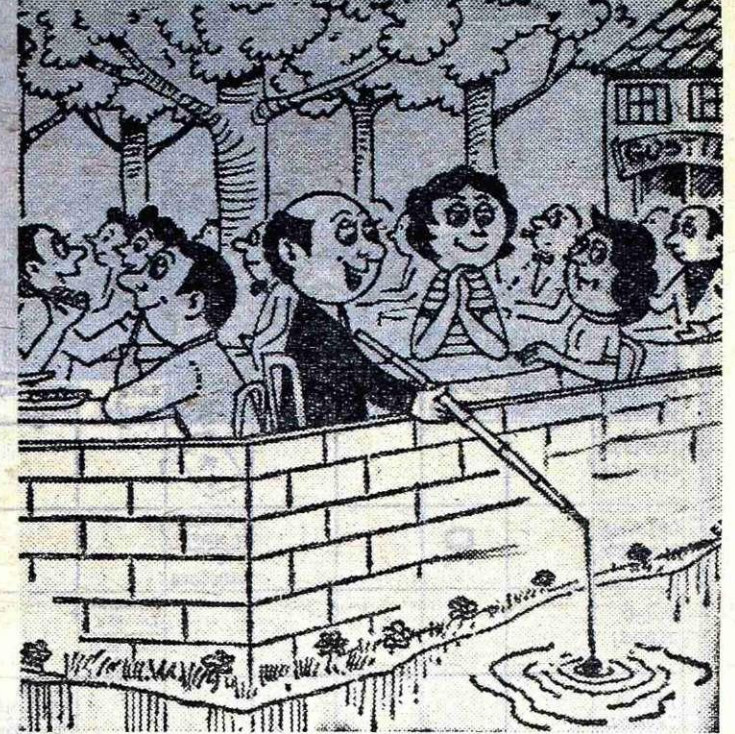
»Francelj, ne glej me tako nesramno in pelji naprej!«

»Kdaj se boste navadili, da zjutraj ni televizijskega programa?«

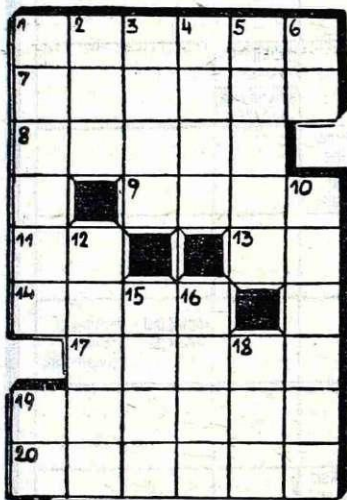

»Kje si pa dobila teležje mesa?«
»Veš, mesarja sem kar po koroško ogovorila, pa ga je potegnil izpod mize.«
(Op.: Prav gotovo to ne velja za vse mesnice in vse mesarje, prav gotovo pa je tudi, da je šala resnična.)

»Res sem radoveden, kje bom prej prišel do postevi?«
»Ali pri natakarkju ali...«

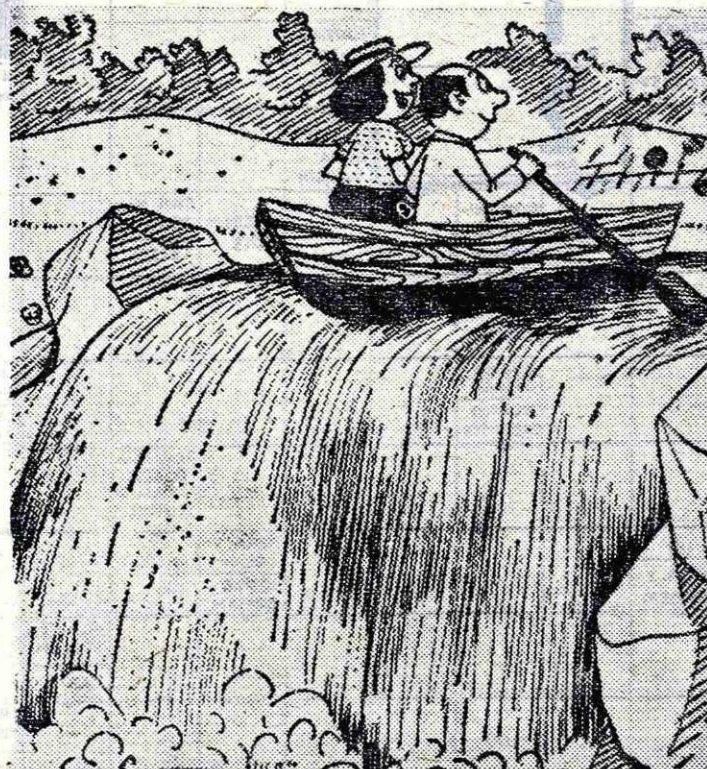
Križanka

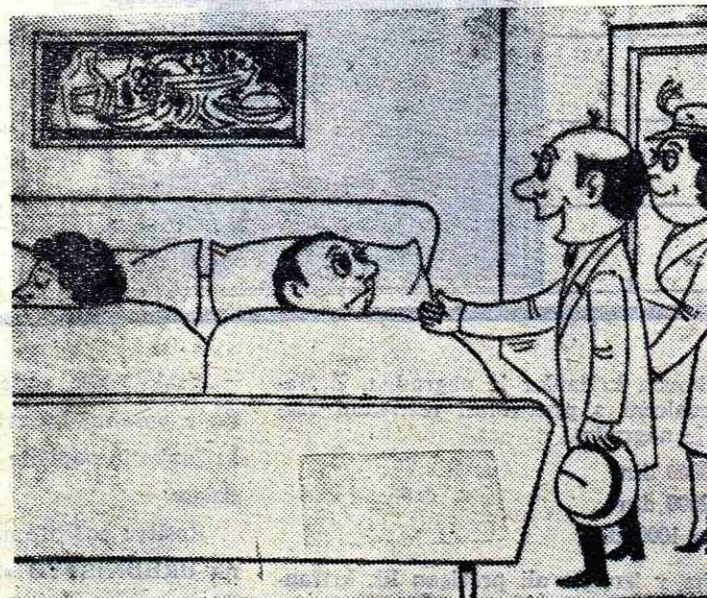
Vedračno: 1. poželenje, močno čustvo, 7. slavni pisatelj, ki živi v Mehiki in njegove identitete še do danes niso ugotovili, 8. mestec v Boki Kotorski, 9. znan predvojni planinec in alpinist ki je padel v NOB (Miha), 11. kemični znak za erbij, 13. začetnici pravega priimka in imena pisatelja Prežihovega Voranca, 14. del noge, 17. morska žival, hobotnica, 19. naziv japonskega cesarja, 20. pokrajina in gorovje v Burmi.

Navpično: 1. sredinski del rastlinskega stebela, 2. število 3. velika skupina ljudi z enakimi telesnimi lastnostmi, 4. Ober, 5. gospodarsko poslovanje, 6. začetnici priimka in imena jugoslovanskega izumitelja — elektrotehnika, ki je živel v ZDA, 10. zaničljiv naziv za vlak, 12. borilni meč, 15. okončina, 16. pritisk, 18. žensko ime, 19. primorski medmet.

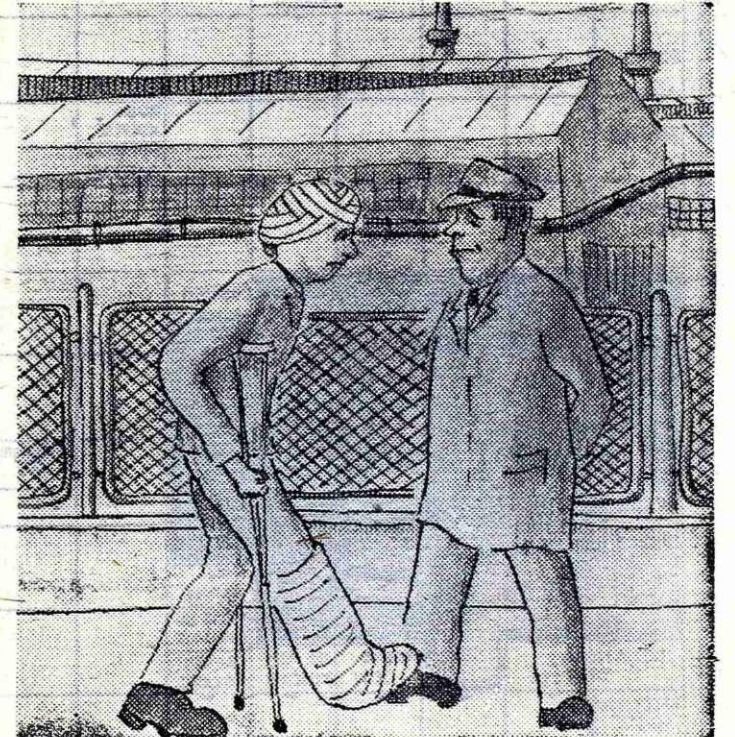
—jn—

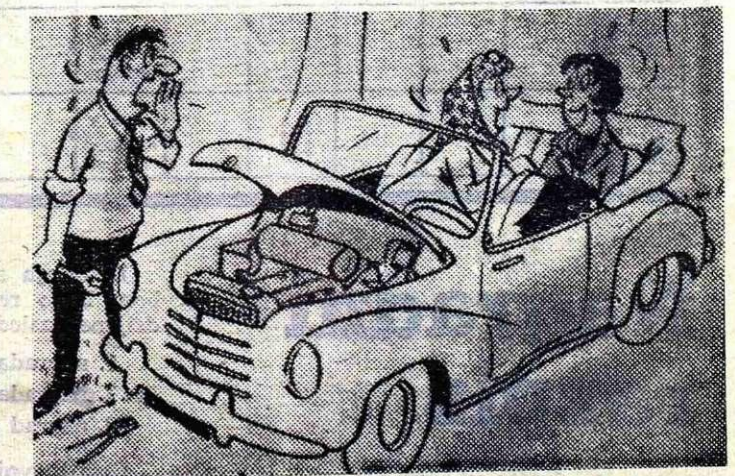
»Ali ni čudovito tako le drseti po mirni gladini vode?«

»Lahko noč, Jaka! Televizor sva izključila, kar brez skrbi spi naprej.«

»Janez, kje si jo pa tako skupil?«
»Po Stari Savi sem šel domov s šihla!«
»Ja!«
»Cesta ima take luknje, da sem srečen, da sem jo tako poceni odnesel.«

»Nehajta že klepetati, da bom vsaj slišal, kako motor deluje!«

	VRSTA SKLADBE	PREČNI DROG	IME HAČA TURJANA	ANTE KOVAČIČ	BREZALKA PIJAČA	MESTO NA POLOTOKU PELEJČU	JANKO RAVNIK ZNAMKA AVTOMOB.	SLOVNIČEN POJEM NERAB-LJEN	GRŠKA BOGINJA NE GREČE	RADIJ	GLAVNI ŠTAB OČE	VRSTA PAPIGE	SLOVENSKA TOVARNA AVTOMOB.	BREZ-GLASJE GORA V JULIJEM	KOMUNI-STIČNA PARTIJA	POLJEDE-LEC. ORAČ	ALKOHOL PIJAČA NOČNO ZABAVIŠČE	MEGORJINA SNOV	SILA	UP NJIVA Z ŽELJEM	REKA V BOSNI JANEZ ERMAN	URADEN SPIS	DAN V TEONU TELUR	NEUMEN. ZMEŠAN	IRIDIJ	DELI ATOMOV	IGRALEC
TEKMOVAL JADRNIČA																											
DRŽAVNA BLAGAJNA	R																										
HUDIČ. ŽLODEJ																											
TANKA TKANINA																											
NIKOLAJ OMERSA																											
POSMEH																											
ZAČIMBA																											
ERNA JARC																											
INDIJANSKA TROFEJA																											
BESEDNJA (ROMAN) SEVALNIKA																											
PRITRJE-VATI Z GLAVO																											
OBER																											
STREŽAJ SLUŽABNIK																											
GORA V KOLENU NERETVE																											

Nagradni razpis

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bodo reševalcem s pravilnimi rešitvami razdeljene naslednje nagrade:

1. nagrada 3000 din
2. nagrada 2000 din
- 10 nagrad po 1000 din.

Rešitve vpišite v izrezan ali prerisan lik križanke čitljivo in po možnosti z velikimi črkami.

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite nagradna križanka in napišite svoj naslov ter obrat, v katerem delate.

Rešitve pošljite najpozneje do 13. maja do 12. ure na UREDNIŠTVO »ZELEZARJA«. Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

S poti po Avstriji

Skozi Gradec domov

Skozi predor smo zapustili mesto Kapfenberg. Sofer Jaka je spretno krmaril po avtomobilski cesti proti Gradcu. Zopet smo dobili za sopotnico reko Muro, še vedno vso umazano, toda divje race se niso dosti menile za to. Plavale so po vodi, se potapljale ali prhutale po zraku.

Preden smo zavozili v Gradec, nam je tov. Mitja v kratkih besedah opisal zgodovino Gradca, deželne mesta z močno trgovino. Mesto nas ni preveč zanimalo s svojimi bogato založenimi trgovinami, ker so bili naši žepi že prazni. Najprej smo se napotili na mestno pokopališče in

se poklonili tisočim žrtvam druge svetovne vojne, med katerimi je tudi 7.000 Slovencev — med njimi tudi legendarni Pohorski bataljon s pohorskim »kraljem« Šarhom in njegovimi sinovi.

Nad grobovi teh mučnikov se dviga veličasten spomenik iz črnega pohorskega marmorja, ki ga je projektiral inž. arh. Kobe. Spomenik ima obliko velikega loka, na katerem so z zlatimi črkami vklesana imena naših in tujih žrtev nemških zločincev. V enajstih jezikih pa je napisano tudi: »Čuvajte svobodo in mir, kajti zanju smo dali življenja.«

Rahlo je pršil droben dež in napravil sivi novembrski dan še bolj siv. Bilo nam je še bolj tesno pri srcu.

V Gradcu smo imeli več kot dve uri postanka in tako časa dovolj za ogled ostalih zanimivosti, toda nikamor se nam ni dalo. Sprehajali

smo se po ulici, kjer je stal naš avtobus in si ogledali najbližje zanimivosti. Tako smo preganjali čas do 15. ure, ko smo zapustili Gradec.

Kmalu smo videli samo še anteno graške radioodajne postaje, ki je tudi počasi izginila. Peljali smo se skozi naselja, manjši rudnik in prispeli v Velikovec. Nismo se ustavljali in smo bili kar kmalu zopet v Celovcu. Kratak izlet ob Vrbskem jezeru, tokrat z južne strani in že smo brželi proti Beljaku. Ob 10. uri zvečer smo vsi dobre volje srečno in hitro ter brez vseh težav privozili zopet na naša jugoslovanska tla. Naša ekskurzija je bila pri kraju.

Videli smo mnogo lepega in novega, mnogo, česar ne bi nikdar videli, zato se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam to ekskurzijo omogočili in vsem, ki so na dolgi poti skrbeli za nas.

Jože Lavrinec

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »RADIO«

25. in 26. aprila ameriški barvni CS film DOM NA GRICU. Predstave bodo 25. aprila ob 17. in 19.30, 26. aprila ob 15. in 17.30 in 20. uri.

27. aprila amer. barvni CS film KARNEVAL V NEW ORLEANSU, ob 17. in 19. uri.

28. in 29. aprila ameriški film VOJNI HEROJ, ob 17. in 19. uri.

30. aprila sovjetski barvni film BELE NOČI, ob 17. in 19. uri.

1., 2. in 3. maja italij.-španski barvni CS film KRVAVI KAPETAN, ob 17. in 19. uri, v nedeljo tudi ob 15. uri.

4. maja nemški barvni film FREDDY POD TUMI ZVEZDAMI, ob 17. in 19. uri.

5. in 6. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN, ob 17. in 19. uri.

7. in 8. maja nemški VV film POROČNI URAD AURORA, ob 17. in 19. uri.

9. maja ameriški barvni film ZADNI MRAK, ob 17. in 19. uri.

Kino »PLAVŽ«

25. in 26. aprila ameriški film VOJNI HEROJ, ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

27. in 28. aprila ameriški barvni CS film DOM NA GRICU, ob 17.30 in 20. uri.

30. aprila in 1. maja jugoslovanski film ČUDNO DEKLE, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN, ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

4. in 5. maja italij.-španski barvni CS film KRVAVI KAPETAN, ob 18. in 20. uri.

7. in 8. maja sovjetski barvni film BELE NOČI, ob 18. in 20. uri.

9. maja franc.-italij. barvni CS film OBLEGANJE SIRAKUZ, ob 18. in 20. uri.

Kino Žirovnica

25. aprila sovjetski barvni film HUZARSKA PRIPOVEDKA

26. aprila ameriški barvni CS film BRAVADOS

30. aprila ameriški barvni CS film DOM NA GRICU

2. maja jugoslovanski film ČUDNO DEKLE

3. maja ameriški film VOJNI HEROJ

6. maja italij.-španski barvni CS film KRVAVI KAPETAN

9. maja sovjetski barvni film BELE NOČI

Kino Dovje

25. aprila ameriški barvni CS film BRAVADOS

26. aprila sovjetski barvni film HUZARSKA PRIPOVEDKA

29. aprila ameriški barvni CS film DOM NA GRICU

2. maja ameriški film VOJNI HEROJ

3. maja jugoslovanski film ČUDNO DEKLE

7. maja italij.-španski film KRVAVI KAPETAN

9. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN

Kino Koroška Bela

25. aprila jugoslovanski film ČUDNO DEKLE

26. aprila ameriški barvni CS film NAVARONSKA TOPOVA

27. aprila ameriški film VOJNI HEROJ

2. maja sovjetski barvni film BELE NOČI

3. maja ameriški barvni CS film DOM NA GRICU

4. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN

9. maja nemški film POROČNI URAD AURORA

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 24. aprila od 12. ure do 1. maja do 12. ure. ZAHODNI DEL JESENICE: dr. Mihael Sajevec, Jesenice

Tavčarjeva 5, telefon 04 — Rešilna postaja Jesenice.

VZHODNI DEL JESENICE: dr. Stanka Rosenstein, Jesenice, Cesta bratov Stražisar 34, telefon 245 — interni 733.

Za čas od 1. maja od 12. ure do 8. maja do 12. ure. ZAHODNI DEL JESENICE: dr. Milan Čeh, Jesenice, Cesta maršala Tita 88, telefon 245 — interni 728.

VZHODNI DEL JESENICE: dr. Franc Trampuš, Jesenice, Cesta revolucije 9, telefon 245 — interni 874.

kaj je novega v gledališču?

V soboto, 2. maja, ob 19.30 uri: M. Zupančič »HISA NA ROBU MESTA«. — Igra v treh dejanjih.

V nedeljo, 3. maja, ob 19.30 uri: M. Zupančič »HISA NA ROBU MESTA«. Zveze z vlaki so ugodne.

OTK ima dobre strelce

Medobratno tekmovanje v streljanju je organizirala strelska družina »Matija Verdnik.« Streljanje je bilo v dvorani strelskega doma z zračno puško na razdalji 10 m. Vsak strellec je imel pet poizkusnih in 20 strelcev za konkurenco. Čas streljanja: 15 minut iz stoječega stava brez naslona.

Tekmovanje je trajalo pet dni za ekipe, ki so štele po pet strelcev. V tem času se je pomerilo med seboj 72 ekip (360 strelcev), vendar pa tekmovanje še ni zaključeno, ker deset prijavljenih ekip vzdrževanja Javornik zaradi remonta še ni nastopilo.

Trenutni vrstni red je naslednji:

1. mesto OTK I — 749 krogov, 2. mesto projektiivni biro 690 krogov, 3. mesto OTK II — 678 krogov itd.

V drugem delu tekmovanja oz. tekmovanju registriranih strelcev so rezultati naslednji:

1. EDI DOBRAVEC upravne službe, 188 krogov

2. ANDREJ PIRMAN mehanična delavnica, 175 krogov

3. inž. STANE SEKNE Javornik I, 174 krogov

Nastopilo je devet tekmovalec, ki so v lanskem letu dosegli normo za značko dobrega, odličnega ali mojstra strelca.

Vodja tekmovanja Mirko Dimc nam je ob koncu tekmovanja povedal: »Tekmovanje je bilo množično. Opazili smo lahko veliko borbenost med ekipami za čim boljše rezultate. Težave pa so zaradi določevanja registriranih tekmovalec. Veliko je zelo dobrih strelcev, ki niso organizirani in niso tekmovali za značko, zato tako lahko nastopajo v ekipi ter dosegajo dobre rezultate. Škoda, da ne moremo organizirati tekmovanja na prostem z vojaško ali vsaj malokalibrsko puško. Za to tekmovanje je zelo draga tudi municija in bi bila množičnost skoraj nemogoča. Morali bi omejiti udeležbo, kar pa ne bi bilo zaželeno. Upam, da je tekmovanje doseglo svoj namen.«

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj sem dobil od sodelavcev dnine Bergant — težka proga Javornik I, darilo, ki me bo vedno spominjalo na 37-letno službovanje v obratu. Sodelavcem dnine Bergant se za pozornost in darilo pristočno zahvaljujem ter jim želim novih delovnih uspehov pri izpolnjevanju proizvodnih nalog.

Pavel Malej
kontrolor OTK na težki progi

ČESTITAJO ZA PRAZNIK DELA

Kolektiv EE transport toplo pozdravljam in mu želim še večjih delovnih uspehov. Obenem čestitam vsemu kolektivu železarne k prazniku dela in pošiljam iskrene pozdrave iz Maribora.

Vaš nekdanji sodelavec
Smajo Kačar

V. P. 7964/11 Maribor
Delovnemu kolektivu cevarne in vse železarne, še posebno pa bivšim sodelavcem na Šmidovi dnini, iskreno čestitam za praznik dela in želim prijetno praznovanje.

Miro Bertancelj

V. P. 5510/12 Sarajevo

Vsem članom delovnega kolektiva železarne, posebno pa sodelavcem iz hladne valjarne, pošiljam prav lepe pozdrave iz Beograda.

Alojz Kilar

V. P. 8496/4 Beograd

Vse člane delovnega kolektiva železarne Jesenice iskreno pozdravljam, posebno pa sodelavce s prometnega oddelka. Želim vam veliko delovnih uspehov.

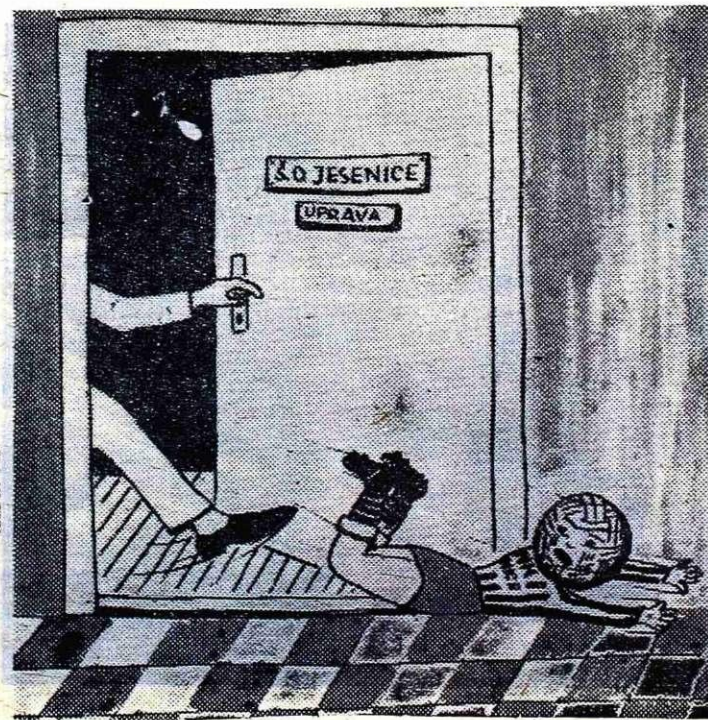
Franc Žavski

V. P. 1274/14, Trebinje

Najprej se vam pristočno zahvaljujem, ker ste mojo prošnjo za prejemanje »Železarja« ugodno rešili. Časopis mi je res dobrodošel, ker se še vedno zanimam za napredek železarne, čeprav sem na odsluženju vojaščine.

Obenem vsemu kolektivu čestitam za praznik dela in želim mnogim delovnim uspehom.

Drago Ivanovič

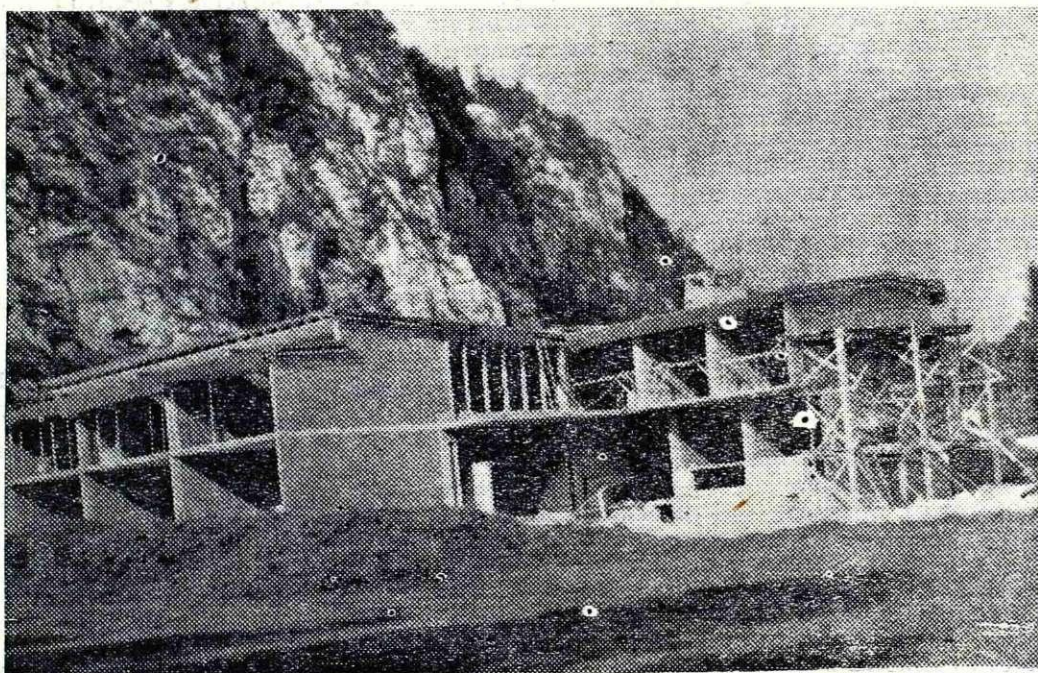
Brez besed

ŽELEZAR

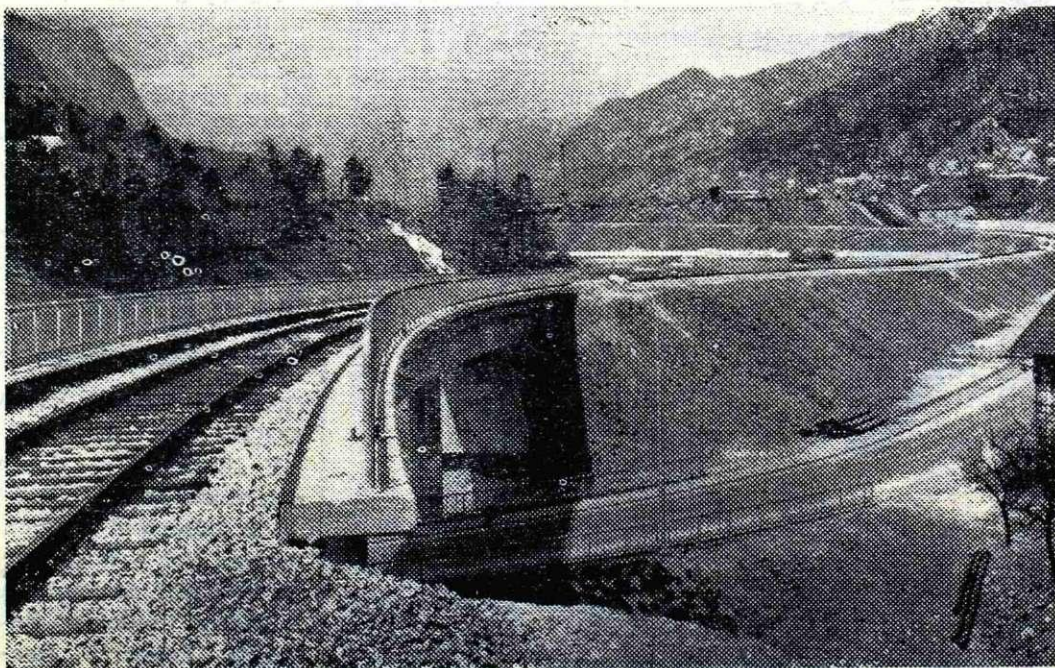
GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

Javornik in Jesenice z železarno — tokrat s strehe nove stripne hale.

Nova šola v Mojstrani bo kmalu začela služiti svojemu namenu.

Tirna povezava z Belškim poljem je že dalj časa vzpostavljena. Po njej sedaj lahko prevažajo vso opremo za bodoče nove valjarne.

Kako bo s srednjo medicinsko šolo

V 14. številki »Železarja« je bil objavljen članek, v katerem pisec vprašuje, kako bo letos z vpisom v šolo za zdravstvene delavce, v okviru katere obstoja tudi šola za medicinske sestre kot priznana srednja medicinska šola. Brez dvoma je ta šola v svojem dveletnem delovanju opravičila svoj obstoj in predstavlja važen vir izobrazbe za bodoči strokovni kader, saj v njej poučujejo priznani zdravstveni strokovnjaki.

Res bi bilo škoda, če letos zaradi pomanjkanja prostorov ne bi bilo rednega vpisa. Na to vprašanje pa je vodstvo te šole odgovorilo, da bo letos vpis I. letnika še omogočen in da je predvidena tudi ustrezna rešitev in pridobitev manjkajočih prostorov.

V zvezi s tem bi bilo prav, da bi se bralci seznanili z investicijskim programom za leto 1964, v katerem naša zdravstvena služba predlaga dograditev novega zdravstvenega doma na Jesenicah, v katerem bi bila vsa preventivna in kurativna bolnišnična služba (razen obratne ambulanse Železarne Jesenice). V novem zdravstvenem domu bi našle prostor vse ambulanse, ki so sedaj v različnih neprimernih prostorih. Od predračunske investicijske vrednosti, ki znaša 565.597.163 dinarjev, bi bilo potrebnih v letu 1964 za dograditev še okrog 247 milijonov dinarjev.

V nadaljnjem investicijskem načrtu je zajeta tudi razširitev splošne bolnice na Jesenicah, da bi pridobili nove sodobne prostore za otroški oddelek, za medicinsko rehabilitacijo bolnikov, za bolnišnično lekarno, prostornejši laboratorij (saj je sedanji za tolikšen dnevni obisk že kar miniaturni) in tudi prostori za novo medicinsko šolo! Za vse to bi bilo v letu 1964 potrebnih še nadaljnjih 25 milijonov dinarjev.

Skupno predstavljata ti dve vsoti precejšnja sredstva — preko 270 milijonov din.

Predlog, da bi zdravstveni zavod kot investitorji v letu 1964 dobili kredite iz držbenih investicijskih skladov ter presežkov skladov zdravstvenega zavarovanja, nudi možnost, da bi dela na omenjenih objektih nadaljevali oziroma tudi letos dokončali.

Proučujejo pa tudi možnost sofinanciranja ostalih občin, katerih prebivalci se zdravijo v splošni bolnišnici na Jesenicah, ali bodo iskali pomoči v novem zdravstvenem domu.

Če bodo torej ta sredstva zagotovljena, potem bo tudi naš bodoči zdravstveni kader dobil svoje nove učilnice, saj bomo za razširitev zgoraj navedenih zdravstvenih ustanov potrebovali še več medicinskega osebja.

MI

Za smeh

»Janez, zakaj te pa ni več na športno igrišče. Zelo te pogrešamo.«

»Ne gre, Tone, ne gre. Dopoldan moram kadiiti, popoldan mi je pa potem zmeraj tako slabo.«

Intervju s filmsko zvezdo: »In kdaj želi biti spoštovana gospa rojena?«